



# **Tilintarkastajakysely tilintarkastuksen lainsäädännöstä**

Miikka Kekki

Opinnäytetyö  
Toukokuu 2016  
Liiketalous  
Oikeudellinen asiantuntijuus

## TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu  
Liiketalous  
Oikeudellinen asiantuntijuus

Miikka Kekki:

Tilintarkastaja kysely tilintarkastuksen lainsäädännöstä.

Opinnäytetyö 99 sivua, joista liitteitä 42 sivua  
Kesäkuu 2016

---

Opinnäytetyössä tuotiin esiin tilintarkastuksen lainsäädäntöä sekä verrattiin lainsäädännön tilaa tilintarkastajien mielipiteeseen vuoden 2015 sääntelystä. Opinnäytetyö sisälsi tilintarkastuksen lainsäädäntöä ja ennen kaikkea niitä lakeja, jotka koskivat tilintarkastusta. Opinnäytetyössä käytiin läpi tilintarkastajakyselyn tuloksia ja verrattiin niitä lopuksi tilintarkastuksen lainsäädäntöön. Tilintarkastuskysely tehtiin huhtikuussa 2015, joten kyselyn aikana voimassa olevaa lainsäädäntöä on käyty läpi teoreettisena viitekehäksenä. Työn tavoitteena on koota tilintarkastuksen lainsäädäntö eli toisin sanoen poimia yhteen eri lait, jotka liittyvät tilintarkastukseen ja tilintarkastajien mielipide niistä.

Tärkeimpänä lakina tilintarkastukseen liittyen opinnäytetyössä oli tilintarkastuslaki. Tämä kyseinen laki oli ikään kuin kivijalka tilintarkastuksen näkökulmaan opinnäytetyössä. Tilintarkastuslakia tukivat valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta. Nämä asetivat tilintarkastukselle kehyksen, jonka pohjalta opinnäytetyö rakentui. Tarkemmin eri yhtiömuotoja käsiteltiin jokaisen yhtiömuodon omassa laissa. Säädöksiä löytyi osakeyhtiölaista, säätiölaista ja asunto-osakeyhtiölaista. Myös kirjanpitolaissa ja rikoslakia käytiin läpi. Tilintarkastajan kelpoisuudesta säädettiin työ- ja elinkeinoministeriön asetuksessa KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksissa.

Tilintarkastuksen valvontaelimenä toimivat vuonna 2015 Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta ja kauppakamarien tilintarkastusvaliokunnat yhdessä valtion tilintarkastuslautakunnan kanssa.

Tilintarkastuksen sääntelyä käsiteltiin kansallisella tasolla. Kansainvälisen tason sääntelystä kerrottiin opinnäytetyössä lyhyesti, mutta pääpaino oli kansallisen tason sääntelyllä.

Tilintarkastajakysely koostui 12 monivalintakysymyksestä, jonka lisäksi jokaisella kyselyyn vastanneella oli mahdollisuus vapaaseen sanaan kyselyn lopuksi. Tilintarkastaja kyselyyn vastasi yhteensä 184 henkilöä, joista 53 jätti vapaamuotoista palautetta. Tutkimus lähetettiin kaikkiaan 672 tilintarkastajalle.

Kyselyssä korostui ennen kaikkea tilintarkastajien tyytymättömyys lisääntyneeseen vastuuseen ja kaikkeen muuhun raportoimiseen, joka vei aikaa itse tilintarkastukselta.

Tilintarkastajat korostivat, että valvontaa tulisi suorittaa yrityksillä, joissa tilintarkastusta ei ole suoritettu. Tilintarkastajat eivät halunneet sääntelyn lisääntyvän entisestään ja olivat pääosin tyytyväisiä, ettei laki ilmoitusvelvollisuudesta tullut voimaan.

---

Asiasanat: tilintarkastus, tilintarkastajakysely

## ABSTRACT

Tampereen ammattikorkeakoulu  
Tampere University of Applied Sciences  
Degree Programme in Business Administration  
Option of Legal Expertise

KEKKI MIIKKA: Auditors' Opinion on the Auditing Legislation

Bachelor's thesis 99 pages, appendices 42 pages  
June 2016

---

The objective of this thesis on auditing was to introduce the existing auditing legislation and to find out the auditors' opinions of the Finnish auditing legislation in the year 2015. First the thesis analyzed the current auditing legislation and the laws applied to auditing. After that the survey on the auditors' opinions was analyzed and the legislation was compared with the auditors' opinions of the legislation. The survey was conducted in April 2015.

Auditing is regulated by many laws. The most important law is the Auditing Act. It is seen as the foundation for legislation. The government decree on auditing is also considered important. Various business entities have their own special laws such as Limited Liability Companies' Act, Act on Foundations and Act on Housing Corporations. There are regulations in the Bookkeeping Act and the criminal law as well. The qualifications of the auditors are also regulated by the Ministry of Employment and the Economy.

Auditing is supervised by the government Board of Auditing together with the Auditing Board of the Central Chamber of Commerce and the Auditing Committees of local Chambers of Commerce. Auditing is regulated not only on the national level but also by international standards. The international standards are mentioned in this thesis, but the main focus is on the national regulation.

The survey to the auditors consisted of 12 multiple-choice questions and a space for giving optional feedback. 184 auditors out of 672 answered the questions and 53 gave optional feedback.

The survey highlighted the fact that the auditors were not happy with the current regulations. They were especially unhappy with the increasing responsibility that they have to take and all the reporting they have to make. All this was seen useless and taking time from the actual auditing.

The auditors emphasized that more monitoring should be on companies that have not conducted auditing. The auditors did not want to have more regulation and they were satisfied with the fact that the law on the obligation to declare did not come into effect.

Key words: Auditing, Auditor survey

## SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	11
1.1	Taustatiedot.....	11
1.2	Aiheen rajaaminen .....	12
2	Tilintarkastuksen LAINSÄÄDÄNTÖ SUOMESSA .....	13
2.1	Tilintarkastuslaki .....	13
2.1.1	Milloin tilintarkastus on suoritettava?.....	14
2.1.2	Mitä tilintarkastus sisältää? .....	16
2.1.3	Muut tilintarkastajaa koskevat säännökset.....	17
2.1.4	Tilintarkastaja.....	18
2.1.5	Kansainvälinen yhteistyö .....	20
2.1.6	Tilintarkastajan toiminnan seuraamukset.....	20
2.1.7	Muita säännöksiä.....	22
2.2	Valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta .....	22
2.2.1	Tilintarkastajarekisteri.....	22
2.2.2	Asioiden käsittely valvontaelimissä.....	23
2.2.3	Tilintarkastajaa koskevat erityissäännöksen julkisen kaupankäynninkohteena olevasta yhteisöstä .....	23
2.3	Osakeyhtiölaki .....	24
2.3.1	Tilintarkastajan merkityksestä osakeyhtiössä yleisesti .....	24
2.3.2	Tilintarkastajan rooli sulautumisessa ja jakautumisessa .....	25
2.3.3	Tilintarkastajan tehtävät yritysmuodon muuttamisessa ja purkamisessa.....	25
2.4	Säätiölaki .....	26
2.5	Asunto- osakeyhtiölaki .....	27
2.6	Kirjanpitolaki .....	27
2.7	Rikoslaki .....	27
2.8	Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista .....	28
2.8.1	Opinnot.....	29
2.8.2	Käytännön kokemus.....	30
3	KIRJANPITO- JA TILINTARKASTUSLAUTAKUNTA SEKÄ VALTION TILINTARKASTUSLAUTAKUNTA .....	31
3.1	Kirjanpitolautakunta .....	31
3.2	Tilintarkastuslautakunta ja kauppakamarilaki .....	31
3.2.1	Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta.....	31
3.2.2	Kauppakamarin tilintarkastusvaliokunta.....	32
3.3	Valtion tilintarkastuslautakunta .....	32

4	SÄÄNTELY KANSAINVÄLISELLÄ TASOLLA.....	34
5	TILINTARKASTAJAKYSELY .....	35
5.1	Taustatietoa.....	35
5.2	Tutkimuksen tavoite, tarkoitus, tutkimusongelma ja tutkimusmenetelmä .....	35
5.3	Toimeksiantaja.....	36
5.4	Tutkimuksen rakenne.....	36
5.5	Kysymykset tilintarkastajille .....	37
5.6	Tilintarkastajien vastaukset kysymyksiin .....	39
	POHDINTA .....	55
	LÄHTEET.....	56
	LIITTEET .....	57
	Liite 1. Kyselylomake .....	57
	Kuvio 1. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015.....	58
	Kuvio 2. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.”.....	58
	Kuvio 3. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015 .....	59
	Kuvio 4. KHT-tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015.....	59
	Kuvio 5. HTM-tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015.....	60
	Kuvio 6. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015.....	60
	Kuvio 7. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015.....	61
	Kuvio 8. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin” .....	61
	Kuvio 9. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin” .....	62
	Kuvio 10. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin” .....	62
	Kuvio 11. KHT- tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin” .....	63
	Kuvio 12. HTM- tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin” .....	63
	Kuvio 13. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin” .....	64

Kuvio 14. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin” .....	64
Kuvio 15. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” .....	65
Kuvio 16. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” .....	65
Kuvio 17. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” .....	66
Kuvio 18. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” .....	66
Kuvio 19. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” .....	67
Kuvio 20. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” .....	67
Kuvio 21. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” .....	68
Kuvio 22. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” .....	68
Kuvio 23. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” .....	69
Kuvio 24. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” .....	69
Kuvio 25. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” .....	70
Kuvio 26. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” .....	70

- Kuvio 27. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” ..... 71
- Kuvio 28. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” ..... 71
- Kuvio 29. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaihtolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” ..... 72
- Kuvio 30. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaihtolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” ..... 72
- Kuvio 31. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaihtolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” ..... 73
- Kuvio 32. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaihtolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” ..... 73
- Kuvio 33. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaihtolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” ..... 74
- Kuvio 34. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaihtolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” ..... 74
- Kuvio 35. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaihtolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” ..... 75
- Kuvio 36. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” ..... 75
- Kuvio 37. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” ..... 76
- Kuvio 38. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” ..... 76
- Kuvio 39. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” ..... 77
- Kuvio 40. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” ..... 77
- Kuvio 41. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” ..... 78

Kuvio 42. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” .....	78
Kuvio 43. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” .....	79
Kuvio 44. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” .....	79
Kuvio 45. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” .....	80
Kuvio 46. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” .....	80
Kuvio 47. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” .....	81
Kuvio 48. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” .....	81
Kuvio 49. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” .....	82
Kuvio 50. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” .....	82
Kuvio 51. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” .....	83
Kuvio 52. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” .....	83
Kuvio 53. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” .....	84
Kuvio 54. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” .....	84
Kuvio 55. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” .....	85
Kuvio 56. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” .....	85
Kuvio 57. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” .....	86
Kuvio 58. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” .....	86
Kuvio 59. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” .....	87
Kuvio 60. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” .....	87
Kuvio 61. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” .....	88



Kuvio 62. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” .....	88
Kuvio 63. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” .....	89
Kuvio 64. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” .....	89
Kuvio 65. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” .....	90
Kuvio 66. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” .....	90
Kuvio 67. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” .....	91
Kuvio 68. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” .....	91
Kuvio 69. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” .....	92
Kuvio 70. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” .....	92
Kuvio 71. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”.....	93
Kuvio 72. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”.....	93
Kuvio 73. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”.....	94
Kuvio 74. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.” .....	94
Kuvio 75. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.” .....	95
Kuvio 76. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.” .....	95
Kuvio 77. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.” .....	96
Kuvio 78. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?” .....	96

Kuvio 79. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?” .....	97
Kuvio 80. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?” .....	97
Kuvio 81. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?” .....	98
Kuvio 82. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?” .....	98
Kuvio 83. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?” .....	99
Kuvio 84. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?” .....	99

# 1 JOHDANTO

## 1.1 Taustatiedot

Tilintarkastuksen sääntelyä esiintyy Suomen lainsäädännön lisäksi Euroopan Unionin asetuksissa, direktiiveissä ja ohjeissa. Tilintarkastusta valvoo yleisellä tasolla kirjanpidon lautakunta. Opinnäytetyö tehdään Tarkastamo Oy:lle ja sen taustalla on huoli tilintarkastuksen sääntelyn tilasta vuonna 2015. Opinnäytetyössä pyritään vastamaan kysymykseen: Onko tilintarkastajien vastuu kasvanut jo liian suureksi?

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää tilintarkastajien mielipiteitä lainsäädäntöön muodostaen kokonaiskäsitys Tarkastamo Oy:lle lainsäädännön kokonaistilasta 2015. Tutkimuksessa pyritään selvittämään, onko muiden tilintarkastajien mielipide samanlainen, kuin Tarkastamo Oy:n. Tutkimuksessa pyritään lisäksi selvittämään, tulisiko vuoden 2015 lainsäädäntöä kiristää, lieventää vai antaa olla nykyisellään.

Tutkimus suoritetaan internetkyselynä, josta lähetään linkit tilintarkastajien sähköposteihin. Tutkimus suoritettiin vuoden 2015 huhtikuun aikana. Teoreettisena pohjana kyselylle toimii tilintarkastuksen lainsäädäntö. Myös tilintarkastukseen liittyvää kirjallisuutta on pyritty käyttämään hyväksi.

Suomen lainsäädännössä on useita keskeisiä lakeja ja asetuksia, jotka säätelevät tilintarkastusta. Keskeisemmät niistä ovat tilintarkastuslaki, tilintarkastusasetus, kirjanpitolaki, kukin yhtiömuodon laki, ja rikoslaki. Opinnäytetyön aihe on tilintarkastuksen sääntely ja tilintarkastusasetuksen 2 luku käsittelee tilintarkastuksen valvontaelimiä, joten kyseinen luku jää opinnäytetyön ulkopuolelle.

Tilintarkastaja on valittava tilintarkastuslain mukaan yhtiöön, jos taseen loppusumma on yli 100 000€, liikevaihto ylittää 200 000€ tai yhtiöllä on palveluksissa keskimäärin yli kolme henkeä. Näistä kolmesta ehdosta, kun kaksi täyttyy, tulee tilintarkastaja valita. Julkisen kaupankäynnin kohteina olevien yritysten ja yhteisöjen on valittava KHT tilintarkastaja tai KHT- yhteisö. KHT tilintarkastaja tulee myös valita, jos taseen loppusumma on yli 25 miljoonaa euroa, liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa tai yrityksellä on keskimäärin yli 300 henkilöä palveluksessa.

(<http://www.bdo.fi/story/tilintarkastajan-valinta-eri-yhtiomuodoissa>)

Tilintarkastajiksi soveltuvat ainoastaan KHT-tilintarkastajat, HTM-tilintarkastajat, KHT-yhteisö tai HTM-yhteisö. Maallikko tilintarkastajia ei voi enää valita.

(<http://www.bdo.fi/story/tilintarkastajan-valinta-eri-yhtiomuodoissa>)

Tutkimuksessa pyrin selvittämään tilintarkastajien mielipiteen sääntelyn tilasta vuonna 2015. Yritän nostaa esiin erityisesti ongelmakohtia nykylainsäädännössä ja sitä, millä tavoin sääntelyä voisi muuttaa, jotta tilintarkastus olisi tehokkaampaa ja läpinäkyvämpää.

Tutkimus suoritetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Riittävän suuren otannan määrä voi olla haastavaa, sillä tilintarkastajia toimii Suomessa rajallinen määrä. Tutkimuslomake löytyy internetistä ja sen linkki lähetetään tilintarkastajille sähköpostina yhdessä alkusanojen kanssa. Otokseen kuulumattomien määrä rajoittaa nimetyille henkilöille lähetetty linkki, jota ei löydy muualta.

## **1.2 Aiheen rajaaminen**

Opinnäytetyö on rajattu tiukasti tilintarkastuksen sääntelyyn ja valvontaan. Näkökulmana on siis puhtaasti lainsäädännöllinen. Tutkimuksessa on pyritty ottamaan huomioon tilintarkastajien tekemiä havaintoja sääntelyn tilasta ja vertaamaan sitä lainkohtiin. Opinnäytetyön alussa käydään läpi tilintarkastuksen sääntelyä ja jäljempänä avataan tutkimusta tilintarkastajien mielipiteestä tilintarkastuksen lainsäädäntöön vuonna 2015.

## 2 Tilintarkastuksen LAINSÄÄDÄNTÖ SUOMESSA

### 2.1 Tilintarkastuslaki

Tilintarkastuslain (2007 1§) mukaan tilintarkastuslakia sovelletaan, jollei muualla laissa ole säädetty toisin. Tilintarkastuslain edelle menevät, mitä kirjapitolain 1 luvun 1 §:ssä säädetään kirjanpitovelvollisen yhteisön ja säätiön tilintarkastuksesta. Edelle menee myös, jos muussa laissa tai asetuksessa tilintarkastajan tehtäväksi säädetään tai jonka perusteella tilintarkastaja on annettava lausunto viranomaiselle tai tuomioistuimelle. Näin ollen tilintarkastajan tässä ominaisuudessa harjoittamaan muuhun kuin laissa toisin säädettyyn tarkoitettuun toimintaan sovelletaan pykälä 20 -22, 26, 39 -46, 49 -50 ja 53 -54.

Tilintarkastuslain (2007 1§) mukaan myös ulkomaisen elinkeinoharjoittajan sivuliikkeen sovelletaan tilintarkastuslaissa tarkoitettujen yhteisön ja säätiön, mitä kirjanpidon tilintarkastuksesta säädetään, jos sen tilinpäätöstä ei laadita, tarkasteta ja julkisteta Euroopan yhteisön säädösten mukaan tai vastaavalla tavalla. (muotoile uudestaan)

Tilintarkastuslain (2007 2-3§) mukaan tilintarkastajan tulee olla hyväksytty luonnollinen henkilö tai hyväksytty yhteisö. KHT- tilintarkastaja on keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastaja ja KHT-yhteisö vastaavasti tilintarkastuslautakunnan hyväksymä tilintarkastusyhteisö. HTM- tilintarkastaja on kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan hyväksymä tilintarkastaja ja HTM- yhteisö tilintarkastusvaliokunnan hyväksymä tilintarkastusyhteisö. Tilintarkastaja ei saa olla vajaavaltainen, konkurssissa tai liiketoimintakiellossa. Hänen toimintakelpoisuutensa ei saa olla rajoitettu. Vähintään yhdellä tilintarkastajalla tulee olla myös kotipaikka ETA- valtiossa, jos tilintarkastajana on yksi tai useampi luonnollinen henkilö.

### 2.1.1 Milloin tilintarkastus on suoritettava?

Tilintarkastuslain (2007 4§) mukaan, kuten jo aiemmin on pohjustettu, tilintarkastaja tulee valita, jos kaksi seuraavista kolmesta ehdosta täyttyy: taseen loppusumma on yli 100 000 euroa, liikevaihto on vastaavasti yli 200 000 euroa tai yhteisöllä tai säätiöllä on yli 3 henkilöä palveluksessa. Uusille yrityksille on helpotuksia jonkin verran. Tilintarkastajaa ei tarvitse valita, jos välittömästi edeltäneitä tilikausia ei ole ja jos ei ole ilmeistä, ettei edellytyksiä tilintarkastajan valitsematta jättämiseen ole. Yhtenä poikkeuksena ovat yritykset, joiden pääasiallinen toiminta on arvopapereiden omistaminen ja hallinta. Tällaisilla yrityksillä tulee olla lisäksi huomattava vaikutusvalta toisen kirjanpitovelvollisen liiketoimintaan tai rahoituksen johtamiseen.

Tilintarkastuslain (2007 4§ ja 8§) mukaan tilintarkastuksesta voidaan määrätä lisäksi yhtiöjärjestyksessä, säännöissä tai yhtiösopimuksessa. Näin ollen tilintarkastuksesta voidaan tehdä pakollinen. Tämä edesauttaa yrityksen toiminnan läpinäkyvyyttä ja tehostaa esimerkiksi osakkeenomistajien oikeussuojaa. Yhteisön tulee valita myös varatilintarkastaja, jos tilintarkastajana ei ole yhteisö. Myös varatilintarkastajaan sovelletaan tilintarkastuslakia. Tilinpäätös ja toimintakertomus tulee toimittaa tilintarkastajalle viimeistään kuukautta ennen kokousta, jos tilinpäätös vahvistetaan yhteisön tai säätiön toimielimen kokouksessa. Tilintarkastusyhteisön on ilmoitettava päivastuullinen tilintarkastaja. Nimetyllä henkilöllä täytyy olla vähintään sama kelpoisuus kuin hänet nimenneellä yhteisöllä.

Tilintarkastuslain (2007 5-6§ ja 12§) mukaan vähintään yksi KHT-tilintarkastaja tulee valita, jos kyse on julkisen kaupan käynnin kohteena olevasta yhteisöstä tai jos seuraavista ehdoista vähintään kaksi täyttyy: taseen loppusumma on yli 25 000 000 euroa, liikevaihto tai sitä vastaava tuotto on yli 50 000 000 euroa tai palveluksessa on yli 300 henkeä keskimäärin. Edellä mainittuja tilintarkastajan valintavaatimuksista sovelletaan myös konsernin emoyritykseen. Yksi emoyrityksen tilintarkastajista tulee olla myös tytäryhtiön tilintarkastaja. Tästä voidaan tosin poiketa perustellusta syystä. Emoyrityksen tilintarkastajan on pakko tarkistaa lisäksi konsernitalinpäätös ja näin ollen varmistaa, että tytäryhtiöiden tilintarkastus on ollut asianmukainen.

Tilintarkastuslain (2007 7§) mukaan, jos kunnalla tai kuntayhtymällä on määräysvalta yhteisössä tai säätiössä, voidaan siihen valita tilintarkastajaksi myös JHTT-tilintarkastaja eli julkishallinnon ja – talouden tilintarkastajan tutkinnon suorittanut henkilö.

(<http://www.jhtt.fi/>)

Tilintarkastuslain (2007 9§) mukaan, jos tilintarkastajaa ei ole valittu, on aluehallintovirastolla ilmoituksesta velvollisuus määrätä sellainen. Tällaisia tilanteita on, jos tilintarkastajaa ei ole valittu tilintarkastuslain tai muun lain mukaisesti, tilintarkastajalta puuttuu kelpoisuus, tilintarkastaja ei ole riippumaton tai yhtiöjärjestyksen, sääntöjen tai yhtiösopimuksen koskeva määräys tilintarkastajien lukumäärästä tai kelpoisuudesta ei ole toteutunut. Lisäksi aluehallintoviraston tulee kysyä lausunto Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalta ennen päätöksen tekemistä, jos kyseessä on riippumattomuuden epäily. Ilmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Hallituksen, siihen verrattava toimielimen tai vastuunalaisen yhtiömiehen on lisäksi pakko tehdä ilmoitus, jollei valintaan oikeutettu taho viivytyksettä valitse tilintarkastajaa. Yhteisön tai säätiön hallitusta tai yhtiömiehiä on kuultava ennen päätöstä.

Tilintarkastuslain (2007 10§) mukaan tilintarkastaja voidaan tarvittaessa erottaa. Tähän on oltava kuitenkin perusteltu syy. Erottaminen ja sen syyt on annettava Keskuskauppakamarille erottajan toimesta. Tilintarkastaja voi myös itse erota ilmoittamalla siitä yhteisölle tai säätiölle ja rekisteröimällä tämä kahden viikon kuluessa ilmoituksesta. Tässä tapauksessa tilintarkastajan tulee eritellä syyt eroamiseen ja selvitys eroamisesta Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalle (KHT-tilintarkastaja) tai kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnalle (HTM-tilintarkastaja). Tilintarkastajan tulee erotessaan, erotetuksi tullessaan tai toimikauden päättyessä pyynnöstä luovutettava tarvittavat tiedot seuraavalle tilintarkastajalle.

<b>TILINTARKASTUS - VELVOLLISUUS</b>	<b>Tilikauden alku ennen 1.7.07</b>	<b>Tilikauden alku jälkeen 1.7.07</b>	<b>Tilikauden loppu &gt;&gt;31.12.11</b>	<b>Tilikauden alku 31.12.11</b>	<b>Tilikauden loppu &gt;&gt;31.12.12</b>
<b>Ryhmä 1</b> Lv<200Te, T>100Te, 3 henk.	Pakollinen Maallikko HTM, KHT	Vapaaeht.	Vapaaeht.	Vapaaeht.	Vapaaeht.
<b>Ryhmä 2</b> Lv<200-680Te, T 100- 340Te, henk<10	Pakollinen Maallikko HTM, KHT	Pakollinen - HTM, KHT	Pakollinen Maallikko HTM, KHT	Pakollinen - HTM, KHT	Pakollinen - HTM, KHT
<b>Ryhmä 3</b> Lv>680Te, T>340Te, >10 henk.	Pakollinen HTM, KHT	Pakollinen HTM, KHT	Pakollinen HTM, KHT	Pakollinen HTM, KHT	Pakollinen HTM, KHT
<b>Kuntayhtymä tai vastaava</b>	Pakollinen HTM, KHT JHTT	Pakollinen HTM, KHT JHTT	Pakollinen HTM, KHT JHTT	Pakollinen HTM, KHT JHTT	Pakollinen HTM, KHT JHTT
<b>Yhdistykset</b>	Pakollinen Maallikko HTM, KHT	Pakollinen Maallikko HTM, KHT	Pakollinen Maallikko HTM, KHT	Pakollinen Maallikko HTM, KHT	Pakollinen Maallikko HTM, KHT
2 kriteeriä täyttävä kahtena vuotena peräkk.					

Lähde: [https://www.htm.fi/tilintarkastajan\\_valinta/uusi\\_tilintarkastuslaki](https://www.htm.fi/tilintarkastajan_valinta/uusi_tilintarkastuslaki)

### 2.1.2 Mitä tilintarkastus sisältää?

Tilintarkastuslain (2007 11§ ja 14§) mukaan tilintarkastuksessa tarkastetaan tilikauden kirjanpito, tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto. Tilinpäätökseen on myös tehtävä merkintä, jossa on viittaus tilintarkastuskertomukseen.

Tilintarkastuslain (2007 15-16§) mukaan tilintarkastuskertomuksen laatiminen on yksi tilintarkastajien tärkeimmistä tehtävistä. Se on annettava jokaiselta tilikaudelta ja sen on oltava sekä päivätty että allekirjoitettu. Myös tilinpäätös on yksilöitävä ja kerrottava, mitä tilinpäätössäännöstöä on noudatettu. Kertomukseen on sisällytettävä lausunnot seuraavista asioista: Antaako toimintakertomus sekä tilinpäätös oikean ja riittävän kuvan yhteisön tai säätiön tuloksesta ja taloudellisesta asemasta sekä toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen ristiriidattomuuden. Tilintarkastajan on lisäksi ilmoitettava tilintarkastuskertomuksessa, jos yhtiömies, hallitus, hallintoneuvos tai muun niihin verrattavan toimielimen jäsen, puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja, toimitusjohtaja tai joku muu vastuuvollinen on saattanut synnyttää vahingonkorvausvelvollisuuden yhteisöä tai säätiötä kohtaan, on rikkonut lakia, joka koskee yhteisöä tai säätiötä tai rikkonut yhtiöjärjestystä, yhtiösopimusta tai sääntöjä. Tilintarkastuskertomus luovutetaan hallitukselle



tai muulle verrattavalle toimielimelle viimeistään kaksi viikkoa ennen kokousta, jossa esitetään tilinpäätöksen vahvistamista. Tilintarkastaja voi myös jättää tiettyjä asioita esittämättä tilintarkastuskertomuksessa ja ilmoittaa ne tilintarkastuspöytäkirjassa. Siinä mainitut asiat on käsiteltävä viipymättä ja sitä on säilytettävä luotettavalla tavalla.

Tilintarkastuslain (2007 17§-19§) mukaan tilintarkastajan palkkio ei saa vaarantaa riippumattomuutta. Lisäksi tilintarkastajalle on annettava sellainen selvitys ja apu, jota hän pyytää. Tilintarkastajalla on oikeus olla läsnä häneen liittyvän asian kokouksessa.

### **2.1.3 Muut tilintarkastajaa koskevat säännökset**

Tilintarkastuslain (2007 20-22§) mukaan tilintarkastajan on hoidettava tehtävät ammattitaitoisesti, rehellisesti, objektiivisesti ja huomioitava yleinen etu, hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Hänellä on myös velvollisuus ylläpitää ja kehittää ammattitaitoa. Tilintarkastaja tekee työtään yhteisölle tai säätiölle ja hänen onkin huomioitava saamansa erityiset ohjeet, kunhan ne eivät ole ristiriidassa lain, yhtiöjärjestyksen sääntöjen, yhtiösopimuksen, kansainvälisten tilintarkastusstandardien, hyvän tilintarkastustavan tai ammattieettisten periaatteiden kanssa.

Tilintarkastuslain (2007 24§) mukaan tilintarkastajan riippumattomuudesta on säädetty 1§ ensimmäisessä momentissa. Tilintarkastaja ei saa vaarantaa riippumattomuuttaan. Tilintarkastaja ei saa ottaa vastaan tehtävää, joka voi vaarantaa riippumattomuuden. Tilintarkastuslain 24§ on kuitenkin koottu poikkeuksia, joissa tapauksissa toimeksiantoista ei tarvitse luopua. Ensimmäinen on tilanne, jossa ”riippumattomuuden uhkaavia tekijöitä on kokonaisuutena arvioiden pidettävä merkityksettöminä”. Toinen tilanne on, jos tilintarkastaja on jo ”ryhtynyt riippumattomuuttaan turvaaviin toimenpiteisiin.” Tällaisiin toimiin tulee ryhtyä, jos tilintarkastajalla on taloudellinen kytkös yhteisöön tai säätiöön, tilintarkastaja tarkastaa omaa toimintaansa, tilintarkastaja on oikeudenkäynnissä yhteisön tai säätiön puolesta tai vastaan, tilintarkastajan läheinen suhde yhteisön tai säätiön johtoon kuuluvan henkilön kanssa tai tilintarkastajaa on painostettu.

Tilintarkastuslain (2007 25§) mukaan tilintarkastaja voi olla tietyissä tilanteissa esteellinen. Tilintarkastuslaissa onkin 8 tilannetta, joissa on määritelty tilintarkastajan esteelli-

syys. Tilintarkastaja ei voi olla yhteisön tai säätiön yhtiömies, hallituksessa tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa, mukaan lukien palvelussuhde. Tilintarkastaja ei saa myöskään olla vastuussa yhteisön tai säätiön kirjanpidosta tai varojen hoidosta. Myös välitön tai välillinen omistus aiheuttaa esteellisyyden, jos tilintarkastajalla on oikeus sitä kautta voittoon. Lainat ja vakuudet tilintarkastajan ja yhteisön tai sen johdon välillä ovat omiaan aiheuttamaan esteellisyyden. Tilintarkastajan puoliso, veli, sisar tai alenevassa tai ylenevässä sukulaisuussuhteessa oleva henkilö voi myös aiheuttaa esteellisyyden. Alenevassa sukulaisuussuhteessa on säädetty tarkemmin. Viimeisenä on tilanne, jossa tilintarkastaja on ollut yhteisön tai säätiön yhtiömies, hallituksessa tai hallintoneuvoston jäsen, toimitusjohtaja tai vastaavassa asemassa, joka on julkisen kaupankäynnin kohteena ja tehtävästä pois siirtymisestä on kulunut alle kaksi vuotta.

Tilintarkastuslain (2007 26§) mukaan tilintarkastajalla on salassapitovelvollisuus. Toisin sanoen hän ei saa lausua tarkastettavan yhteisön tai säätiön tietoonsa saamaa seikkaa. Tilintarkastuslain 26§ on määritelty poikkeukset tähän. Salassapitovelvollisuus ei päde, jos tilintarkastajan on lain nojalla lausuttava tai ilmoitettava jokin seikka, salassapitovelvollisuuden hyväksi säädetty antaa luvan, laissa on määritelty viranomaisen, tuomioistuin tai muu siihen verrattava valvontaelin on oikeutettu saamaan tiedon. Myös yleiseen tietoon tullutta seikkaa ei koske salassapitovelvollisuus.

#### **2.1.4 Tilintarkastaja**

Tilintarkastuslain (2007 30-31§) mukaan luonnollisen henkilön tulee rekisteröityä tilintarkastajaksi, joko Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta (KHT- tilintarkastaja) tai kauppakamarin tilintarkastusvaliokunta (HTM- tilintarkastaja) hyväksynnällä. Molempiin on määritelty kelpoisuusvaatimukset. Ne ovat hyvin samanlaiset. Molemmissa on määritelty, että ei saa olla sopimatonta tai konkurssissa, eikä myöskään toimintakelpoisuutta saa olla rajoitettu. Edunvalvontaa tai liiketoimintakieltoakaan ei saa olla. Tilintarkastajaksi haluava ei saa harjoittaa muuta toimintaa, joka voi vaarantaa tilintarkastustoiminnan. Tilintarkastajan on suoritettava korkeakoulututkinto (HTM) tai ylempi korkeakoulututkinto (KTM). Tehtävään edellytetyt laskentatoimen, oikeustieteen ja muut kauppa- ja taloustieteen opinnot tulee olla suoritettu. Työkokemusta tulee olla

vähintään kolmen vuoden ajalta vaativista tilintarkastuksen ja laskentatoimen tehtävistä. Tilintarkastajaksi voidaan hyväksyä myös vaatimuksista poiketen.

Tilintarkastuslain (2007 30-31§) mukaan tilintarkastajan tulee antaa lisäksi vakuutus tuomioistuimella. Tilintarkastajaksi voidaan hyväksyä myös sellainen henkilö, joka on hyväksytty tilintarkastajaksi ETA- valtioissa. Henkilöt, jotka ovat suorittaneet tilintarkastajan harjoittamisen ammattipätevyyden valtioissa, joiden kanssa Euroopan yhteisö on tehnyt sopimuksen ammattipätevyyden vastavuoroisesta tunnustamisesta, voidaan myös hyväksyä.

Tilintarkastuslain (2007 37-38§) mukaan tilintarkastajista pidetään rekisteriä keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnassa. Sinne merkitään henkilökohtaiset tiedot ja muut tiedot, jotka ovat tarpeellisia ammatin- ja liiketoiminnan harjoittamista varten. Myös huomautukset ja varoitukset kirjataan rekisteriin. Tilintarkastaja tai valvontaelin ilmoittaa tilintarkastajan rekisteriin. Muutoksista tulee ilmoittaa välittömästi Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnalle. Rekisteri merkintä antaa myös oikeuden käyttää KHT- ja HTM- tilintarkastaja nimikettä. Myös KHT- ja HTM- yhteisö nimike edellyttää rekisteröitymistä. Oikeus saada tietoja rekisteristä on kaikilla, samalla tavalla kuin mitä viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettu laki antaa. Kun tilintarkastajan hyväksyminen on lakkautettu, tulee tiedot poistaa rekisteristä Keskuskauppakamarin toimesta. Keskuskauppakamarin on myös ilmoitettava poistamisesta asianomaisille ETA-valtioiden viranomaisille, jotka pitävät tilintarkastajarekisteriä. Tilintarkastajan saama varoitus poistuu kuuden vuoden ja huomautus kolmen vuoden kuluttua lainvoimaisesta päätöksestä.

### 2.1.5 Kansainvälinen yhteistyö

Jäljempänä käsitellään tarkemmin EU- säännöksiä, jotka koskevat tilintarkastusta. Myös Suomen lakiin on kirjattu muutama pykälä kansainvälisestä yhteistyöstä. Tilintarkastuslain (2007 47-48§) mukaan Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan on toimitettava tarvittaessa tietoja ETA- valtion valvontaelimelle, joka on omassa maassaan vastuussa tilintarkastajien valvonnasta. Myös muun kuin ETA-valtion valvontaelimelle on toimitettava tietoja, jos tietyn yhteisön konsernitilinpäätös laaditaan kyseisessä valtiossa tai jos yhteisön arvopaperit ovat julkisen kaupankäynnin kohteena, tilintarkastajien valvonta on arvioitu riittäväksi kyseisessä maassa, tietojen luovuttamisesta, käyttämisestä tai salassapidosta on sovittu kyseisen maan kanssa tai henkilötietolakia noudatetaan tietojen vaihdossa. Painavasta syystä voi Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta kieltäytyä pyynnön toteuttamisesta kaikissa muissa tapauksissa paitsi, jos tietojen vaihdossa noudatetaan henkilötietolain säädöksiä. Myös, jos seuraamusmenettely, tuomio tai lainvoimainen päätös on annettu tilintarkastajan toiminnasta, voi kyseinen tilintarkastuslautakunta kieltäytyä pyynnöstä.

### 2.1.6 Tilintarkastajan toiminnan seuraamukset

Tilintarkastuslain (2007 49§) mukaan tilintarkastaja voi saada varoituksen. Tällainen varoitus tulee antaa, jos tilintarkastaja on menetellyt tilintarkastuslaki huomioiden huolimattomasti tai varomattomasti, rikkonut velvollisuuksiaan tilintarkastajana tai menetellyt perusteettomasti tavalla, josta voi seurata tilintarkastajien ammatillisen luotettavuuden tai arvon lasku. Varoitus on kovempi seuraamus kuin huomautus. Huomautukseen pätee samat ehdot, mutta silloin tapaukseen tulee liittyä lieventäviä seikkoja.

Tilintarkastuslain (2007 50§) mukaan edellä mainittuja järeämpi keino on hyväksymisen peruuttaminen. Hyväksymisen peruuttamisen syynä on, jos tilintarkastaja on tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta rikkonut tilintarkastuslain säädöksiä, varoituksesta huolimatta jatkaa velvollisuuksiensa rikkomista tai ei ole yksinkertaisesti enää ammattitaitoinen tai täytä hyväksymisen ehtoja. Hyväksymisen voi peruuttaa joko lopullisesti tai määräajaksi, kuitenkin enintään kahdeksi vuodeksi. Päätöksestä voi valittaa,

mutta hyväksyminen voidaan peruuttaa valituksesta huolimatta, jos siihen löytyy erittäin painavia syitä.

Tilintarkastuslain (2007 51§) mukaan tilintarkastajan vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään myös tilintarkastuslaissa. Tilintarkastaja on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka hän on tahallaan tai huolimattomuuttaan aiheuttanut yhteisölle tai säätiölle. Vahingonkorvausvelvollisuus on myös, jos tilintarkastaja on tilintarkastuslakia, yhteisöä tai säätiötä koskevaa lakia, yhtiöjärjestyistä, sääntöjä tai yhtiösopimusta rikkomalla aiheuttanut yhteisön osakkaalle, yhtiömiehelle, jäsenelle tai muulle henkilölle. Tilintarkastaja on myös vastuussa hänen apulaisensa tahallisesta tai huolimattomuudesta aiheutaneesta vahingosta. Tilintarkastusyhteisön aiheuttaessa vahingon, vastaa yhteisö siitä ja lisäksi tilintarkastuksesta päävastuussa oleva henkilö.

Jäljempänä käsitellään tarkemmin rikoslakia, mutta myös tilintarkastuslakiin on kirjattu rangaistussäännöksiä. Tilintarkastuslain (2007 52§) mukaan, jos tilintarkastaja tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta rikkoo tilintarkastajan tilintarkastuskertomuksen tehtävää antamalla lausunnossaan harhaanjohtavan tai väärän tiedon, pitää tuomita tilintarkastusrikkomuksesta sakkoon, ellei muualla laissa ole säädetty ankarammasta rangaistuksesta. Myös tilintarkastajan nimikkeen luvaton käyttö on rangaistava tilintarkastajan ammattinimikkeen luvattomana käyttönä. Tästä on tuomittava sakkoon. Salassapitovelvollisuuden rikkominen on myös rangaistavaa rikoslain mukaan. Tilintarkastusrikosta käsitellään jäljempänä rikoslain yhteydessä.

### **2.1.7 Muita säännöksiä**

Tilintarkastuslain (2007 53§ ja 55§) mukaan Valtion tilintarkastuslautakunnalta voi hakea muutosta kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan ja Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan tekemiin päätöksiin, jotka ovat tehty tilintarkastuslain nojalla. Valtion tilintarkastuslautakunnan päätöksiin, jotka on tehty tilintarkastuslain nojalla, voidaan hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Keskuskauppakamari ja kauppakamarit voivat periä maksuja maksuperustelain nojalla ja sillä perusteella, mitä siellä säädetään.

## **2.2 Valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta**

Tämä kyseinen asetus on tehty kauppaja- ja teollisuusministeriön esittelystä. Siinä säädetään tilintarkastajarekisteristä, asioiden käsittelystä valvontaelimissä ja erityissäännöksistä koskien julkisen kaupankäynnin kohteena olevien yhteisöjen tilintarkastajia. Tilintarkastusasetus on tullut voimaan vuonna 2007 heinäkuussa. Valtioneuvoston asetuksen tilintarkastuksesta (2007) mukaan lakia sovelletaan sen jälkeen ja ensimmäisen kerran siltä tilikaudelta, joka on tilintarkastusyhteisössä käynnissä.

### **2.2.1 Tilintarkastajarekisteri**

Valtioneuvoston asetuksen tilintarkastuksesta (2007 1§ ja 5§) mukaan tilintarkastuslaisissa ei ole juurikaan määritelty, mitä tilintarkastajarekisteriin tulee merkitä. Asetuksessa säädetään, että tilintarkastajarekisteriin tulee merkitä KHT- ja HTM- tilintarkastajan nimi ja syntymäaika, rekisteröintipäivä ja tunnusnumero, posti- ja internet-osoite, tieto siitä, onko tilintarkastaja KHT vai HTM, mahdollisen tilintarkastusyhteisön yhteystiedot ja mahdollisen toisen valtion tilintarkastajarekisterin tiedot, jos tilintarkastaja on tällaiseen merkitty. Rekisteri-ilmoitus on allekirjoitettava.

Valtioneuvoston asetuksen tilintarkastuksesta (2007 2§) mukaan tilintarkastusyhteisöstä tulee merkitä toiminimi, rekisteröintipäivä ja tunnusnumero, posti- ja internet-osoite,

yhtiömuoto, tieto, onko kyseessä KHT- vai HTM- yhteisö, yhteyshenkilön nimi ja postiosoite, Suomessa olevien toimipaikkojen osoitteet, työskentelevät tilintarkastajat ja heidän tunnusnumerot, omistajien nimet ja postiosoitteet, hallituksen (tai vastaavan toimielimen) ja toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen nimi ja postiosoite, mahdollisen tilintarkastusyhteisöjen muodostaman ketjun muiden yritysten nimet ja postiosoitteet ja mahdollisen toisen valtion tilintarkastajarekisterin rekisteröinti tunnusnumero ja kyseisen valtion valvovan viranomaisen tiedot.

### **2.2.2 Asioiden käsittely valvontaelimissä**

Opinnäytetyön aihe on tilintarkastuksen sääntely ja tilintarkastusasetuksen 2 luku käsittelee tilintarkastuksen valvontaelimiä, joten kyseinen luku jää opinnäytetyön ulkopuolelle.

### **2.2.3 Tilintarkastajaa koskevat erityissäännöksen julkisen kaupankäynninkohteena olevasta yhteisöstä**

Valtioneuvoston asetuksen tilintarkastuksesta (2007 9§) mukaan tilintarkastusyhteisön, joka toimii tilintarkastajana julkisen kaupankäynnin kohteena olevassa yhteisössä, on julkaistava kolmen kuukauden kuluessa tilikautensa päättymisestä seuraavat seikat: tilintarkastusyhteisön yhtiömuoto ja omistussuhteet, kuvaus hallintorakenteesta, mahdollisen tilintarkastusyhteisöjen muodostaman ketjun oikeudellinen muoto ja rakenne, kuvaus siitä, miten sisäinen laadunvarmistus on suoritettu, viimeisimmän laaduntarkastuksen ajankohta, luettelo julkisen kaupankäynnin kohteina olevista yhteisöistä, luottolaitoksista ja vakuutuslaitoksista, joissa tilintarkastusyhteisö on toiminut tilintarkastajana kuluneen tilikauden aikana, tilintarkastusyhteisön riippumattomuusohjeet ja niiden valvonta, ammattitaidon kehittäminen ja ylläpitäminen tilintarkastajien keskuudessa, tarvittavat taloudelliset tiedot ja osakkaille maksettavien palkkioiden perusteet.

## 2.3 Osakeyhtiölaki

### 2.3.1 Tilintarkastajan merkityksestä osakeyhtiössä yleisesti

Osakeyhtiölaki säätelee pääsääntöisesti osakeyhtiön toimintaa. Osakeyhtiölaissa on kuitenkin erityisiä säädöksiä myös tilintarkastajille, jotka koskevat juuri kyseistä yhtiömuotoa. Osakeyhtiölain (2006 2 luku 1§, 2§, 8§ ja 14§) mukaan tilintarkastajien toimikausi ja tehtävät alkavat heti, kun perustamissopimus on allekirjoitettu. Perustamissopimukseen on tarvittaessa määriteltävä tilintarkastajat. Osakeyhtiön rekisteröimisvaiheessa on rekisteriviranomaiselle liitettävä tilintarkastajien todistus siitä, että osakeyhtiölain säännöksiä on noudatettu liittyen osakkeiden maksamiseen. Tilintarkastajan lausuntoa tarvitaan myös apportiomaisuuden arvostamiseen.

Osakeyhtiölain (2006 5 luku 3§, 4§ ja 19§) ja tilintarkastuslain (2007 10§) mukaan osakeyhtiölaissa käsitellään hallintoa ja tilinpäätöstä sekä tilintarkastajaa koskevia säädöksiä. Osakeyhtiölain 5 luvussa 3§ yhtiökokouksesta todetaan, että yhtiökokouksessa on päätettävä tilintarkastajan valinnasta, jollei osakeyhtiölaissa ja yhtiöjärjestyksessä toisin määrätä. Tilintarkastaja voi vaatia myös ylimääräistä yhtiökokousta. Tilintarkastajalla on oikeus osallistua ja käyttää puhevaltaa yhtiökokouksessa, joka koskee hänen tehtäviinsä liittyviä asioita.

Osakeyhtiölain (2006 7 luku 1-5§) mukaan osakeyhtiön tilintarkastuksesta säädetään osakeyhtiö- ja tilintarkastuslaissa. Yhtiökokous valitsee tilintarkastajan. Yhtiökokous voi valita varatilintarkastajan myös tilanteessa, jossa se ei ole pakollinen. Tilintarkastajan toimikausi jatkuu toistaiseksi yksityisessä osakeyhtiössä. Julkisessa osakeyhtiössä tilanne on hieman toinen, sillä tilintarkastajan toimikausi kestää niin kauan, kuin uusi tilintarkastaja valitaan. Vähintään yksi kymmenesosa kaikista osakkeenomistajista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista voi vaatia tilintarkastajan valintaan, vaikka tämä ei olisi lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan pakollista. Jos yhtiökokous ei silti valitse tilintarkastajaa, tekee aluehallintovirasto sen yhtiökokouksen puolesta. Aluehallintovirasto määrää tilintarkastajan kuitenkin vain, jos osakkeenomistaja hakee tätä viimeistään kuukauden kuluessa yhtiökokouksesta.



### **2.3.2 Tilintarkastajan rooli sulautumisessa ja jakautumisessa**

Osakeyhtiölain (2006 16 luku 4§, 6§, 14§ ja 17§) mukaan sulautumiseen osallistuvien yhtiöiden hallitusten pitää nimetä yksi tai mahdollisesti useampi tilintarkastaja. Tilintarkastajan tehtävä on antaa lausunto sulautumissuunnitelmasta kullekin sulautumiseen osallistuvalle yhtiölle. Lausuntoon tulee selvittää, onko sulautumissuunnitelmassa annettu riittävät ja oikeat tiedot niistä perusteista, joilla sulautumisvastike määrätään ja vastikkeen jakamisesta. Jos sulautuminen tapahtuu yhteisymmärryksessä tai on kyse tytäryhtiösulautumisesta, riittää tilintarkastajalta lausunto siitä, onko vastaanottavan yrityksen velanmaksukyky vaarantunut. Jos velanmaksukyky on tilintarkastajan mukaan vaarantunut, tulee antaa kuulutus myös vastaanottavan yrityksen velkojille. Yhtiöiden tulee toimittaa rekisteriviranomaiselle ilmoitus sulautumisesta kuuden kuukauden kuluessa päätöksestä. Jos näin ei tehdä, sulautuminen raukeaa. Sulautumiseen tulee liittää tilintarkastajan todistus, että vastaanottava yritys saa täyden vastikkeen sen pääomaan merkitystä määrästä, sekä lausunto sulautumissuunnitelman selvityksestä. Jos yhtiöllä on velvollisuus valita tilintarkastaja, tulee sulautuvan yhtiön lopputilityksestä antaa tilintarkastuskertomus viimeistään kuukauden kuluttua.

Osakeyhtiölain (2006 17 luku 14§) mukaan tilintarkastajan lausuntoa tarvitaan myös osakeyhtiön jakautumisessa. Tilintarkastaja todistaa siitä, ”että vastaanottava yhtiö saa täyden vastikkeen sen omaan pääomaan merkitystä määrästä”. Lisäksi tilintarkastaja lausuu myös jakosuunnitelmasta. Jos yhtiöllä on velvollisuus valita tilintarkastaja, tulee sulautuvan yhtiön lopputilityksestä antaa tilintarkastuskertomus viimeistään kuukauden kuluttua samalla tavalla kuten aiemmin käsitellyssä sulautumisessa.

### **2.3.3 Tilintarkastajan tehtävät yritysmuodon muuttamisessa ja purkamisessa**

Osakeyhtiölain (2006 18 luku 1§, 6§, 11§, 13§ ja 16§) mukaan yksityisen osakeyhtiön muuttuessa julkiseksi osakeyhtiöksi on tilintarkastajalle säädetty osakeyhtiölaissa avain asema. Tilintarkastajan tulee antaa todistus siitä, että oma pääoma yhtiössä on vähintään osakepääoman suuruinen. Tilintarkastaja voi myös tarvittaessa panna selvitystilaan määräämisen vireille. Jos yhtiö määrätään selvitystilaan, tulee tilinpäätös tilintarkastettava, jos yhtiössä on lain tai yhtiöjärjestyksen takia valittava tilintarkastaja. Yhtiössä,

jossa on lain tai yhtiöjärjestyksen mukaan valittava tilintarkastaja, on tilintarkastajan annettava lopputilitystä ja selvitystilan aikaista hallintoa koskeva tilintarkastuskertomus.

## 2.4 Säätiölaki

Säätiölain (2015 4§ ja 6§) mukaan säätiölaissa on joitakin tilintarkastajia koskevia erityissäännöksiä. Ensimmäinen on 4§ mainittu säännös, jonka mukaan säätiön säännöissä on oltava tilintarkastajien lukumäärä, asettamistapa ja toimikausi. 6§ todetaan myös, että säätiön perustamisluvan antamisesta on säätiöllä kuusi kuukautta aikaa ilmoittaa siitä, että irtain omaisuus on hallituksen huostassa. Tähän on liitettävä tilintarkastajan lausunto.

Säätiölain (2015 12§ ja 13§) mukaan säätiölaissa todetaan, että säätiöllä on oltava vähintään yksi tilintarkastaja. Tilintarkastajan on säätiötä tarkastettaessa lisättävä tilintarkastuslain vaatimien kohtien lisäksi tilintarkastuskertomukseen erityinen lausuma kolmesta asiasta. Ensimmäisenä se, että säätiön varoja on sijoitettu asianmukaisesti. Toiseksi siitä, että palkkiot toimielimien jäsenille ovat kohtuulliset. Kolmantena kohtana tulee lisäksi antaa lausuma siitä, että säätiön tilinpäätös ja toimintakertomus antavat oikeat ja riittävät tiedot säätiön toiminnasta. Tämä 12§ on säätiölain tärkein tilintarkastukseen liittyvä pykälä. Tilintarkastaja voidaan velvoittaa antamaan tietoa patentti- ja rekisterihallitukselle sellaisesta asiasta, jonka hän on saanut tietoonsa suorittaessaan tehtäväänsä.

Säätiölain (2015 17§) mukaan, jos säätiöllä ei ole tarpeeksi varoja sille määrättyyn tarkoitukseen, voidaan sääntöjä muuttaa. Tällöin säätiölle asetetaan määräaika, jonka kuluessa loppu omaisuus on käytettävä ja sen jälkeen säätiö lakkautettava. Kyseiseen hakemukseen tulee kuitenkin aina liittää tilintarkastajan antama todistus siitä, että kaikki tiedossa olevat velat on maksettu tai ne velkojat, joilla on vielä saatavia säätiöltä, ovat suostuneet muutokseen.

## 2.5 Asunto- osakeyhtiölaki

Asunto-osakeyhtiölain (2009 2§ ja 5§) mukaan asunto-osakeyhtiössä on huomattava määrä samoja säädöksiä tilintarkastajasta kuin osakeyhtiössä. Tilintarkastajan asunto-osakeyhtiössä valitsee yhtiökokous. Tilintarkastajaa ei ole aina pakko valita. Velvollisuus valita tilintarkastaja tulee, jos asunto-osakeyhtiön ”rakennuksessa tai rakennuksissa on vähintään 30 osakkeenomistajien hallinnassa olevaa huoneistoa.” Lisäksi tilintarkastaja on valittava, jos tilintarkastuslain 4-6§ tai muu laki niin vaatii. Myös, jos yksi kymmenesosa kaikista osakkeista tai yksi kolmasosa kokouksessa edustetuista osakkeista vaatii asiaa varsinaisessa yhtiökokouksessa tai sellaisessa yhtiökokouksessa, jossa asia on kokouskutsun mukaan käsiteltävä.

## 2.6 Kirjanpitolaki

Kirjanpitolaissa on hyvin suppeasti käsitelty erityisesti tilintarkastajan velvollisuuksia ja tehtäviä. Kirjanpito lain 3 luvun 12§ sanotaan, että jos kirjanpito, tilinpäätös, toimintakertomus ja hallinto tarkastetaan, tulee tilintarkastuskertomuksesta liittää kopio rekisteröitäväksi ilmoitettuun tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen. Tämän lisäksi se tulee liittää myös tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen, jonka kyseinen kirjanpitovelvollinen muuten julkistaa.

Tilintarkastuskertomusta ei tarvitse kuitenkaan liittää toimintakertomuksen tai tilinpäätöksen lyhennelmään. Lyhennelmässä on kuitenkin mainittava, jos tilintarkastaja esittää muun kuin vakiomuotoisen lausunnon, lisätiedon tai huomautuksen.

## 2.7 Rikoslaki

Rikoslain (1889 16 luku 8§) mukaan rikoslaissa on määritelty tilintarkastajalle tiettyjä rikosoikeudellisia seuraamuksia. Yksi näistä on väärän todistuksen antaminen viranomaiselle. Jos tilintarkastaja antaa oikeudellisesti merkityksellisen totuudenvastaisen suullisen tiedon viranomaiselle lakiin perustuvan tarkastuksen yhteydessä, voidaan tilintarkastaja tuomita sakkoon tai enintään kuudeksi kuukaudeksi vankeuteen.

Rikoslain (1889 30 luku 5§) mukaan tilintarkastajalla on yhteisön tai säätiön tilintarkastajan toimiessaan vaitiolovelvollisuus. Yrityssalaisuuden rikkomisesta voidaan tuomita sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Yrityssalaisuuden rikkomisella tarkoitetaan taloudellisen hyödyn hankkimista itselleen tai toiselle taikka toista vahingoittaakseen ilmaisee oikeudettomasti yrityssalaisuuden. Myös yritys on rangaistava.

Rikoslain (1889 30 luku 8§ ja 8a§) mukaan tilintarkastaja ei saa toiminnassaan ottaa vastaan, pyytää tai hyväksyä lahjusta suosiakseen toimessaan tai tehtävässään lahjuksen antajaa taikka jotakuta muuta. Myöskään palkkio tällaisesta suosimisesta on tuomittavaa. Tilintarkastaja voidaan tuomita lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa sakkoon tai vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi. Jos lahjuksen taloudellinen arvo on huomattava tai lahjan antaja saa huomattavaa hyötyä, taikka aiheuttaa toiselle huomattavaa vahinkoa ja lahjuksen ottaminen voidaan katsoa olevan kokonaisuutena törkeä, voidaan tilintarkastaja tuomita törkeästä lahjuksen ottamisesta elinkeinotoiminnassa vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi tai enintään neljäksi vuodeksi.

Rikoslain (1889 30 luku 10 a§) mukaan on määritelty myös tilintarkastusrikos. Tilintarkastuslaissa säädettyä tilintarkastuskertomuksen laatimisen rikkomisesta voidaan tilintarkastaja tuomita tilintarkastusrikoksesta sakkoon tai enintään kahdeksi vuodeksi vankeuteen.

## **2.8 Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista**

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (2007 1§) mukaan KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimukset käsittävät tietyt edellytykset, opinnot ja käytännön kokemuksen. Tämä osaaminen peilaa hyvin sitä, kuinka laaja-alaisesti tilintarkastajien on koulutauduttava ja sen, kuinka rajattu ammattinimike tilintarkastaja ylipäättään on.

### 2.8.1 Opinnot

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (2007 3§) mukaan KHT- ja HTM- tutkintoon tarvitaan opintoja tilintarkastuksessa ja laskentatoimissa, oikeustieteessä ja muita opintoja. Tilintarkastuksessa ja laskentatoimissa tulee olla suoritettuna vähintään 60 opintopisteen tai 40 opintoviikon laajuiset opinnot. Opintojen tulee kattaa ainakin tilintarkastuksen sääntelyä ja hyvää tilintarkastustapaa, kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevaa sääntelyä sekä hyvää kirjanpitoa ja tilinpäätöksen analysointia, johdon laskentatoimintaa ja sisäistä valvontaa. HTM- tutkintoon opintojen kirjo on sama, mutta raja menee 52 opintopisteessä tai 35 opintoviikossa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (2007 4§) mukaan oikeustieteessä KHT- tutkintoon vaaditaan 30 opintopisteen tai 20 opintoviikon laajuiset opinnot. Opintojen sisällössä tulee olla eri yhteisömuotojen ja arvopaperimarkkinoiden sääntelyä, yritysverotusta, ennakkoperintää, arvonlisäverotusta ja verotusmenettelyä, kauppa- ja varallisuus oikeutta sekä maksukyvyttömyys- ja työlainsäädäntöä. HTM- tutkintoon opintojen tulee olla samoja, mutta raja on 22 opintopistettä tai 15 opintoviikkoa.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (2007 5§) mukaan muita opintoja KHT- ja HTM- tutkintoon vaaditaan 22 opintopistettä tai 15 opintoviikkoa. Näiden opintojen tulee olla liiketaloutta ja kansantaloustiedettä, yritysrahoitusta ja rahoitusmarkkinoita, talousmatematiikkaa ja tilastotiedettä sekä tietotekniikkaa ja tietojärjestelmiä.

## 2.8.2 Käytännön kokemus

KHT- tai HTM- tilintarkastajan hyväksymiseen vaaditaan vähintään kolmen vuoden kokemus tilintarkastuksesta ja laskentatoimen tehtävistä. Tietyissä tilanteissa KHT- ja HTM- tutkintoon voidaan valita myös, jos kokemusta on kertynyt vähintään 15 vuoden verran.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (2007 10§) mukaan käytännön kokemus tulee olla kirjanpitovelvollisen yhteisön tai säätiön tilinpäätösten tai konsernitilinpäätösten tilintarkastuksesta. Myös vastaava ulkomaalainen yhteisö ja vastaavien taloudellisten laskelmien tarkastus on hyväksyttävää. Kokemuksesta kuitenkin vähintään kaksi vuotta tulee olla saatu KHT- tai HTM-tilintarkastajan ohjauksessa, muussa ETA- valtion hyväksytyin tilintarkastajan ohjauksessa, tilintarkastusdirektiivissä säädetyssä vastaavat vaatimukset täyttävän tilintarkastajan ohjauksessa muussa kuin ETA- valtiossa (enintään kaksi vuotta vaaditusta kolmesta vuodesta), toiminut HTM- tilintarkastajana tai JHTT- tilintarkastajana.

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM- tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista (2007 11§) mukaan enintään yksi vuosi voi olla myös käytännön kokemusta JHTT- tilintarkastajana valtion tai kunnan liikelaitoksessa tai muussa vastaavassa julkisyhteisössä. Myös kirjanpitolaissa tarkoitettussa konsernin sisäisenä tarkastajana voi olla käytännön kokemusta.

### **3 KIRJANPITO- JA TILINTARKASTUSLAUTAKUNTA SEKÄ VALTION TILINTARKASTUSLAUTAKUNTA**

#### **3.1 Kirjanpitolautakunta**

#### **3.2 Tilintarkastuslautakunta ja kauppakamarilaki**

Kauppakamarilain (2002 1-2§) mukaan kauppakamari kuuluu Keskuskauppakamariin jäsenyhteisönä. Keskuskauppakamari vahvistaa kunkin kauppakamarin toiminta-alueen. Tässä opinnäytetyössä käsitellään ainoastaan Keskuskauppakamarin ja kauppakamarin tehtävät tilintarkastukseen liittyen. Keskuskauppakamariin ja kauppakamariin sovelletaan kauppakamarilakia ja yhdistyslakia. Kauppakamarin tehtävänä on hoitaa tilintarkastuslaissa sille säädetty tehtävät.

##### **3.2.1 Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunta**

Tilintarkastuslain (2007 42§) mukaan kokoonpano Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnassa on puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja 12 jäsentä. 12 muulla jäsenellä on lisäksi kullakin henkilökohtainen varajäsen. Kaikkien tulee olla tilintarkastukseen hyvin perehtyneitä. Valinnan kyseiseen lautakuntaan tekee kauppa- ja teollisuusministeriö, joka määrää puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, 3 jäsentä ja heidän varajäsenet. Keskuskauppakamarin valtuuskunta valitsee loput yhdeksän jäsentä ja heidän varajäsenensä. Kaikki valinnat ovat kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Näistä yhdeksästä valtuuskunnan jäsenestä kolmella pitää olla tilintarkastusalan tutkimus- ja opetustoiminnan asiantuntemusta sekä oikeudellista asiantuntemusta, kolmella on oltava elinkeinoelämän asiantuntemusta, kaksi KHT- tilintarkastajien edustajaa ja yksi HTM- tilintarkastajien edustaja. Mielenkiintoista on huomata, että Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi ei voida valita KHT- tai HTM- tilintarkastajaa. Enemmistön kyseisessä lautakunnassa on oltava muita kuin KHT- tai HTM- tilintarkastajia. Samat säännökset pätevät myös varajäseniin.

### 3.2.2 Kauppakamarin tilintarkastusvaliokunta

Tilintarkastuslain (2007 43§) mukaan kauppakamarin tilintarkastusvaliokuntaan kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja kuusi jäsentä. Myös näillä kuudella jäsenellä on varajäsen. Myös kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan kokoonpanon tulee olla tilintarkastukseen hyvin perehtyneitä. Puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan valitsee tehtävään Keskuskauppakamari. Muut jäsenet valitsee kauppakamarin valiokunta. Valinnat ovat kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Jäsenet tulee valita niin, että kahdella löytyy asiantuntemusta tilintarkastusalan tutkimus- ja opetustoiminnasta sekä oikeudellista asiantuntemusta, kahdella jäsenellä tulee olla elinkeinoelämän asiantuntemusta ja loput kaksi edustavat KHT- ja HTM- tilintarkastajia. Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan lisäksi myöskään kauppakamarin tilintarkastusvaliokuntaan ei voida valita puheenjohtajaksi tai varapuheenjohtajaksi KHT- tai HTM- tilintarkastajia. Myös enemmistön jäsenistä on oltava muita kuin KHT- tai HTM- tilintarkastajia. Samat säännökset koskevat myös varajäseniä.

### 3.3 Valtion tilintarkastuslautakunta

Tilintarkastuslain (2007 39§ ja 50§) mukaan on määritelty, että valtion tilintarkastuslautakunnan tehtävänä on valvoa, ohjata ja kehittää tilintarkastuksen yleistä ohjeistusta. Aiemmin on mainittu tilanteet, joissa tilintarkastajan hyväksyminen voidaan peruuttaa. Tämän hyväksymisen peruutuksen tekee juuri valtion tilintarkastuslautakunta. Valtion tilintarkastuslautakunta voi myös tarvittaessa huomauttaa tai varoittaa tilintarkastajaa. ([https://www.tem.fi/yritykset/tilintarkastus/valtion\\_tilintarkastuslautakunta](https://www.tem.fi/yritykset/tilintarkastus/valtion_tilintarkastuslautakunta))

Tilintarkastuslain (2007 53-54§) mukaan muutoksenhaku kauppakamarin tilintarkastusvaliokunnan ja Keskuskauppakamarin tilintarkastuslautakunnan päätöksiin tapahtuu valtion tilintarkastuslautakuntaan. Valtion tilintarkastuslautakunnan päätökseen voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Tähän sääntöön on poikkeuksia. Muutoksenhaku korkeimpaan hallinto-oikeuteen ei ole mahdollista, jos hakijan KHT- tai HTM- tutkinnon hakemus on hylätty sekä joka on hylätty KHT- tai HTM-tutkinnossa tai kelpoisuuskokeessa.

([https://www.tem.fi/yritykset/tilintarkastus/valtion\\_tilintarkastuslautakunta](https://www.tem.fi/yritykset/tilintarkastus/valtion_tilintarkastuslautakunta))



Tilintarkastuslain (2007 41§ ja 44§) mukaan kokoonpanon määrää valtioneuvosto kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Kokoonpanoon kuuluu puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan lisäksi kuusi tilintarkastuslautakunnan jäsentä ja näiden henkilökohtaiset varajäsenet. Jäsenille on määritelty tiettyjä vaatimuksia: yhdellä on oltava asiantuntemusta yhteisöoikeuden tutkimus- ja opetustoiminnasta, yhdellä on oltava asiantuntemusta laskentatoimesta ja siinä erityisesti kirjanpidon tutkimus- ja opetustoiminnasta. Myös edustajat KHT- ja HTM- tilintarkastajista tulee olla. Lisäksi kahdella tulee olla asiantuntemusta elinkeinoelämästä. Puheenjohtajan, varapuheenjohtajan, muiden jäsenten ja sihteerien on oltava hyvin perehtyneitä tilintarkastukseen. Kahden jäsenen on pakko olla oikeustieteen kandidaatin tutkinnon suorittaneita.

([https://www.tem.fi/yritykset/tilintarkastus/valtion\\_tilintarkastuslautakunta](https://www.tem.fi/yritykset/tilintarkastus/valtion_tilintarkastuslautakunta))

## 4 SÄÄNTELY KANSAINVÄLISELLÄ TASOLLA

Kansainvälisesti merkittävä tekijä tilintarkastuksessa on IFAC (International Federation of Accountants), jonka suomenkielinen nimi on kansainvälinen tilintarkastajaliitto. IFAC julkaisee ISA- standardeja (International Standards on Auditing). Heidän antamiin ohjeita ja suosituksia Suomessa on antanut KHT- yhdistys ja myöhemmin KHT- yhdistys on myös suomentanut niitä.

ISA- standardit rakentuvat aina samalla tavalla. Alussa tulee johdanto, jossa käydään läpi standardin soveltamisalaa, tarkoitusta ja suhdetta muihin ISA- standardeihin. Johdannossa käsitellään myös tilintarkastajien ja muiden osapuolten erityisiä odotuksia sekä asiayhteyttä, jota kyseinen standardi koskee. Toisena osana ISA- standardeissa on Tavoitteet. Tavoitteissa käsitellään yksinkertaisesti sitä tavoitetta, johon tilintarkastajan on määrä päästä noudattamalla ISA- standardeja. Kolmantena osana ISA- standardien rakennetta on määritelmät. Siinä kuvataan tiettyjen termien merkitystä, varmistaakseen yhdenmukaisen soveltamisen ja tulkinnan. Tärkeää on kuitenkin huomata, että termien tarkoitus ei ole syrjäyttää jo voimassa olevien säädösten ja määräysten tarkoittamia määritelmiä. Neljäntenä kohtana ISA- standardeissa ovat vaatimukset. Nimensä mukaisesti vaatimukset ovat tilintarkastajia velvoittavia toimenpiteitä. Viidentenä osana on soveltamista koskeva ja muu selittävä ohjeistus. Tässä osiossa pyritään antamaan lisäselvitystä ISA- standardien vaatimuksiin. Kyseinen osio on hyödyllinen myös sen suhteen, että se voi sisältää taustatietoja kyseissä standardissa sovellettavasta asiasta. Kuudentena ja viimeisenä osiona ovat liitteet. Liitteen merkitys on antaa lisätietoa.

Tässä opinnäytetyössä ei ole tarkoitus käydä läpi ISA- standardeja, vaan ainoastaan mainita, että kyseiset standardit ovat osa tilintarkastajien sääntelyä. Ne eivät ole vielä laintasoisia, mutta sellainen mahdollisuus tulevaisuudessa on.

(<http://www.suomentilintarkastajat.fi/tilintarkastus/hyva-tilintarkastustapa-ja-kansainvaliset-tilintarkastusstandardit> ja ISA- standardien soveltaminen pk- yhteisöjen tilintarkastuksessa, keskeiset käsitteet ja käytännön ohjeet 2012)

## **5 TILINTARKASTAJAKYSELY**

### **5.1 Taustatietoa**

Tilintarkastukseen liittyvän sääntelyn kasvu on lisääntynyt huomattavasti viime vuosien aikana. Osaltaan tähän on vaikuttanut vuoden 2008 finanssikriisi ja ikään kuin tulipaloa on lähdetty nyt sammuttamaan uusilla paloturvallisuusmääräyksillä. Tutkimuksen perusta on tilintarkastajien suhtautuminen sääntelyyn.

Opinnäytetyön toinen osio koostuu kvantitatiivisesta tutkimuksesta. Tämän tutkimuksen tarkoitus on selvittää tilintarkastajien mielipide sääntelyn nykytilanteesta ja saada näin kokonaiskuvaa sille, kuinka tyytyväisiä lakiin ollaan käytännössä.

### **5.2 Tutkimuksen tavoite, tarkoitus, tutkimusongelma ja tutkimusmenetelmä**

Opinnäytetyön tarkoitus on selvittää tilintarkastajien mielipiteitä lainsäädäntöön muodostan kokonaiskäsityksen tilintarkastusyhtiö Tarkastamo Oy:lle lainsäädännön tilaan vuonna 2015. Kyselyn tarkoituksena on siis tarkastella tilintarkastajien yleistä mielipidettä tilintarkastuksen sääntelyyn ja tutkia ennen kaikkea sitä, löytyykö mielipiteistä yhtäläisyyksiä toimeksiantajan mielipiteisiin. Kyselyllä pyritään selvittämään se, tulisiko tilintarkastajien mielestä lakia kiristää, lieventää vai antaa olla nykyisellään. Tutkimuskysymyksenä on yksinkertaisesti: Mikä on tilintarkastajien mielipide nykyisestä tilintarkastuksen sääntelystä?

Tutkimus on tehty sähköpostin välityksellä, jossa lähetetään linkki kyselyyn. Kysely lähetettiin yhteensä 672 tilintarkastajalle. Kysely suoritetaan 21.4- 28.4.2015. Tutkimus tehdään toimeksiantaja Tarkastamo Oy:lle. Tarkastamo Oy:n johtavat henkilöt ovat pohtineet, mikä on tilintarkastajien mielipide lakiin. Tämän pohjalta syntyi tarve tuottaa kysely tilintarkastajille. Tilintarkastajien yhteystiedot saatiin Keskuskaupakamarilta. Kyselyyn vastasi yhteensä 184 tilintarkastajaa.

Tutkimus on suoritettu kokonaistutkimuksena, sillä tilintarkastajien määrä on rajallinen ja hyvin suurella todennäköisyydellä vastausprosentti ei tule olemaan kovin suuri. Tämä

johtuu siitä syystä, että kevät on tilintarkastajille kiireistä aikaa ja samantapaisia kyselyitä tehdään todella paljon. Vastausprosentti oli lopulta noin 27%.

Kyselylomakkeessa on strukturoidut kysymykset. Valitsin kyseisen menetelmän vastausten käsittelemistä helpottaakseni ja saadakseni paremman vastausprosentin. Vastausvaihtoehtoina on likertin asteikossa tavallisesti käytetty 4- portainen järjestysasteikko.

### **5.3 Toimeksiantaja**

Tutkimuksen toimeksiantaja on tilintarkastus yhtiö Tarkastamo Oy. Työn taustalla on toimeksiantajayrityksen toimihenkilön huoli tilintarkastuksen nykytilasta. Aiemmin tilintarkastajien vastuut olivat huomattavasti pienempiä ja maallikkotilintarkastajia voitiin nimetä. Nykyään tilintarkastus on tiukasti säänneltyä ja tilintarkastuslain 2007 20 § todetaan, että: ”Tilintarkastajan on suoritettava tässä laissa tarkoitettut tehtävät ammattitaitoisesti, rehellisesti, objektiivisesti ja huolellisesti yleinen etu huomioon ottaen.” Herää kysymys: Onko vastuu erityisesti huolellisuuden osalta kasvanut tilintarkastajien kohdalla jo liian suureksi? Tämä on myös toimeksiantajan huoli.

### **5.4 Tutkimuksen rakenne**

Alussa käydään läpi tutkimuksen taustoja, ongelmaa ja itse tutkimuskysymystä. Myös toimeksiantajan ongelman esittely on kuvattu alussa. Opinnäytetyön aiemmissa luvuissa on kuvattu tilintarkastuksen sääntelyä teoriassa ja tätä teoriaa on tarkoitus peilata tutkimukseen. Seuraavassa luvussa käyn läpi tutkimuskysymykset ja vastaan erityisesti kysymykseen, miksi halusin esittää juuri nämä kysymykset. Seuraavassa luvussa tarkoitus on kuvioin ja sanoin esittää tilintarkastajien vastaukset niihin. Tämän jälkeen seuraa vastausten analysointi ja se, mitä ne voisivat tarkoittaa.

## 5.5 Kysymykset tilintarkastajille

Kyselyn alussa halusin erotella tiettyjä vastaajien ominaisuuksia. Annoin lopulta painoarvoa sukupuolelle, tutkinnolle (HTM- vai KHT- tilintarkastaja) ja sille tekeekö tilintarkastustyötä päätoimisena vai sivutoimisena. Itse kyselyssä esitin yhteensä 12 monivalintakysymystä ja lopuksi annoin mahdollisuuden vapaaseen sanaan. Kaksitoista kysymystä oli ensinnäkin oikea määrä, sillä suuri kysymysmäärä olisi saattanut haitata vastausten saamista. Vapaaseen sanaan annoin mahdollisuuden erityisesti, jotta kysely saisi palautetta. Toivoin saavani sekä negatiivista että positiivista palautetta.

Ensimmäinen kysymys oli väitteen muodossa. Väite kuului näin: ”Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” Väitteen tarkoitus oli haastaa tilintarkastajat heti alussa sillä, kuinka paljon heillä itsensä mukaan on tietoa. Väite korostaa ensinnäkin tilintarkastajien luottamusta itseensä mutta myös sitä kokevatko he tilintarkastuksen sääntelyn muutoksen olevan liian nopeaa.

Toinen väittämä oli: ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin.” Tällä hain huomiota siihen, kokevatko tilintarkastajat uuden lain olevan ristiriidassa tilintarkastajan salassapitovelvollisuuden kanssa. Tilintarkastajat työssään käsittelevät huomattavan määrän yrityksen sisäisiä asioita, joten yrityksen johdon ja tilintarkastajan luottamuksen rakoilu voi johtaa pahimmillaan kauaskantoisiin vaikutuksiin. Pohdinnassa on siis se, kokevatko tilintarkastajat tämän luottamuksen vaarantuneen.

Kolmantena vuorossa oli väite: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” Aiemmin opinnäytetyössäni kävin läpi EU:n direktiivien ”liian” tarkkaa noudattamista Suomen osalta. Mielenkiinto tulee kohdistumaan erityisesti KHT- ja HTM- tilintarkastajien mielipiteiden eroavaisuuteen, sillä yleisesti KHT-tilintarkastajien asiakkaina on suurempia yrityksiä kuin HTM-tilintarkastajien.

Neljäntenä väitteenä oli: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” Lain al-

kuperäisenä tarkoituksenahan oli nimenomaan harmaan talouden ehkäiseminen. On siis mielenkiintoista nähdä, kokevatko tilintarkastajat lain olevan siltä osin hyväksyttävä.

Viidentenä väittämänä oli väite: ”Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” Kyseinen väite soveltuu hyvin yhteen väitteen numero kaksi kanssa ja siihen pätevät samat perusteet.

Kuudentena vuorossa oli: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” Tämä väite voi herättää jopa pientä närää tilintarkastajien keskuudessa. Vastuuhan ei ikinä ole suinkaan ollut olematon, vaan kyllä sitä aina on ollut. Historiallisessa kontekstissa voidaan toki todeta, että vastuu on lisääntynyt huimasti aiemmasta. Kyseisen väitteen kohdalla onkin tarkoitus herättää hieman keskustelua.

Seitsemäntenä väitteenä on: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” Tämä väite luo perusteen mielipiteelle koko sääntelystä, sillä tilintarkastuslaki on tärkein yksittäinen laki, joka sääntelee tilintarkastajan toimintaa. Periaatteessa kyseinen väite mittaa siis tärkeimmän yksittäisen mielipiteen ja on siten koko kyselylomakkeen tärkein väite.

Kahdeksas väite on: ”Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” Tällä väitteellä on tarkoitus mitata sitä, tulisiko tilintarkastajien mielestä rajoja muuttaa. Nykyiset rajat (aiemmin opinnäytetyössä läpi käydyt) ovat asetettu aika korkealla. Tästä huolimatta moni yritys, jonka näitä rajoja ei tarvitsisi noudattaa, käyttää tilintarkastajapalvelua. Onkin mielenkiintoista pitäisikö tilintarkastajien mielestä tätä rajaa muuttaa vai tulisiko tilintarkastuksen alaiseksi hakeutumista pitää edelleen osan yrityksiä kohdalta vapaaehtoisena.

Yhdeksäntenä vuorossa on väite: ”Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” Tämä hyvinkin spesifioitunut väite kertoo, onko asunto-osakeyhtiöitä mielekästä pitää tilintarkastuksen alaisuudessa.

Kymmenes väite koskee säätiöitä ja se kuuluu näin: ”Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” Harvemmillä tilintarkastajilla on säätiöitä tarkastettavana, mutta niillä

kellä on, on kysymys ajankohtainen. Säätiö on hyvin erilainen oikeushenkilö ja sen tarkoitus ei suinkaan ole tuottaa voittoa. Viime aikoina säätiöissä on valitettavasti ilmennyt jonkin verran väärinkäytöksiä.

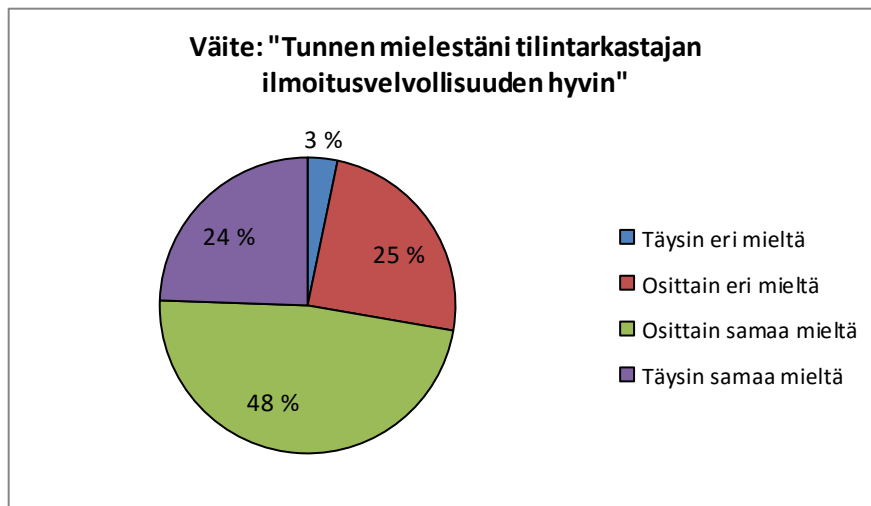
Yhdestoista eli toiseksi viimeinen väite kuuluu: ”Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.” Tämä väite saa varmasti tilintarkastajien yhteisen mielipiteen. Nykyisellään valvontaa on jo paljon ja erilaiset dokumentaatiot vievät rutkasti aikaa itse tarkastukselta.

Viimeinen kohta monivalintakysymyksissä on kysymysmuodossa ja se koskee konsultaation osuutta. Tämä väite ei itsessään kuulu tilintarkastuksen sääntelyyn, mutta on hyvinkin mielenkiintoista huomata konsultaation merkitys osana nykyistä tilintarkastusta. Kysymys kuuluu näin: ”Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”

Kyselyn toinen osa rakentuu vapaaseen sanaan. Tämä kohta on tärkeää erityisesti kyselyn palautteen kannalta mutta myös siltä osin, jos tilintarkastajilla on jotain erityistä huomautettavaa sääntelyn nykytilasta. Oletus, että ne ketkä vapaaseen sanaan kirjoittavat jotain, ovat erityisen kiinnostuneita aiheesta. Palautteessa mahdollisesti huomauteaan myös tutkimuskysymyksen lievästä vanhentumisesta, sillä laki ilmoitusvelvollisuudesta ei tullut voimaan eduskunnassa.

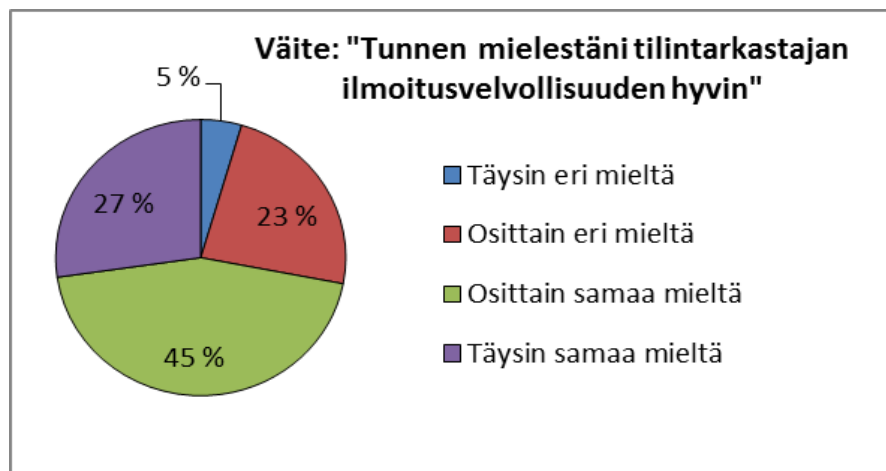
## 5.6 Tilintarkastajien vastaukset kysymyksiin

Tilintarkastajille suunnattu ensimmäinen väite oli: ”Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” Alla oleva diagrammi kuvaa vastausten laatua huomioon ottaen kaikki tilintarkastajat. Mielenkiintoista on huomata, kuinka kaikista vastanneista 3 % tilintarkastajista ei mielestään tuntenut ilmoitusvelvollisuutta hyvin. Melkein puolet (48 %) tilintarkastajista olivat osittain samaa mieltä sen suhteen, että he tuntevat tilintarkastajat ilmoitusvelvollisuuden. Osittain eri mieltä oli 25 % vastanneista. Täysin samaa mieltä olevien määrä oli 24 % kaikista vastanneista. (Kuvio 1.)



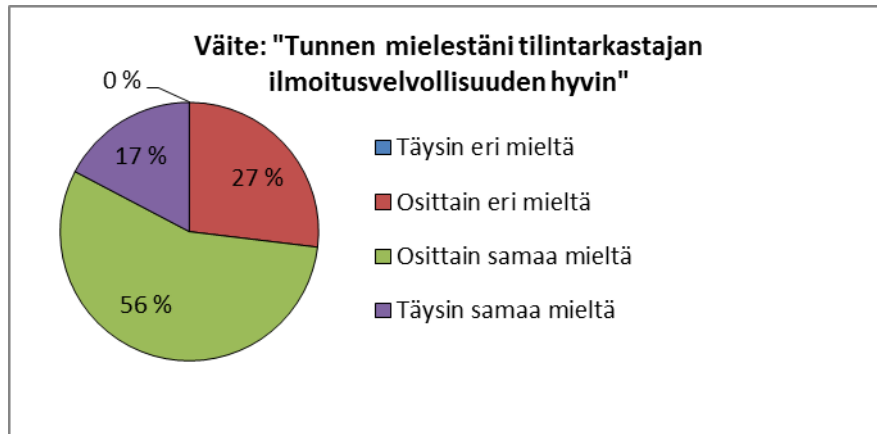
Kuvio 1. Tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015

Kysymyksen vastauksissa on mielenkiintoista huomata myös erot mies- ja naisvastaajien välillä. Ohessa olevat kuviot (kuvio 2 ja kuvio 3) havainnollistavat miesten ja naisten vastauksien erot.



Kuvio 2. Miesten vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015



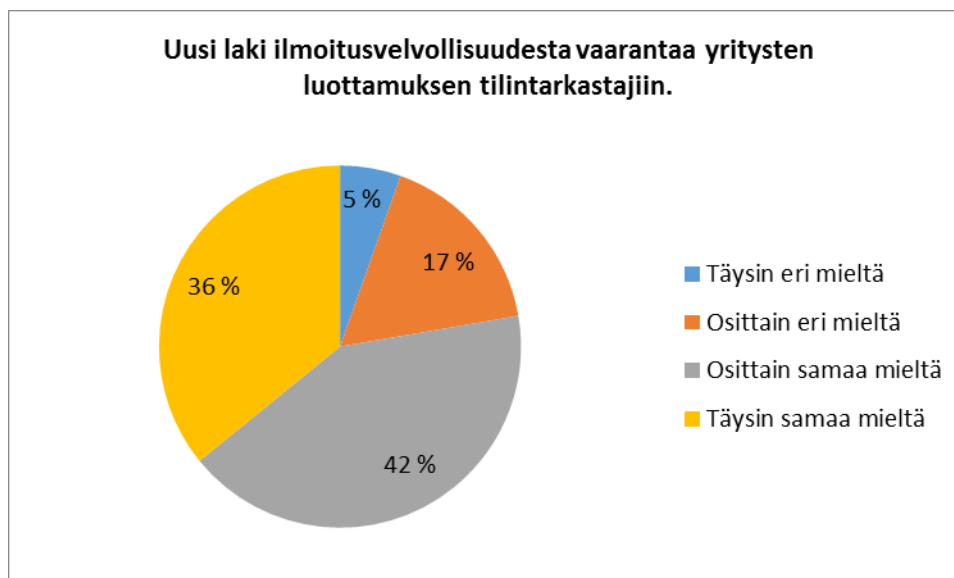


Kuvio 3. Naisten vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015

Tutkimuksessa selvisi, kuinka naiset luottavat enemmän omaan kykyihinsä ja 0 % on sitä mieltä, ettei tunne ilmoitusvelvollisuutta hyvin. Miehistä vastaava luku on 5 %.

Muiden tutkimusryhmien välillä ei taulukossa ollut huomattavia eroavaisuuksia. Viittaa kuvioihin.

Toinen väittäjä oli: ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin.”

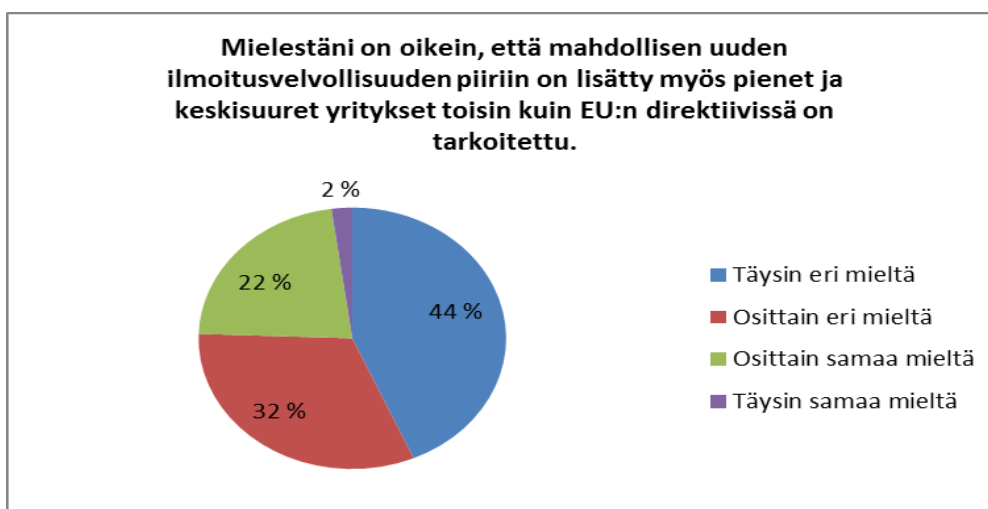


Kuvio 8. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin.” 2015

Todella huolestuttavan tuloksen mukaan täysin tai osittain samaa mieltä olevien osuus oli jopa 78 %. Näin ollen lähes neljä viidestä vastaajasta kokee luottamuksen vaarantuvat, jos uusi ilmoitusvelvollisuus olisi tullut voimaan.

Huomattavaa väitteessä oli se, että sivutoimisista tilintarkastajista kukaan ei ollut täysin eri mieltä väitteen kanssa. Eli kaikki sivutoimiset tilintarkastajat olivat sitä mieltä, että luottamus ei vaarannu täysin, vaikka uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta tulisikin voimaan. Vastaava luku päätoimisten tilintarkastajien osalta oli 7 %.

Kolmas väittämä tilintarkastajille oli: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keski-suuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.”

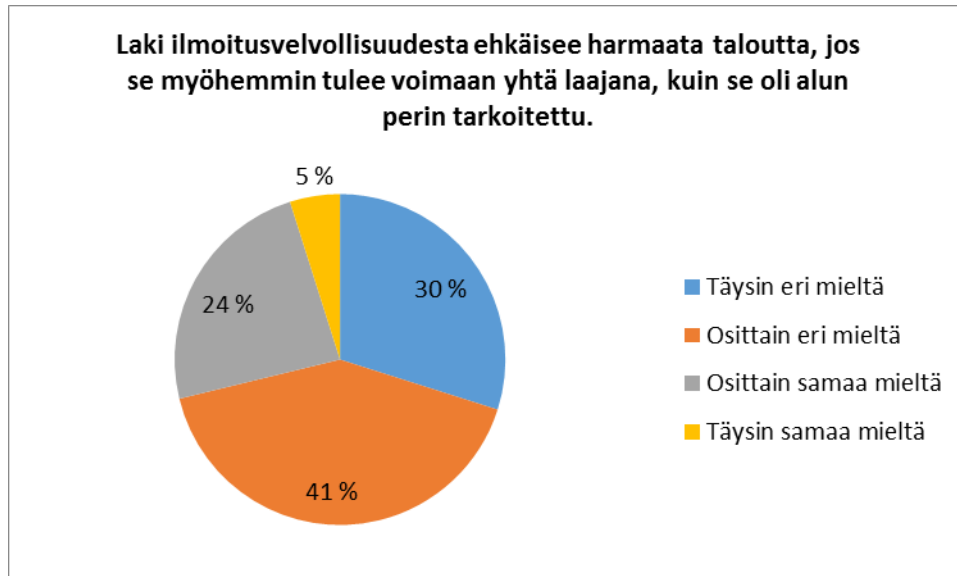


Kuvio 15. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keski-suuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.” 2015.

Täysin samaa mieltä oli kaikista tilintarkastajista 2 %. Täysin eri mieltä oli vastaavasti 44 % kaikista vastanneista. Huomattavaa on, että sivutoimisista tilintarkastajista 0 % oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Tämä voi selittyä osin sillä, että sivutoimiset tilintarkastajat tarkastavat useimmiten pienempiä yrityksiä, joille EU- direktiivi ei ollut alkujaan tarkoitettu. Myös 0 % KHT- tilintarkastajista oli täysin samaa mieltä.

Keskimääräisesti vastaukset eri ryhmien välillä olivat lähes samaa luokkaa ja 76 % kaikista vastanneista oli osittain tai täysin eri mieltä väitteen kanssa.

Neljäs väittäjä tilintarkastajille oli, että ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.”

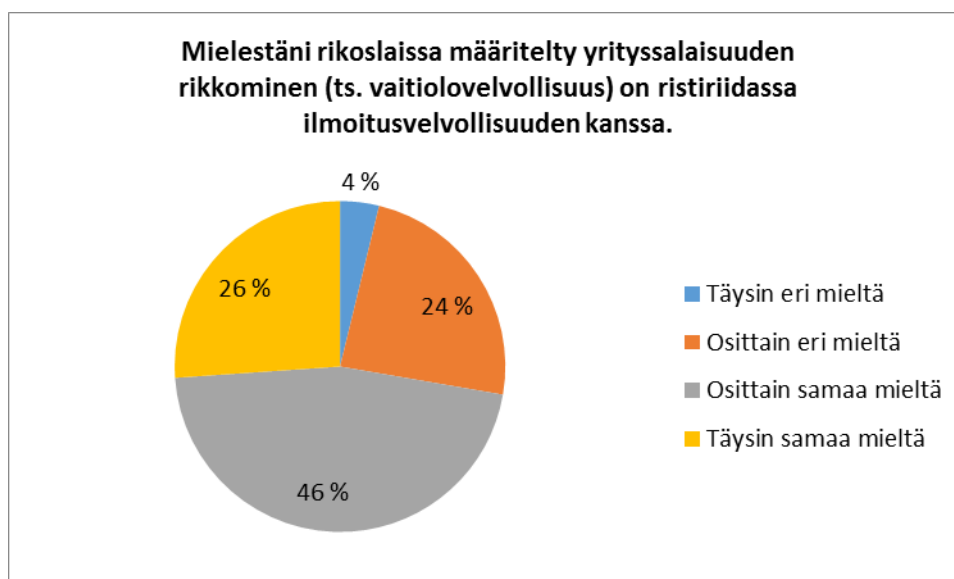


Kuvio 22. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.” 2015.

Kaikista vastanneista täysin eri mieltä tai osittain eri mieltä oli 71 %. Ainoastaan 5 % kaikista vastanneista oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Erityisesti naistilintarkastajien vastausjakauma on mielenkiintoinen, sillä peräti 10 % oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Vastaavasti 21 % oli täysin eri mieltä väitteen kanssa. Tämä asettaa mielenkiintoisen jakauman sillä, naistilintarkastajat tuntuvat olevan huomattavan eri mieltä keskenään väitteen kanssa.

Myös pää- ja sivutoimisen tilintarkastajien vastausten välillä oli eroja. Päätoimisista peräti 75 % oli täysin tai osittain eri mieltä väitteen kanssa. Sivutoimisista täysin eri mieltä tai osittain eri mieltä oli ainoastaan 56 %. Näin ollen sivutoimiset tilintarkastajat uskovat enemmän harmaan talouden ehkäisemiseen sääntelyllä verrattuna päätoimisiin tilintarkastajiin.

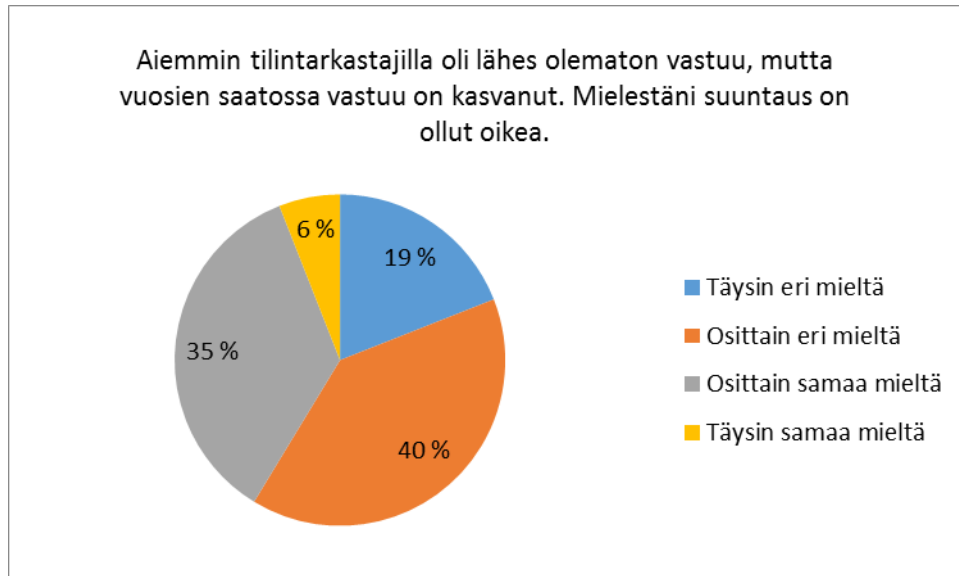
Viides väittäjä tilintarkastajille oli, että ”Mielestäni rikoslaisissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.”



Kuvio 29. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Mielestäni rikoslaisissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.” 2015.

Kaikista vastaajista täysin eri mieltä oli ainoastaan 4 % vastaajista. Tämä tarkoittaa sitä, että peräti 96 % kaikista vastaajista tunsivat, että ilmoitusvelvollisuus on jollakin tavalla ristiriidassa yrityssalaisuuden kanssa. Tämä tulos on huolestuttava siltä osin, että jos tilintarkastajat tuntevat näin, niin kuinka yritysten johtohenkilöt kokisivat asian. Vastaukset eri tutkimusryhmien välillä olivat lähes samankaltaiset. Huomattavaa on myös se, että 72 % tunsivat, että yrityssalaisuuden ja ilmoitusvelvollisuuden ristiriita on huomattava eli olivat väitteen kanssa joko täysin tai osittain samaa mieltä.

Kuudes väittäjä tilintarkastajille oli, että ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.”

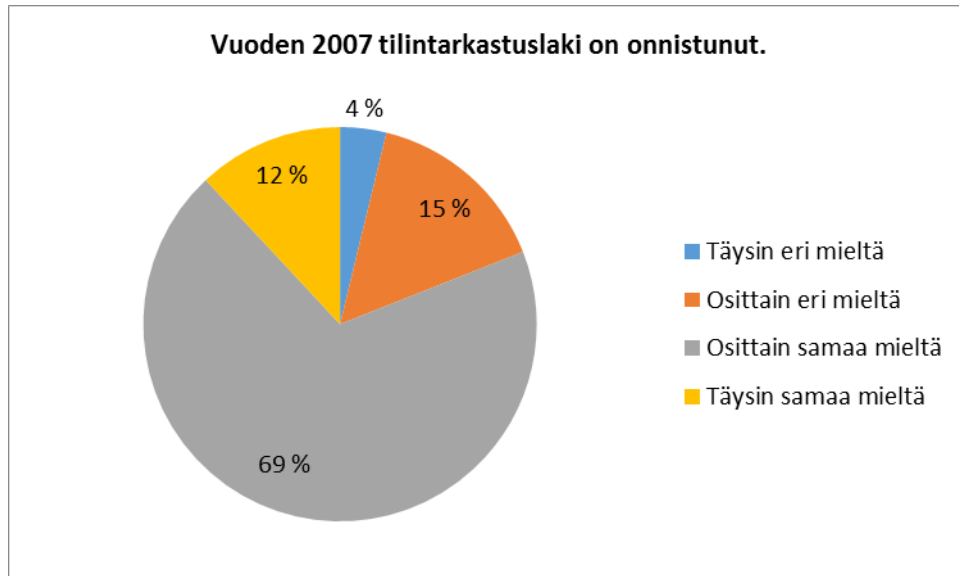


Kuvio 36. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.” 2015.

Kaikista vastanneista noin 41 % oli täysin samaa mieltä tai osittain samaa mieltä väitteen kanssa. Näin ollen he pitivät tilintarkastajan vastuun kasvamista hyvänä asiana. Vastaavasti 59 % vastanneista ei pitänyt vastuun kasvua hyvänä asiana. Huomattava ero tutkimusryhmien välillä on sivutoimisissa tilintarkastajissa, joiden mielestä 13 % on täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Tämä voinee selittyä sillä, että sivutoimisilla tilintarkastajilla on harvemmin isoja yrityksiä tarkastuksessa, joten vastuun siirtyminen voidaan kokea helpommaksi. Vastaavasti yleisesti suurien yritysten tarkastajina toimineiden päätoimisista tilintarkastajista ainoastaan 4 % piti vastuun kasvamista oikeana suuntana.

Yleisellä tasolla tilintarkastajan jakautuvat vastauksiensa perusteella hyvin erilaisiin mielipiteisiin. Lähes puolet on sitä mieltä, että vastuun kasvu on oikea suunta ja toisaalta hieman yli puolet pitää vastuun kasvua osittain tai täysin vääränä suuntana.

Seitsemäs väittäjä tilintarkastajille oli, että ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.”



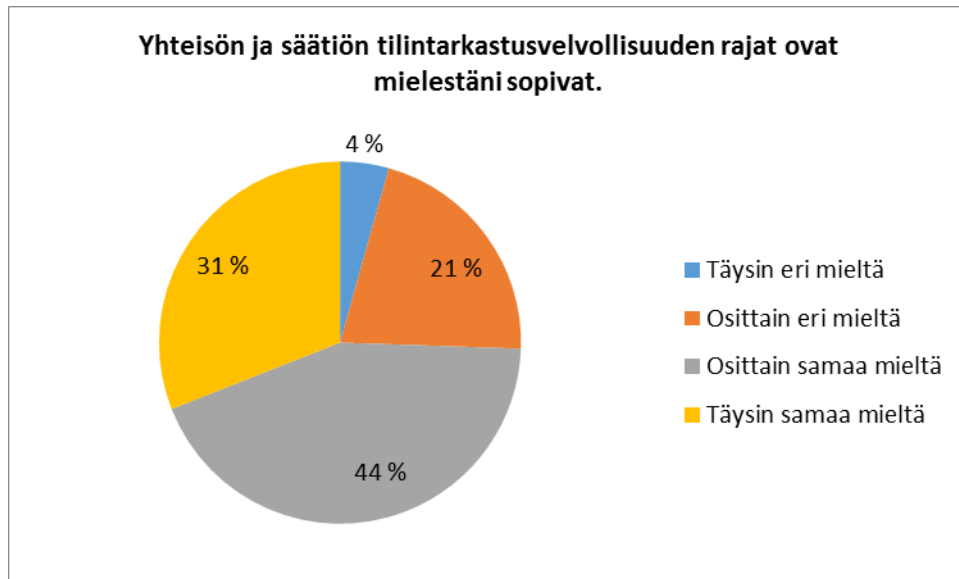
Kuvio 43. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.” 2015.

Yleisesti ottaen tilintarkastajat ovat olleet tyytyväisiä vuoden 2007 tilintarkastuslakiin. Ainoastaan 4 % kaikista vastanneista oli täysin eri mieltä väitteen kanssa. Osittain eri mieltä oli 15 % vastaajista. Näin ollen peräti 81 % piti vuoden 2007 tilintarkastuslakia onnistuneena ja oli väitteen kanssa osittain tai täysin samaa mieltä.

Erityisenä ryhmänä sivutoimisista tilintarkastajista 0 % oli täysin eri mieltä väitteen kanssa. Sivutoimiset tilintarkastajat ovat olleet siis erityisen tyytyväisiä vuoden 2007 tilintarkastuslakiin.

Suurin kritiikki vuoden 2007 tilintarkastuslakiin tulee miestilintarkastajilta. Miestilintarkastajista 6 % on täysin eri mieltä väitteen kanssa ja 19 % on osittain eri mieltä väitteen kanssa. Näin ollen 25 % miesvastaajista ei ollut tyytyväisiä vuoden 2007 tilintarkastuslakiin. Vastaava luku naisten osalta oli 8 %. Naistilintarkastajat ovatkin kokeneet vuoden 2007 tilintarkastuslain onnistuneeksi.

Kahdeksas väittämä tilintarkastajille oli, että ”Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.”



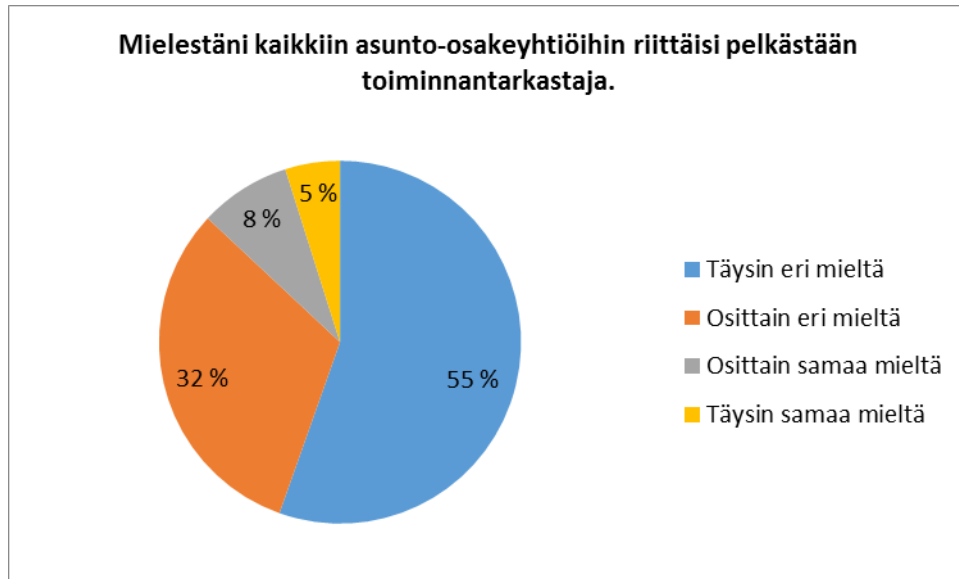
Kuvio 50. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.” 2015.

Suurin osa tilintarkastajista oli sitä mieltä, että tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat heidän mielestään sopivat. Yhteensä 75 % oli osittain tai täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Vastaavasti ainoastaan 4 % oli täysin eri mieltä väitteen kanssa. Sivutoimisista tilintarkastajista 0 % oli täysin eri mieltä väitteen kanssa.

Vastaukset eri tutkimusryhmien välillä jakautuivatkin tasaisesti. Suurin ero oli havaittavissa KHT- ja HTM- tilintarkastajien välillä. KHT- tilintarkastajista 34 % oli osittain tai täysin eri mieltä väitteen kanssa, kun taas vastaavasti HTM- tilintarkastajista 18 % oli osittain tai täysin eri mieltä väitteen kanssa.



Yhdeksäs väittämä tilintarkastajille oli, että ”Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.”



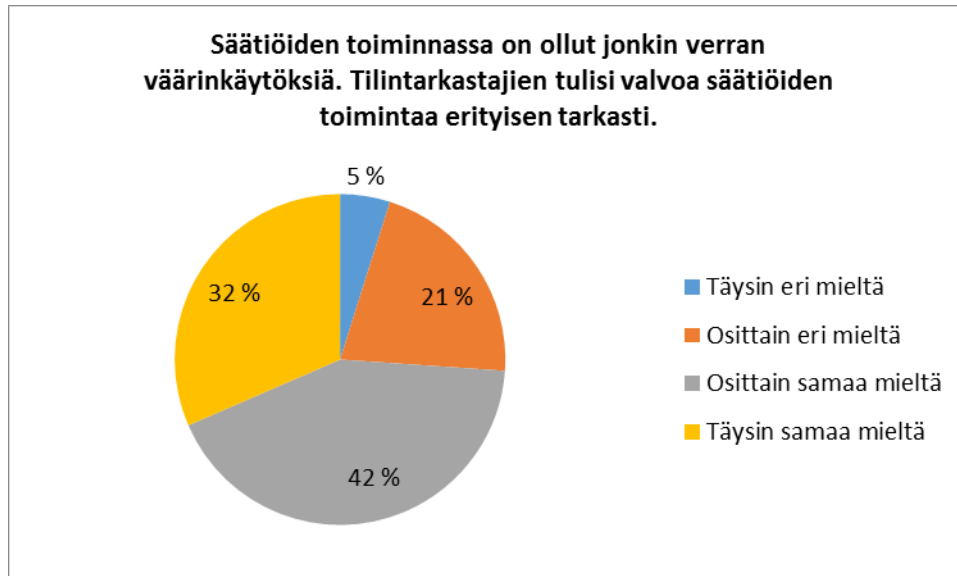
Kuvio 57. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.” 2015.

Tilintarkastajista 55 % oli täysin eri mieltä ”Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja” – väitteen kanssa. Lisäksi osittain eri mieltä oli 32 % vastanneista. Lähes yhdeksän kymmenestä koki siis, että asunto-osakeyhtiöön ei riitä pelkästään toiminnantarkastaja. Vastaus voi selittyä myös osin sillä, että tilintarkastajien työt vähenisivät, jos asunto-osakeyhtiöihin ei tarvitsisi tilintarkastajaa.

KHT- tilintarkastajista 19 % oli väitteen kanssa täysin tai osittain samaa mieltä. Tämä voinee selittyä sillä, että KHT- tilintarkastajat tarkastavat useimmiten isompia yrityksiä ja asunto-osakeyhtiöiden jäädessä HTM- tilintarkastajille. HTM- tilintarkastajista täysin tai osittain samaa mieltä oli 9 % vastanneista.

Ero miestilintarkastajien ja naistilintarkastajien välillä oli myös huomattava. Naistilintarkastajista täysin tai osittain samaa mieltä oli 8 % vastanneista, kun taas miehistä 15 % vastanneista.

Kymmenes väittäjä tilintarkastajille oli, että ”Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.”

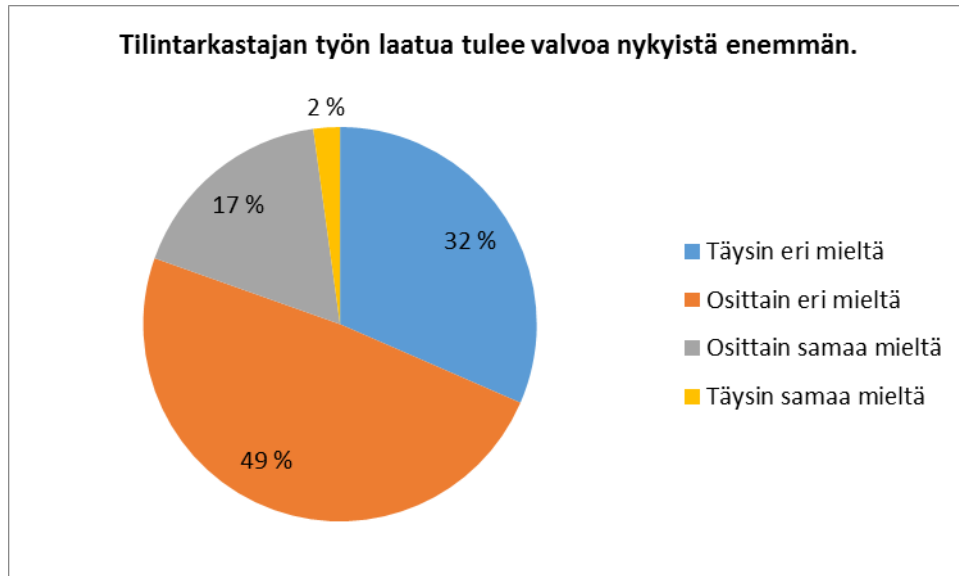


Kuvio 64. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.” 2015.

Tilintarkastajista yhteensä 74 % oli täysin tai osittain samaa mieltä, että tilintarkastajien tulisi valvoa entistä enemmän säätiöiden toimintaa. Vastaukset eri tutkimusryhmien välillä jakautuivat hyvin tasaisesti. Yleinen mielipide onkin, että valvontaa tulisi lisätä.

Naistilintarkastajista ainoastaan 2 % oli täysin eri mieltä väitteen kanssa. 75 % oli täysin tai osittain samaa mieltä. Tutkimuksen perusteella erityisesti naistilintarkastajat tuntuvat olevan sääntelyn ja valvonnan kannalla muita tutkimusryhmiä enemmän.

Yhdestoista ja viimeinen väittämä oli, että ”Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”



Kuvio 71. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.” 2015.

Tilintarkastajien yleinen mielipide oli, että työnvalvontaa ei tulisi lisätä. Kaikista vastanneista ainoastaan 2 % oli täysin samaa mieltä väitteen kanssa. Vastaavasti täysin eri mieltä väitteen kanssa oli 32 % vastanneista. Suurin osa tilintarkastajista eli yhteensä 76 % on osittain eri mieltä tai osittain samaa mieltä.

Vapaan sanan osioissa, jonka vastauksia käydään läpi jäljempänä, todetaan, että tilintarkastuksen suorittamista tulisi valvoa enemmän sen sijaan, että valvotaan itse tilintarkastusta. Eli valvonta tulisi kohdistaa ennen kaikkea siihen, että tilintarkastus on suoritettu.

Kahdestoista – kohta kyselyssä oli suora kysymys konsultoinnin osuudesta tilintarkastajan työssä. Kysymys kuului, että ”Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”



Kuvio 78. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma kysymykseen ”Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?” 2015.

Tilintarkastajien vastauksessa huomataan, että 89 % tilintarkastajista käyttää konsultaatioon työaikaa noin 0- 40 %. Ainoastaan kolme prosentti käyttää aikaa konsultaatioon 61- 100 % työajasta. Vastaavasti noin kahdeksan prosenttia käyttää työajasta 41- 60 % konsultaatioon. Kyselystä voimme siis päätellä, että konsultaatio ei vie suurempaa osaa työajasta tilintarkastukselta.

Erityisesti HTM- tilintarkastajilla konsultaatio vie 0- 41 % työajasta, sillä peräti 97 % vastaajista oli tätä mieltä. Vastaavasti KHT- tilintarkastajilla 0- 41 % vastasi 78 %. Tästä voimme päätellä, että KHT- tilintarkastajat joutuvat työssään useammin konsultoi- maan asiakasyrityksiään verrattuna HTM- tilintarkastajiin.

Viimeinen kohta kyselyssä oli vapaa sana. Tilintarkastuskyselyyn vastasi yhteensä 184 henkilöä, joista kirjallista palautetta antoi 53 henkilöä. Vastaukset on jaoteltu eri tutkimusryhmien kesken.

#### Päätoimiset KHT- tilintarkastajamiehet

Päätoimisten KHT- tilintarkastaja miesten keskuudessa toistuvat useasti teemat, että valvonta on jo tarpeeksi laajaa ja että raportointi vie nyt jo 60 % työajasta. KHT- tilintarkastaja miehet kokevat, että he joutuvat keskittymään raportointiin jo työn kustannuksella. He ovat ehdottoman yksimielisiä siitä, että sääntelyä ei voi tulla enää lisää. Palautteesta käy myös ilmi, että tilintarkastuksen hinta tulee nousemaan, mikäli sääntelyä lisätään. Palautteessa todetaan, että PK -yrityksille tulisi ottaa käyttöön kevyempi dokumentointivelvollisuus.

#### Päätoimiset KHT- tilintarkastajanaiset

Päätoimisten KHT- naistilintarkastajien mielestä vastuuta tulisi syyttää ennen kaikkea hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Lisäksi tilintarkastajat huomauttivat, että laki ilmoitusvelvollisuudesta ei astunut voimaan. Myös säätiöiden valvontaa tulisi lisätä.

#### Sivutoimiset KHT- tilintarkastajamiehet

Sivutoimiset KHT- tilintarkastajamiehet huomauttivat, että lakisääteinen tilintarkastus poikkeaa runsaasti käytännön tilintarkastuksesta ja vielä enemmän hyvästä käytännön konsultoivasta tilintarkastuksesta. He toteavat, että sääntely tekee tilintarkastuksesta pakollisen muodollisuuden. Sivutoimiset KHT- tilintarkastajanaiset eivät jättäneet vapaamuotoista palautetta.

#### Päätoimiset HTM- tilintarkastajamiehet

Päätoimiset HTM- tilintarkastajat huomauttivat saman asian kuin päätoimiset KHT- tilintarkastajamiehet; mistä maksaja PK- yrityksille lisääntyvästä lainsäädännöstä tilintarkastukseen liittyen? He toivovat kevyempää sääntelyä ja huomauttavat, että standardit ovat liian yksityiskohtaisia. Myös kyseisen ryhmän palautteessa toivotaan lisää vastuuta hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Muutama tilintarkastaja oli myös sitä mieltä,

että laki on itsessään hyvä, mutta tulkinta on liian tiukkaa. Palautteessa toivotaan myös lisää sääntelyä sille, että tilintarkastus on suoritettu kuin sille, että lisätään sääntelyä ja valvontaa itse tilintarkastukseen.

#### Päätoimiset HTM- tilintarkastajanaiset

Päätoimisten HTM- tilintarkastajanaisten keskuudessa pohdittiin, onko dokumentointi pääasia, koska siihen menee niin paljon aikaa. Dokumentointi vie aikaa itse tilintarkastukselta. Palautteessa todetaan, että kansallinen liikkumavara tulisi säilyä. Yhden vastanneen mielestä ilmoitusvelvollisuus olisi hyvä asia ja asian suhteen tulisi olla myös valvontaa.

#### Sivutoimiset HTM- tilintarkastajamiehet

Sivutoimisten HTM- tilintarkastajamiesten mukaan ilmoitusvelvollisuudella on tarkoitettu hyvää. Samassa palautteessa todetaan myös, että luottamus ja tarkoituksenmukaisuus tulisi säilyä. Palautteessa sanotaan, että koulutusvaatimus pienien yritysten tilintarkastukselle on liian suuri. Myös kyseisen ryhmän palautteessa toivotaan kevyempää sääntelyä PK- yrityksille.

#### Sivutoimiset HTM- tilintarkastajanaiset

Sivutoimisten HTM- tilintarkastajanaiset huomauttivat palautteessa, että 70- vuoden ikäraja olisi tullut säilyä. Samassa palautteessa sanotaan myös, että PK- yritysten kustannukset tilintarkastukseen liittyen ovat liian suuret. Yhden palautteenantajan mielestä tilintarkastuksen rajat ovat hyvät tällä hetkellä.

## POHDINTA

Tilintarkastajakyselyn suurin merkittävin johtopäätös oli, että tilintarkastajat ovat hie-  
man turhautuneita lainsäädäntöön 2015. He pitävät sääntelyä pääsääntöisesti hyvänä  
asiana, mutta aikaa itse tilintarkastukseen ei tunnu riittävän tarpeeksi. Tilintarkastajat  
kokevat, että he joutuvat käyttämään merkittävän osan ajastaan raportoimiseen. He ko-  
rostavat erityisesti valvontaa sellaisiin yrityksiin, joissa tilintarkastusta ei ole suoritettu.

Erityisesti naistilintarkastajat kannattivat sääntelyä, kun taas miestilintarkastajien mie-  
lestä sääntelyä voisi purkaa. He myös nostavat esille asian, että jos raportointivelvolli-  
suutta lisätään, nousevat tilintarkastuksen kustannukset. Tämä koskee erityisesti PK-  
yrityksiä. Tilintarkastajien mukaan PK- yritysten tilintarkastuksen sääntelyn tulisi olla  
eri tasolla verrattuna suuriin pörssiyrityksiin.

Tilintarkastajien mielestä tilintarkastus tulee pitää erillään viranomaisvalvonnasta. Esille  
nousi myös, se kuinka tilintarkastajille tulee ”sosiaalista vihaa” yhteiskunnalta. Tämä on  
erittäin huolestuttava ilmiö, sillä tilintarkastajan tehtävä on ennen kaikkea yrittää auttaa  
yritystä parantamaan tulostaan ja toimimaan yhtenä keinona tavoitteen saavuttamiseksi.  
Tilintarkastuksen tulisi mielestäni jatkossa ehdottomasti toimia ennen kaikkea yrityksen  
apuna, eikä niinkään yhteiskunnan viranomaisvalvojan roolissa.

Tilintarkastaja on monille pienille yrityksille ainoa taho, jolta saa apua talouskysymyk-  
siin. Moni PK- yritys haluaakin pitää tilintarkastajan juurikin tästä syystä. Yhden pa-  
lautteen antajan mukaan lainsäädäntö tekee tilintarkastuksesta pakollisen muodollisuu-  
den. Tämä on mielestäni pahin mahdollinen tilanne. Tilintarkastaja on ja tulisi myös  
olla ennen kaikkea lähin yhteistyökumppani yrityksen johdolle.

Mikäli ilmoitusvelvollisuus olisi tullut voimaan, olisi yrityksen johdon luottamus tilin-  
tarkastajiin murentunut. Jo tällä hetkellä monet yritykset, joiden ei tarvitsisi lain puit-  
teissa tilintarkastusta suorittaa, ovat sen halunneet tehdä edellä mainituista syistä. Tämä  
asia olisi voinut muuttua radikaalista, mikäli ilmoitusvelvollisuus olisi otettu käyttöön.  
Ilmoitusvelvollisuutta vastustivat niin tilintarkastajat kuin KHT- yhdistyskin.

## LÄHTEET

Työ ja elinkeinoministeri. Kirjanpitolautakunta. Luettu 10.11.2014

<https://www.tem.fi/yritykset/kirjanpito/kirjanpitolautakunta>

Keskeinen sääntely. KHT-yhdistys. Luettu 10.11.2014

<http://www.khtyhdistys.fi/tilintarkastus/keskeinen-saantely>

JHHT-yhdistys. Luettu 10.11.2014.

<http://www.jhht.fi/>

Työ- ja elinkeinoministeriö. Luettu 10.11.2014.

[https://www.tem.fi/yritykset/tilintarkastus/valtion\\_tilintarkastuslautakunta](https://www.tem.fi/yritykset/tilintarkastus/valtion_tilintarkastuslautakunta)

Tilintarkastuslaki 13.4.2007/459

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070459>

Valtioneuvoston asetus tilintarkastuksesta 28.6.2007/735

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070735>

Osakeyhtiölaki 21.7.2006/624

<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2006/20060624>

Säätiölaki 24.4.2015/487

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1930/19300109>

Asunto-osakeyhtiölaki 22.12.2009/1599

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20091599>

Kirjanpitolaki 30.12.1997/1336

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>

Rikoslaki 19.12.1889/39

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1889/18890039001>

Työ- ja elinkeinoministeriön asetus KHT- ja HTM-tilintarkastajan hyväksymisvaatimuksista 262/2008 <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2008/20080262>

Heikkilä, Tarja, 2014. Tilastollinen tutkimus. Porvoo: Edita Publishing 2014

KHT-yhdistys. Kansainväliset tilintarkastusalan standardit 2010. Bookwell 2010.

KHT-yhdistys. Kansainväliset tilintarkastusalan standardit 2012. Bookwell 2012.

KHT-yhdistys. ISA-standardien soveltaminen pk-yhteisöjen tilintarkastuksessa. Porvoo: Bookwell Oy 2012.



## Tutkimus tilinarkastuksen sääntelyistä

Sikupuu

-Valitse tähti-

Tuokio

-Valitse tähti-

Työskenteen kuva

-Valitse tähti-

Väritähti

Muokailma

- |  | Täysin eri mieltä     | Osittain eri mieltä   | Osittain samaa mieltä | Täysin samaa mieltä   |
|--|-----------------------|-----------------------|-----------------------|-----------------------|
| 1. Tuomen mielestä tilinarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.   | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 2. Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilinarkastajiin.   | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 3. Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset tosin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu. | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 4. Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee hennasaa taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtiö laajana, kun se oli alun perin tarkoitettu.                                | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 5. Mielestäni tiukassa määrätty yritysalaisuuden nakoimen (s. vaihto-velvollisuus) on tärkeitä ilmoitusvelvollisuuden kanssa.  | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 6. Aiemmin tilinarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuoden saarossa vastuu on laajunut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.  | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 7. Vuoden 2007 tilinarkastuslaki on onnistunut.  | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 8. Yhtiöiden ja säätiöiden tilinarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.  | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 9. Mielestäni laikin asunio-osa-ryhmiin pitäisi perustaa toimintamääränsä.   | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 10. Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilinarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.                                   | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |
| 11. Tilinarkastajan työn laatu tulee valvoa nykyistä enemmän.  | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> | <input type="radio"/> |

Konsultit

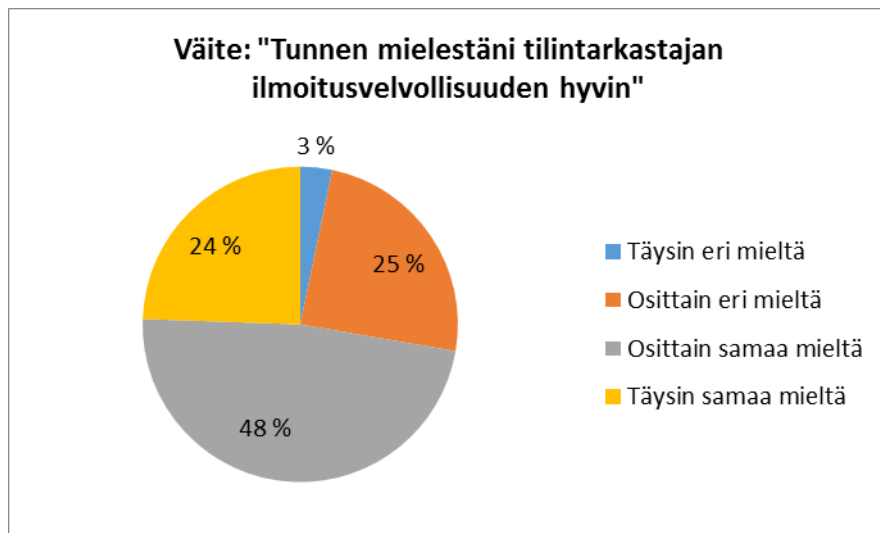
Konsultit

0-20% 21-40% 41-60% 61-80% 81-100%

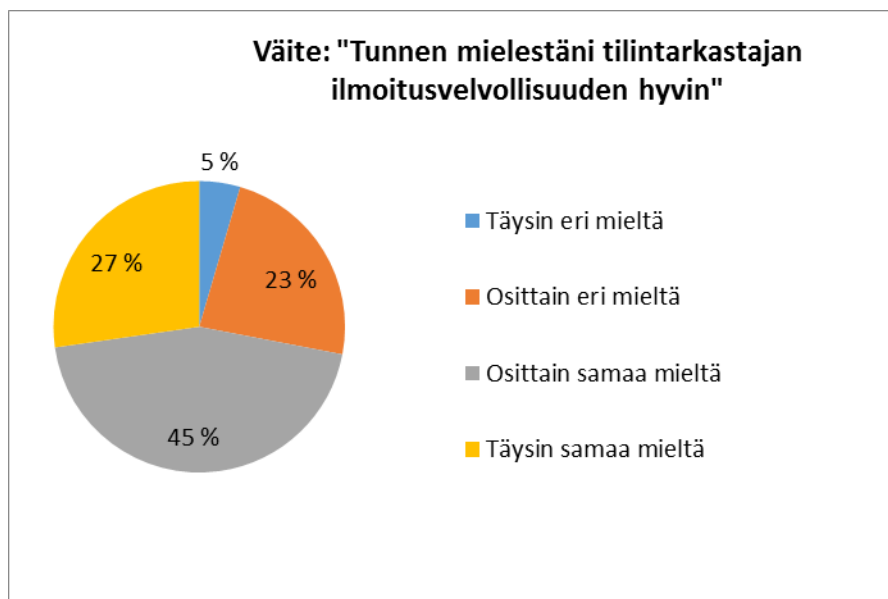
Tilinarkastajan työ on paljon muuta kuin vain tilinarkastus. Kuinka suuren osan konsultit laittaa työnsänsä?

Vapaat sanat

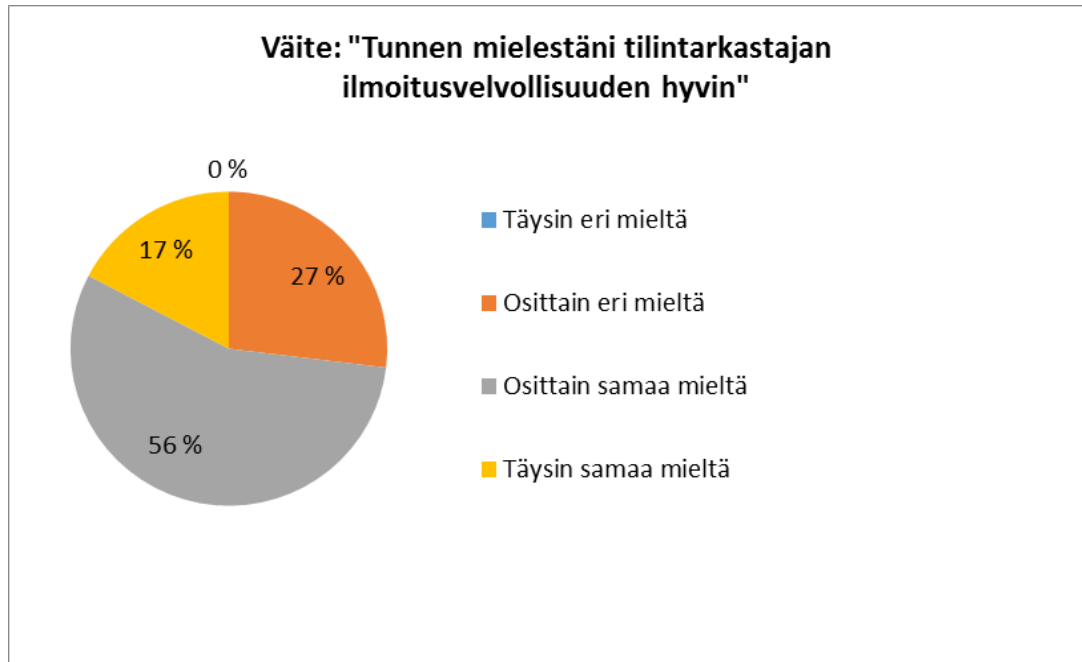
Vapaat sanat tilinarkastuksen lauselmien osalta



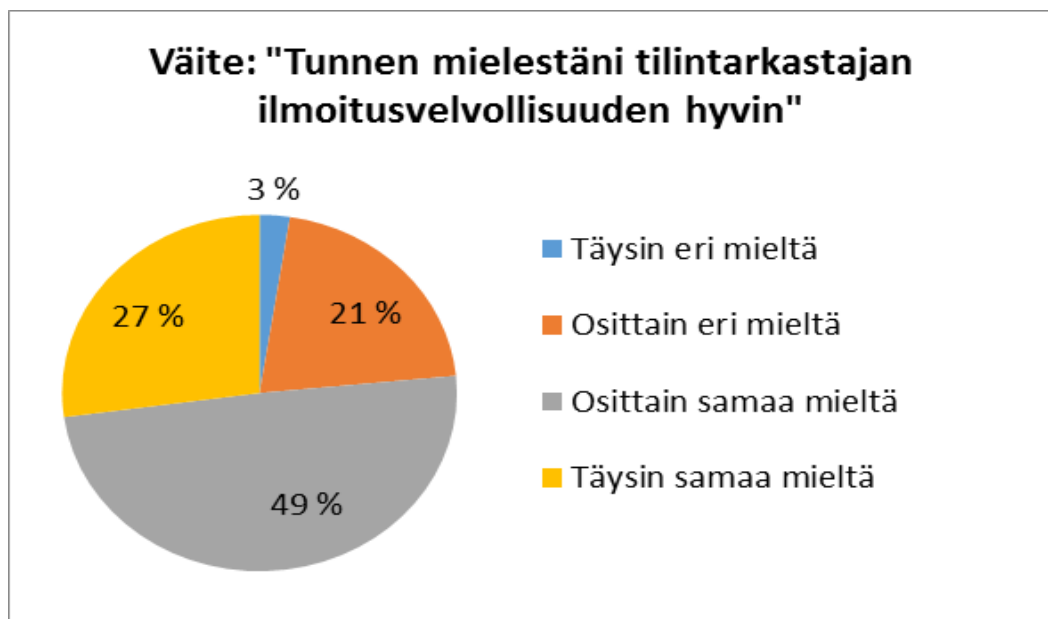
Kuvio 1. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015



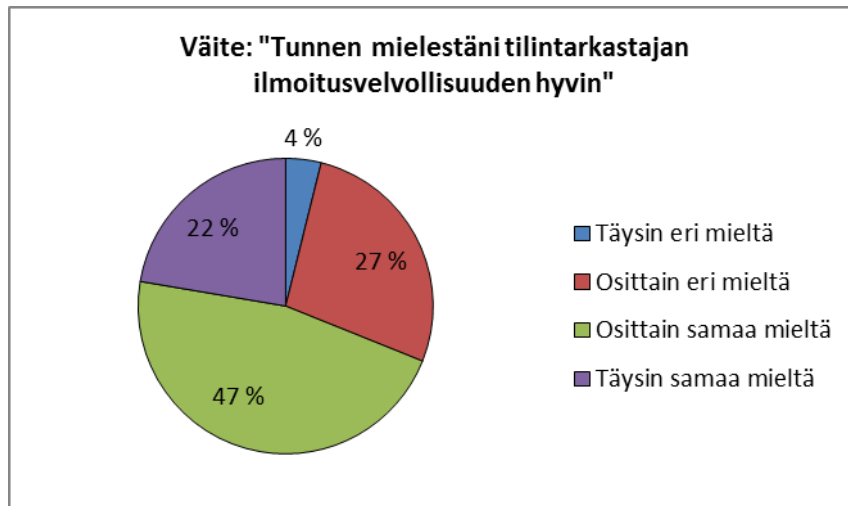
Kuvio 2. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.”



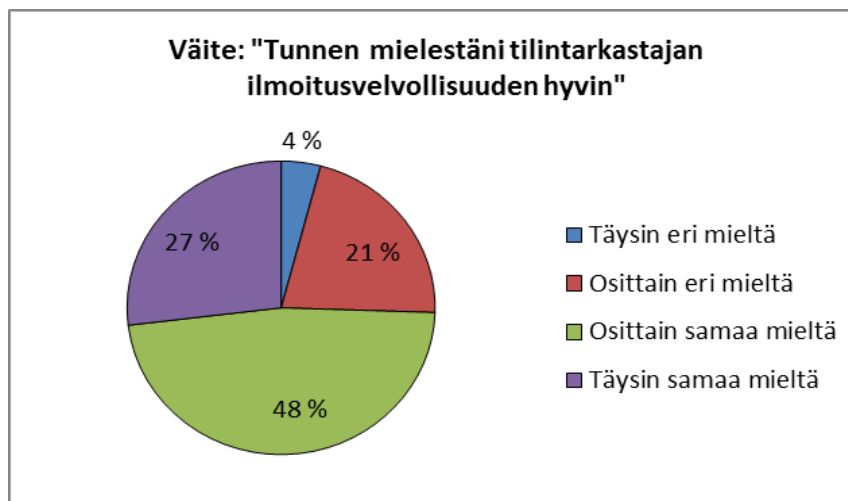
Kuvio 3. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015



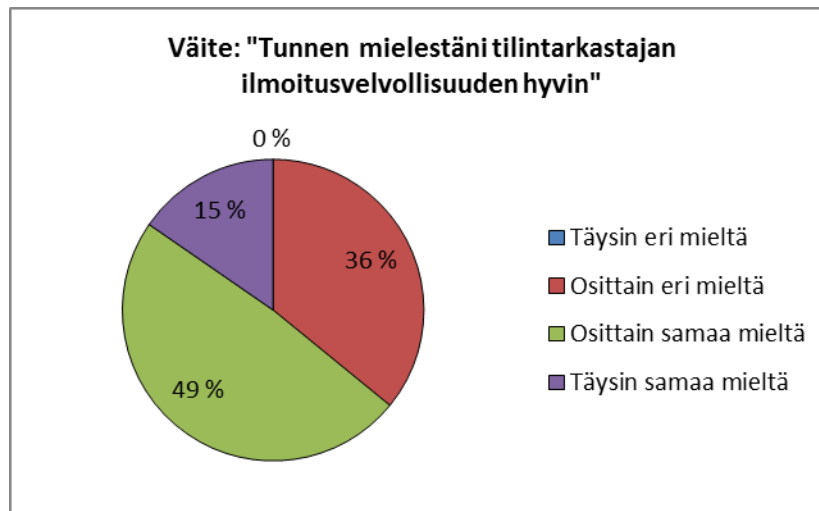
Kuvio 4. KHT-tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015



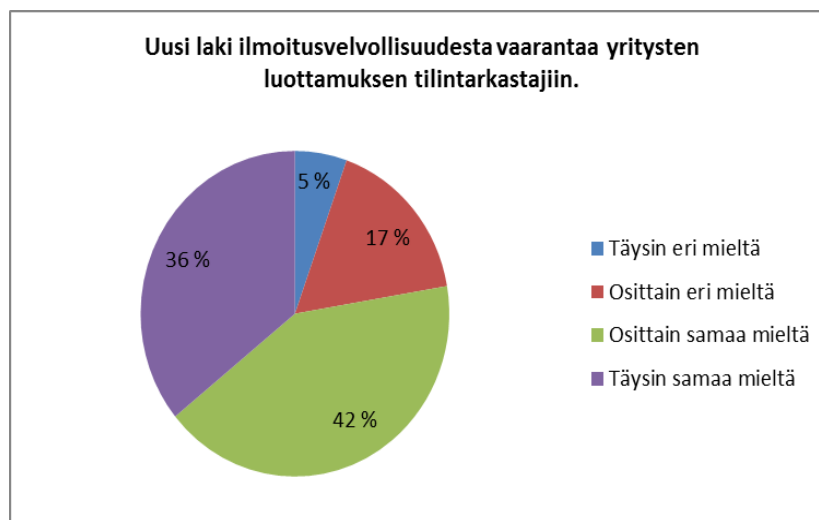
Kuvio 5. HTM-tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015



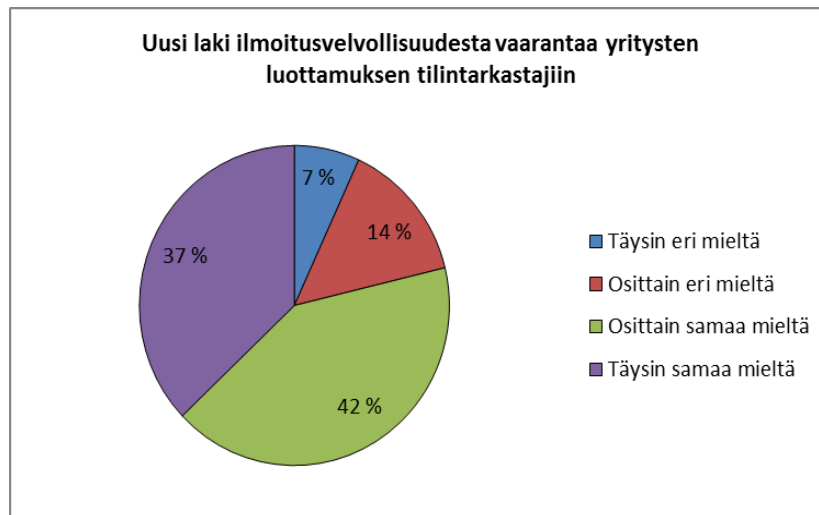
Kuvio 6. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015



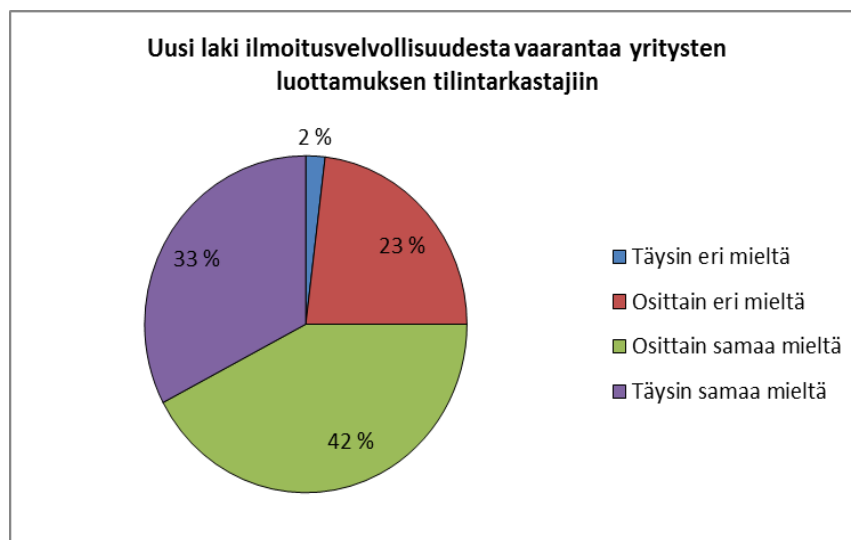
Kuvio 7. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ” Tunnen mielestäni tilintarkastajan ilmoitusvelvollisuuden hyvin.” 2015



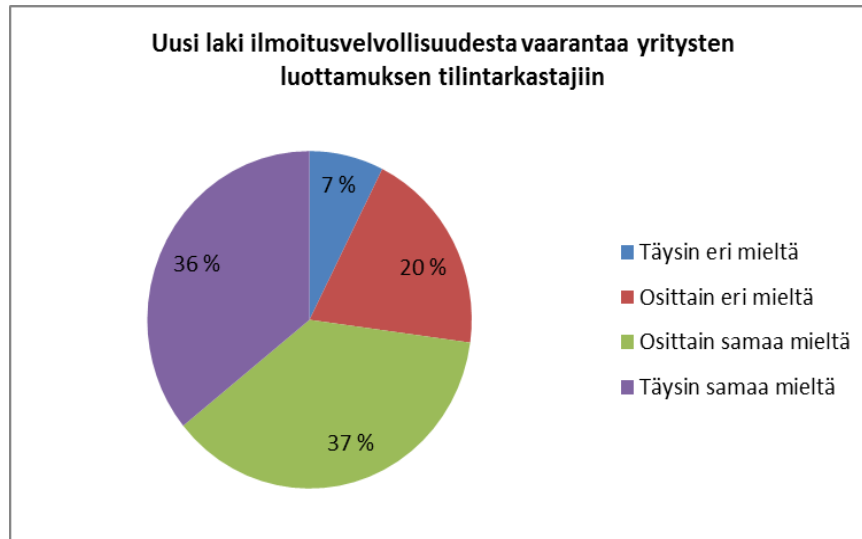
Kuvio 8. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin”



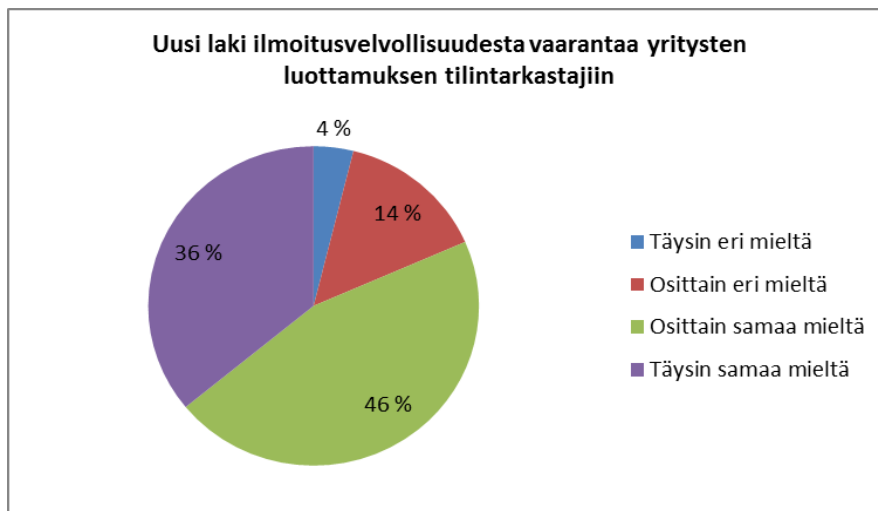
Kuvio 9. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin”



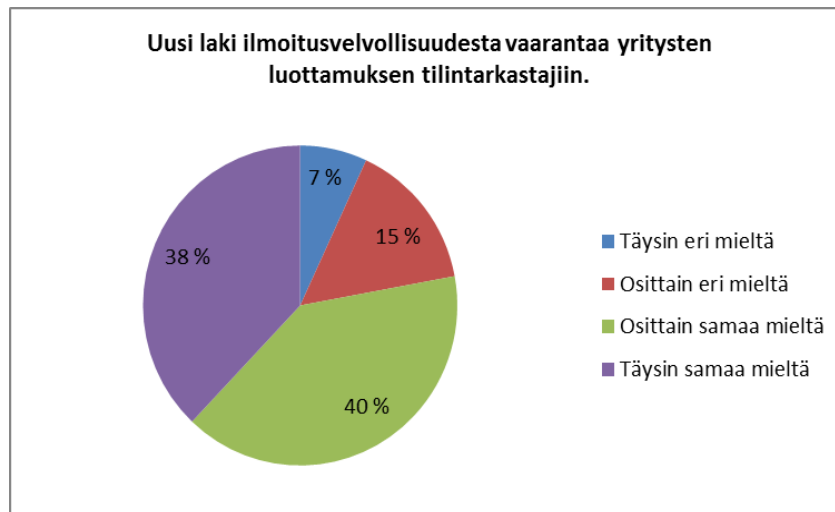
Kuvio 10. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin”



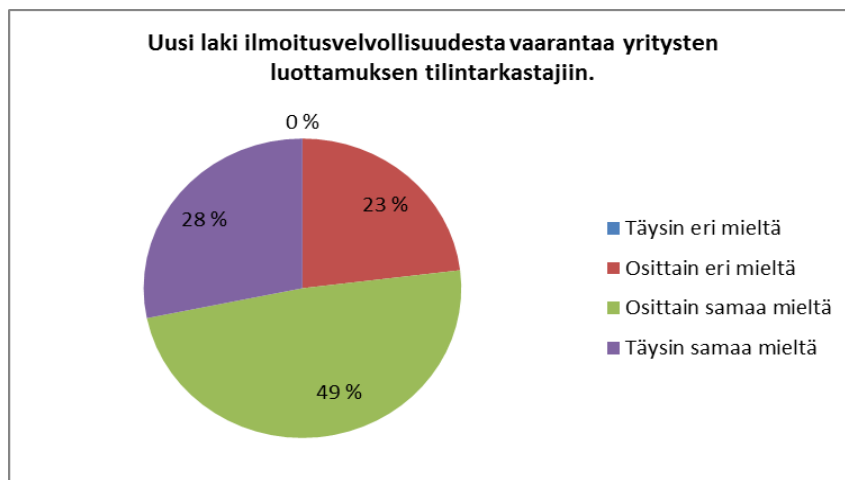
Kuvio 11. KHT- tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin”



Kuvio 12. HTM- tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin”

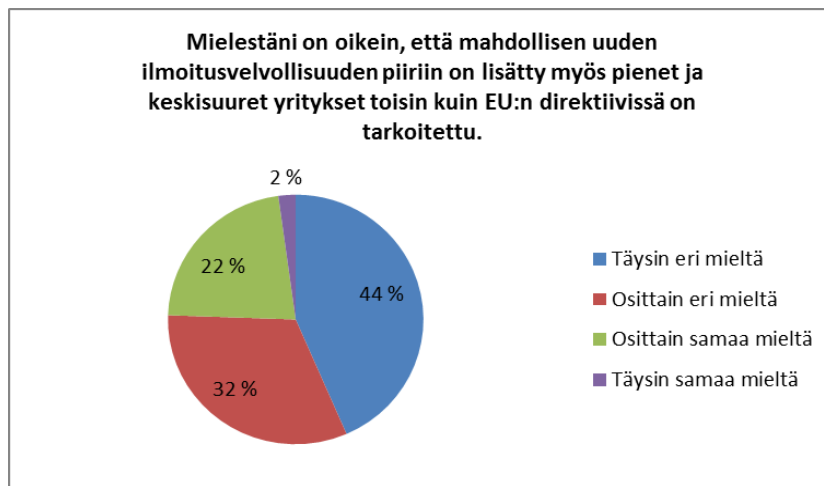


Kuvio 13. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin”

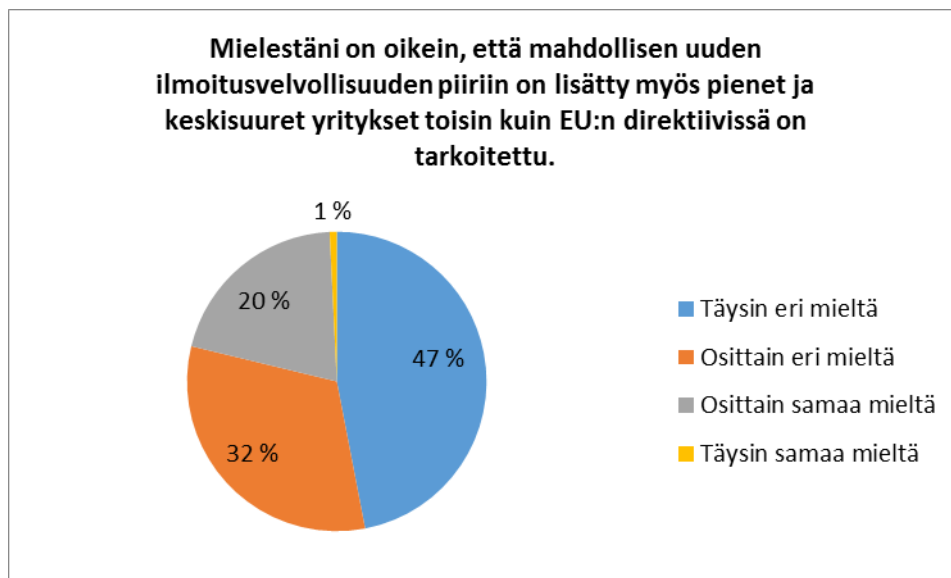


Kuvio 14. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen ”Uusi laki ilmoitusvelvollisuudesta vaarantaa yritysten luottamuksen tilintarkastajiin”

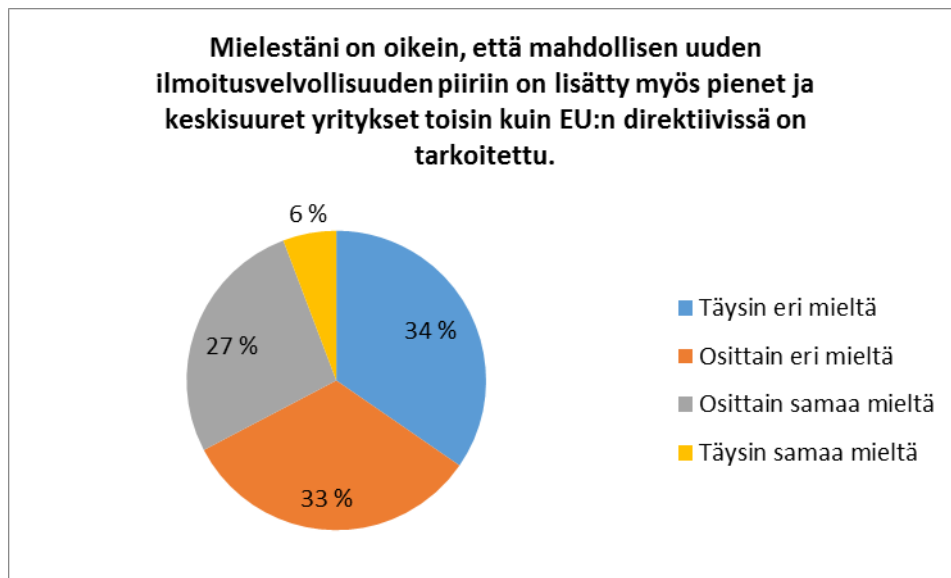




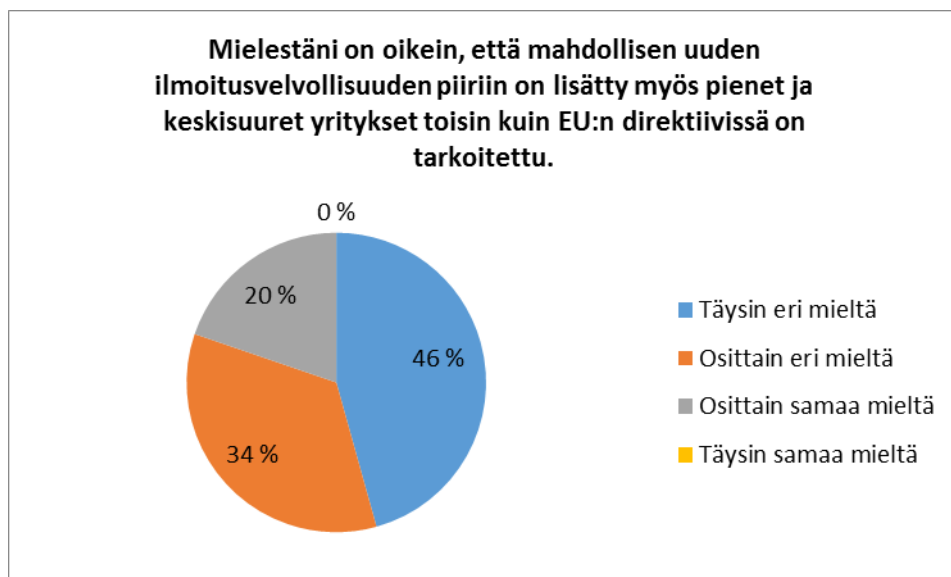
Kuvio 15. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keski-  
suuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.”



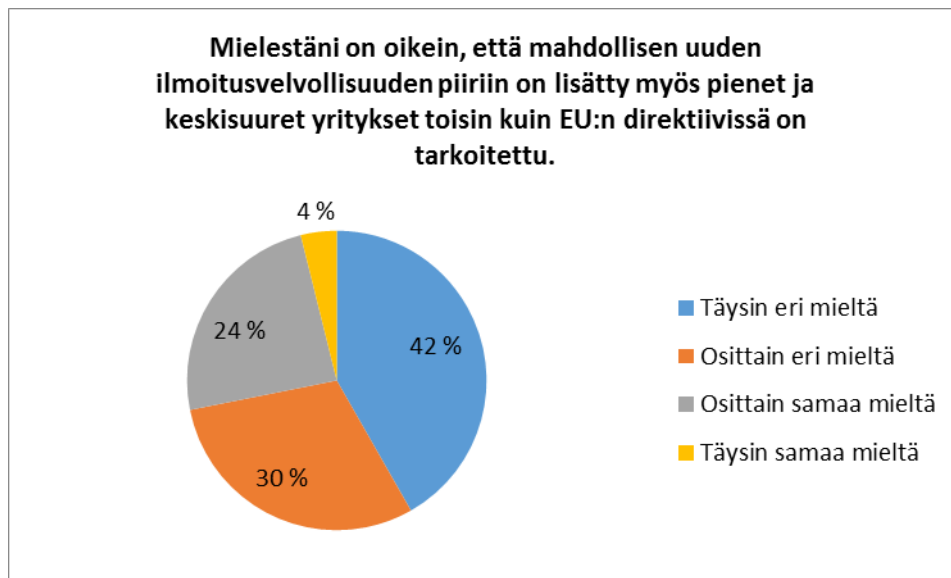
Kuvio 16. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keski-  
suuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.”



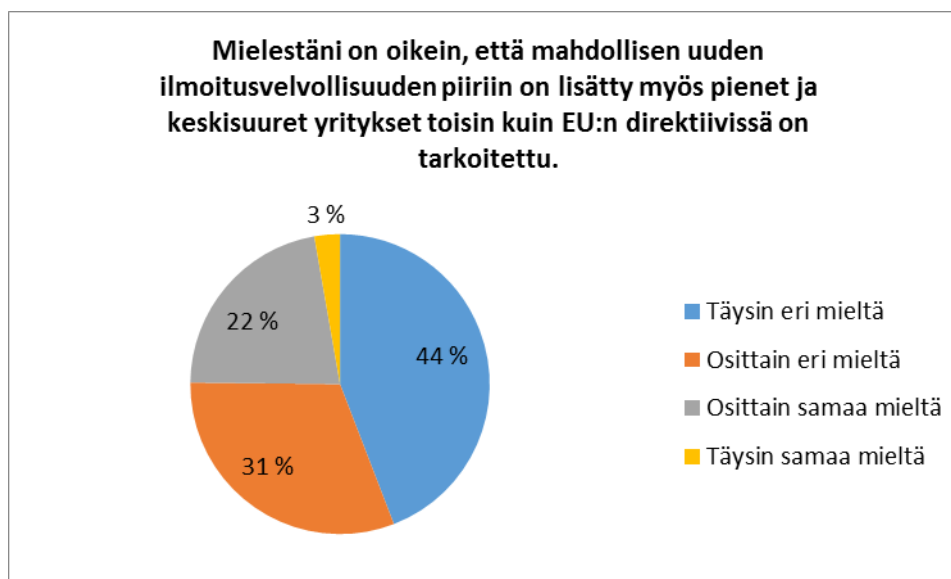
Kuvio 17. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.”



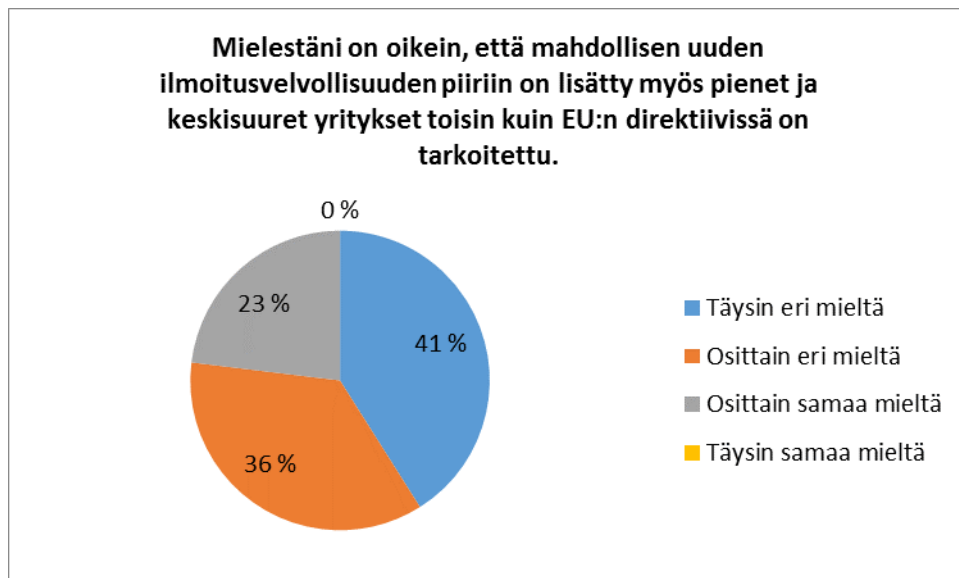
Kuvio 18. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.”



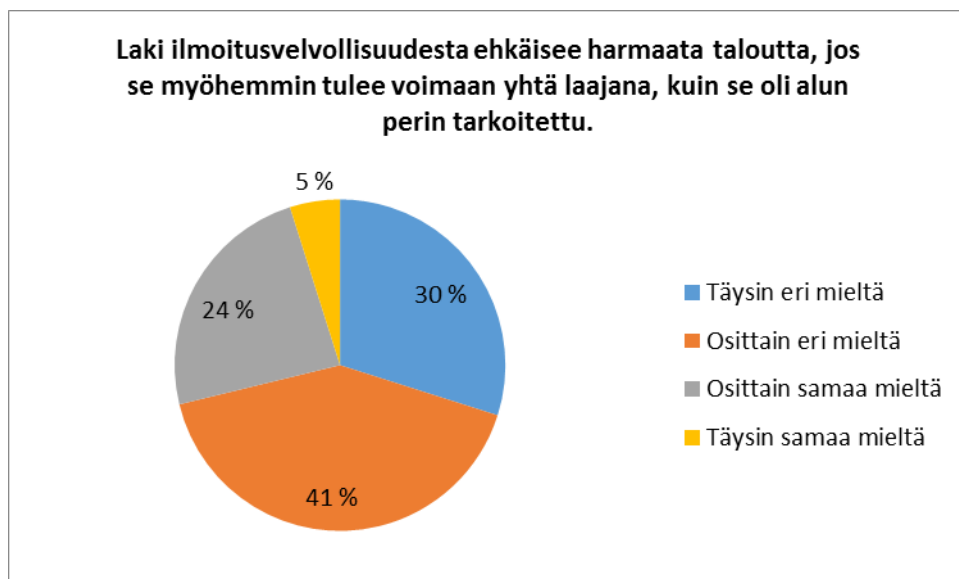
Kuvio 19. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keski-suuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.”



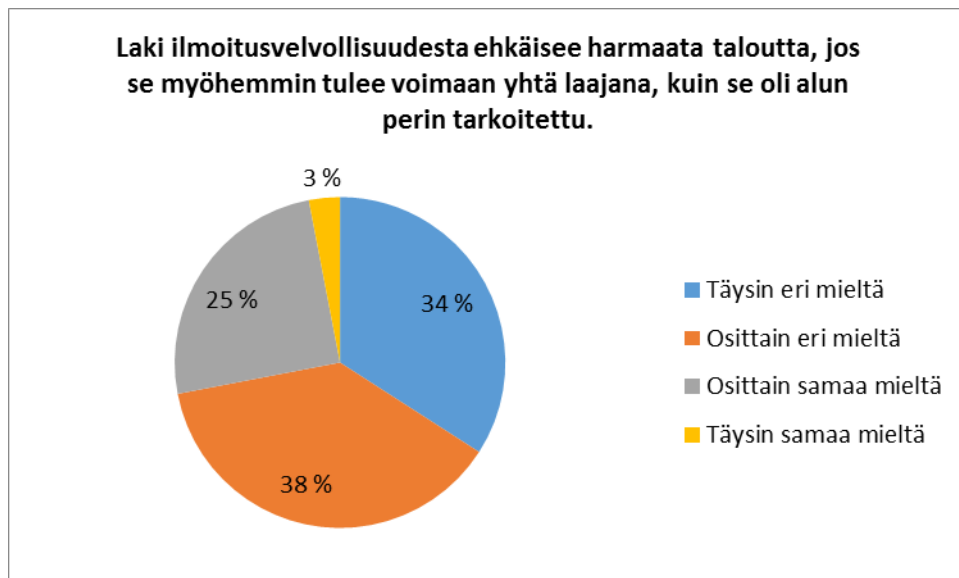
Kuvio 20. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keski-suuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.”



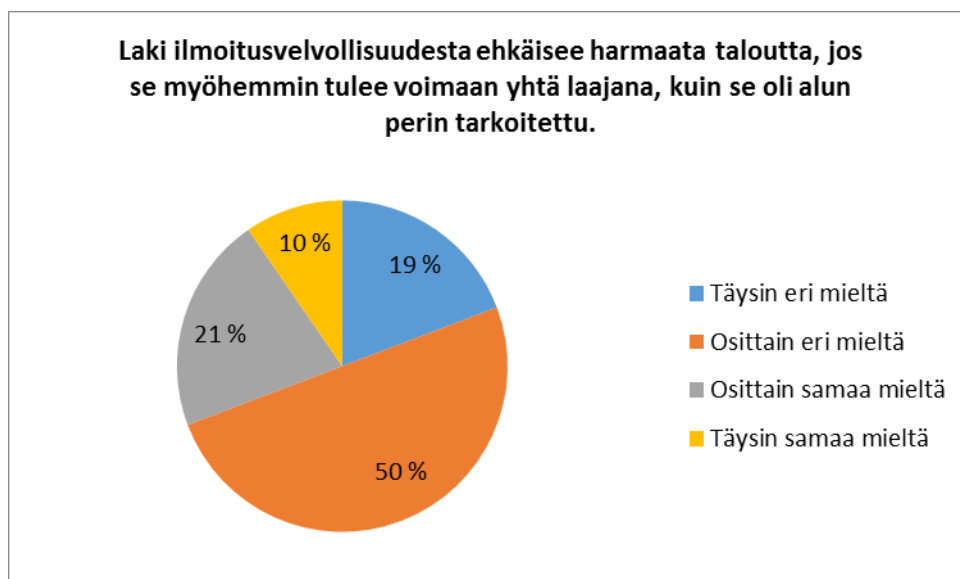
Kuvio 21. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni on oikein, että mahdollisen uuden ilmoitusvelvollisuuden piiriin on lisätty myös pienet ja keskisuuret yritykset toisin kuin EU:n direktiivissä on tarkoitettu.”



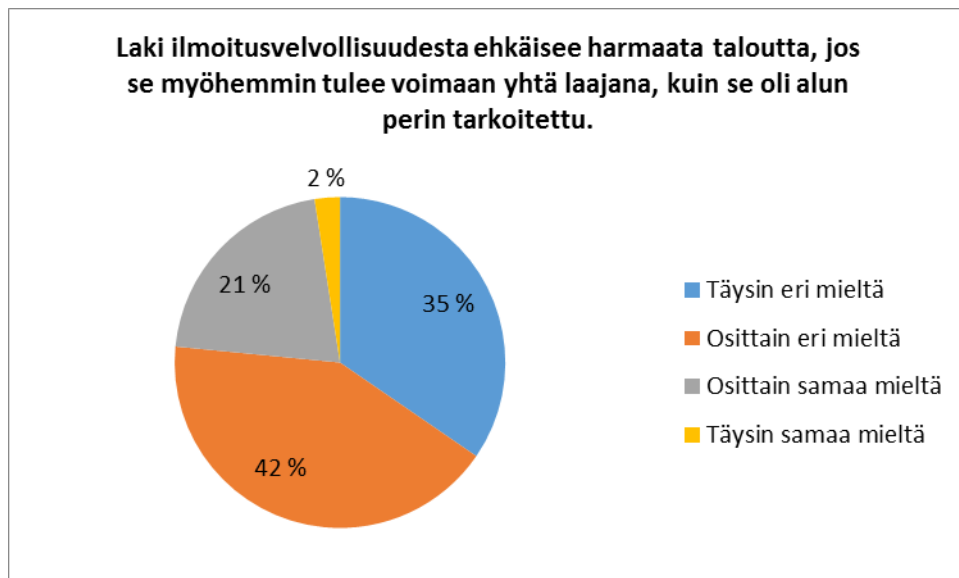
Kuvio 22. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.”



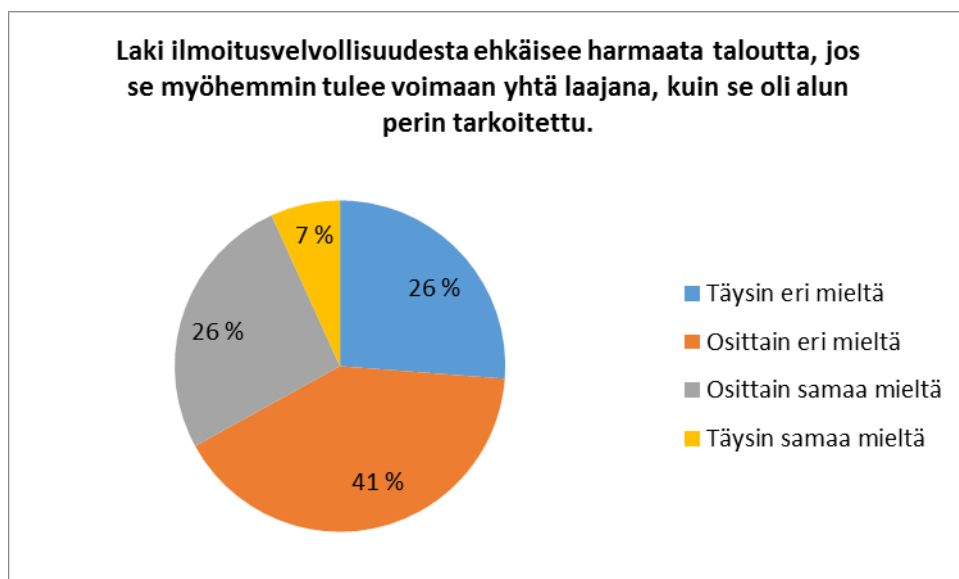
Kuvio 23. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.”



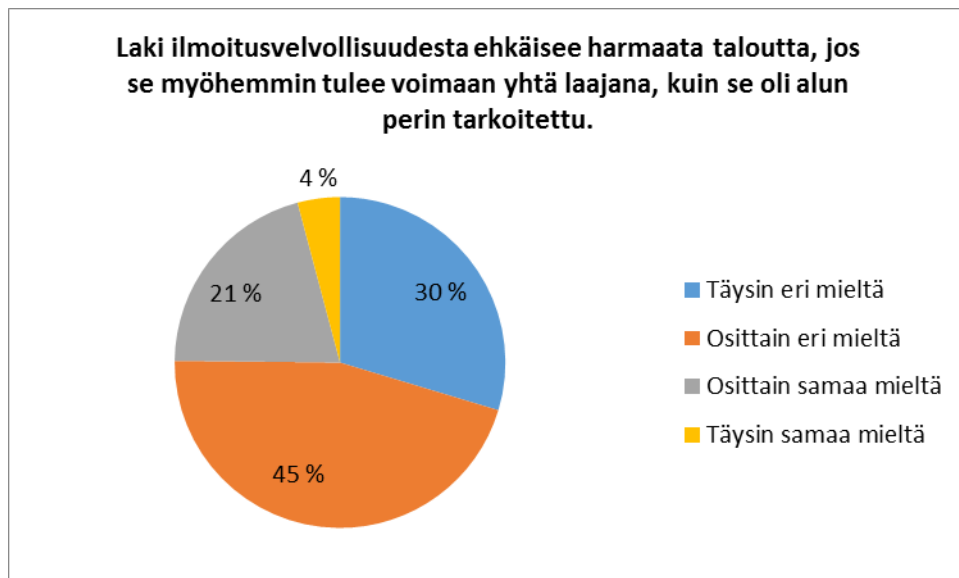
Kuvio 24. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.”



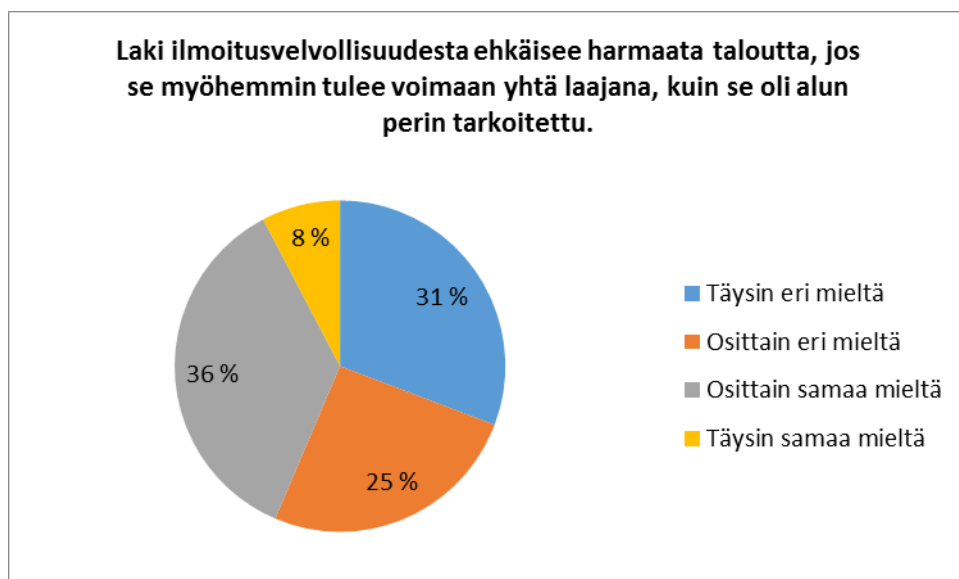
Kuvio 25. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.”



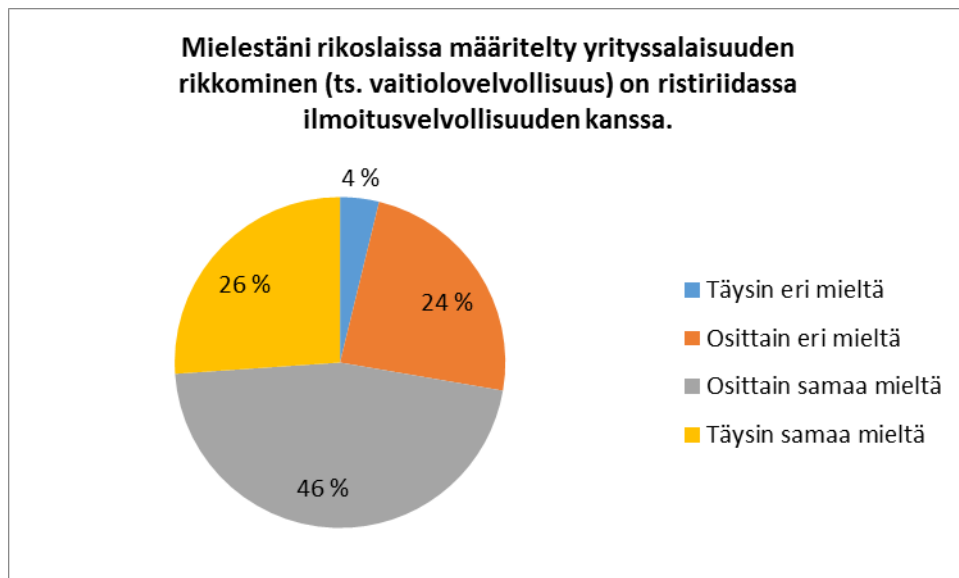
Kuvio 26. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.”



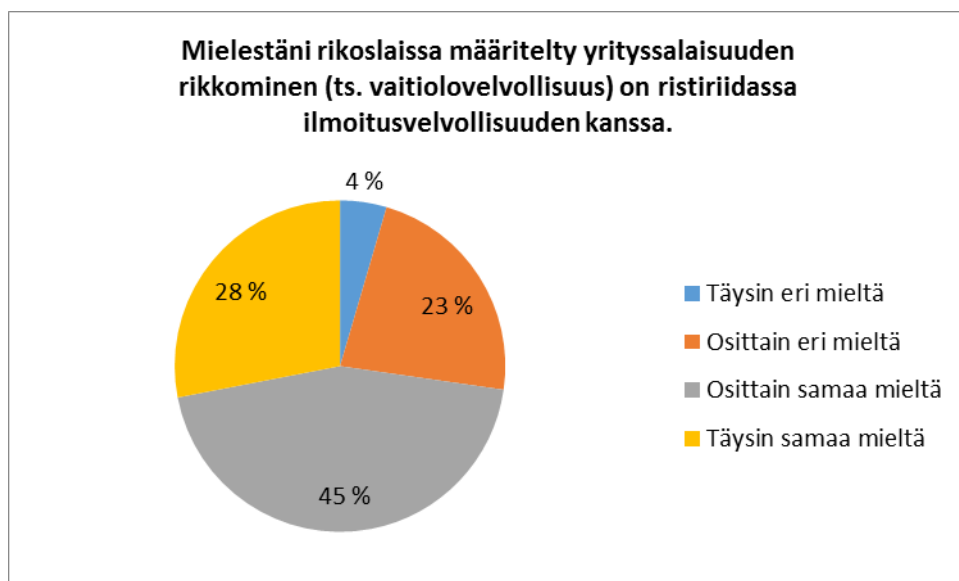
Kuvio 27. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.”



Kuvio 28. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Laki ilmoitusvelvollisuudesta ehkäisee harmaata taloutta, jos se myöhemmin tulee voimaan yhtä laajana, kuin se oli alun perin tarkoitettu.”

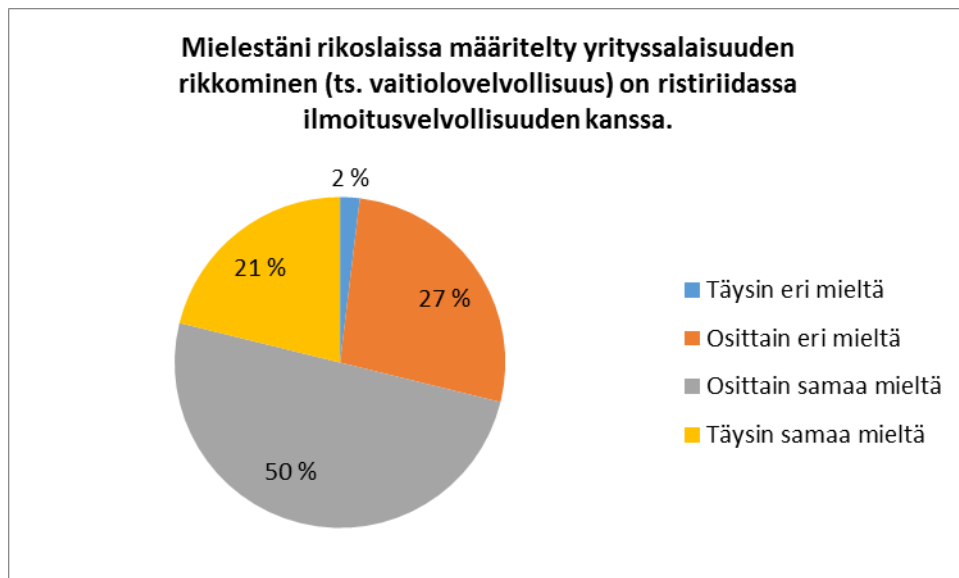


Kuvio 29. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaisissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolo-velvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.”

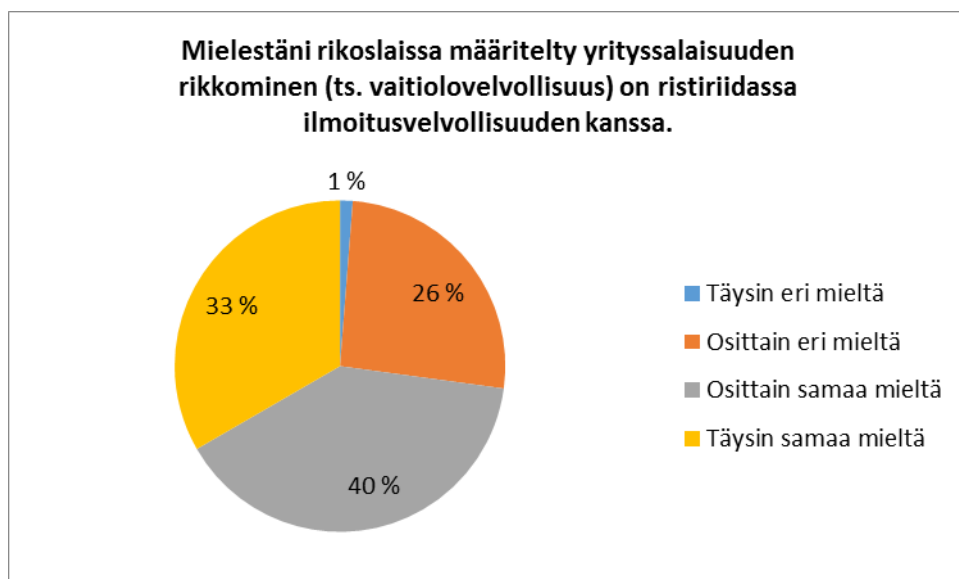


Kuvio 30. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaisissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolo-velvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.”

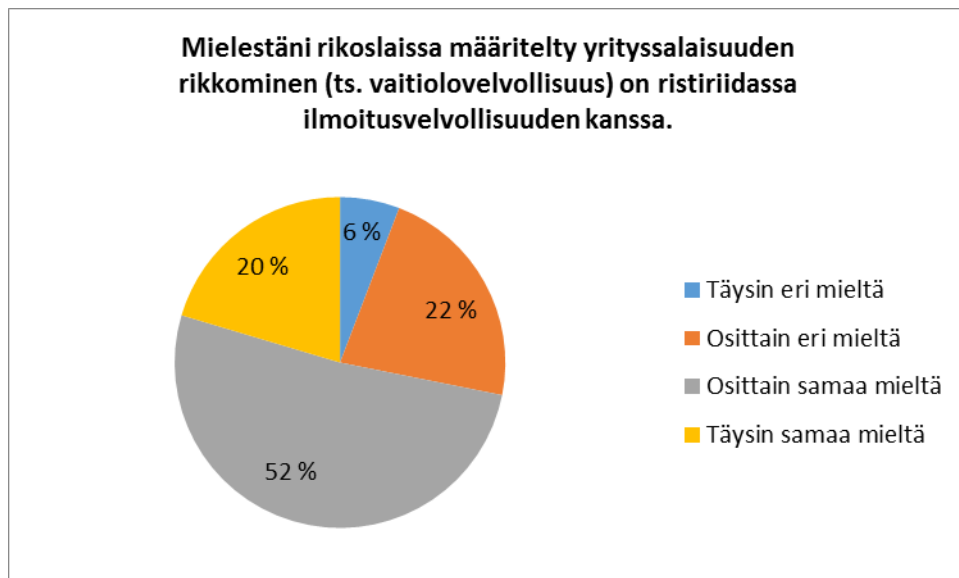




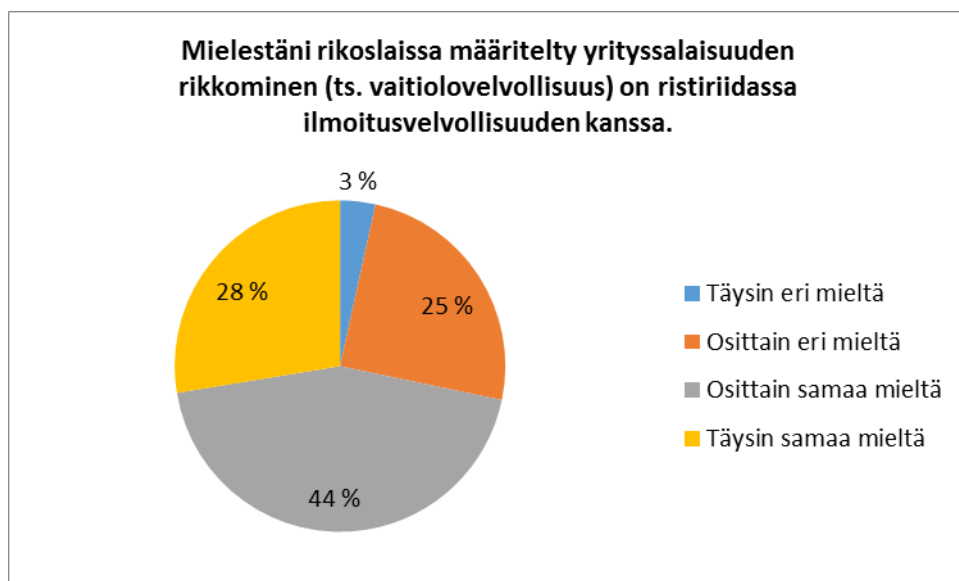
Kuvio 31. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaisissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolo-velvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.”



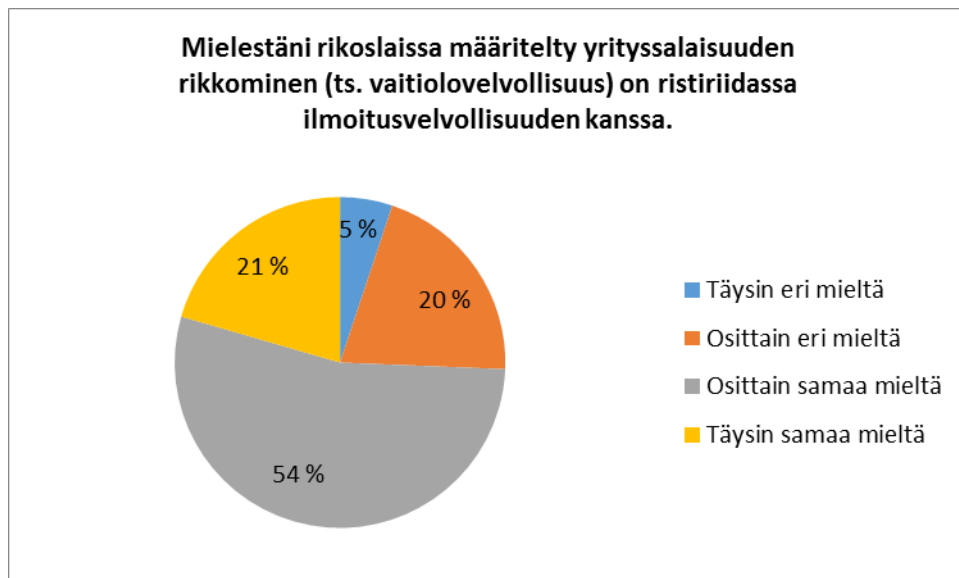
Kuvio 32. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaisissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolo-velvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.”



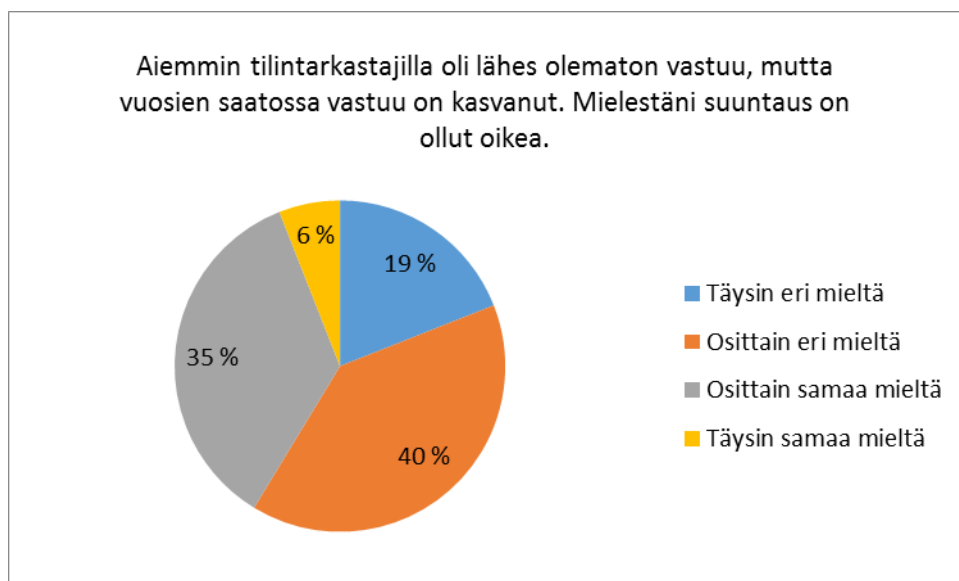
Kuvio 33. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolo velvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.”



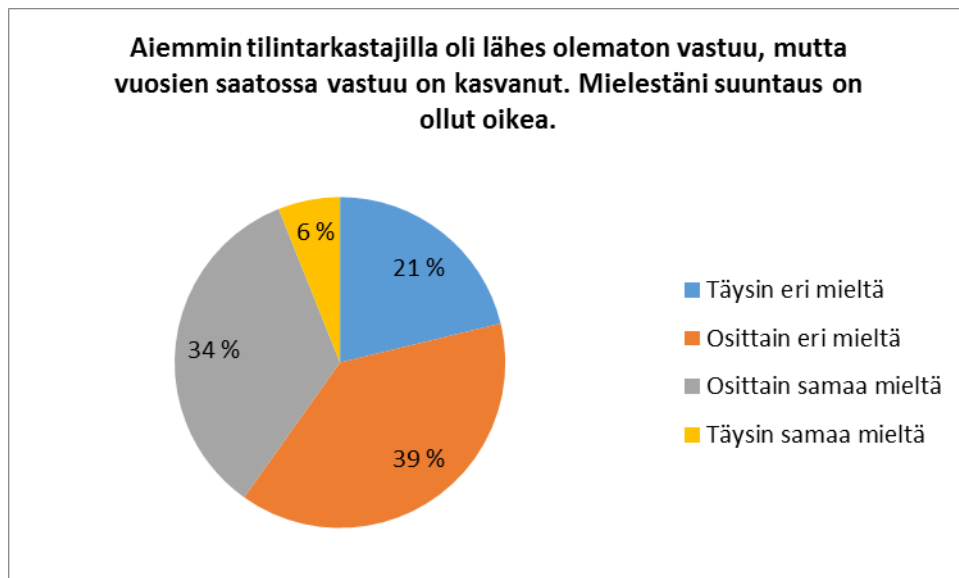
Kuvio 34. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolo velvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.”



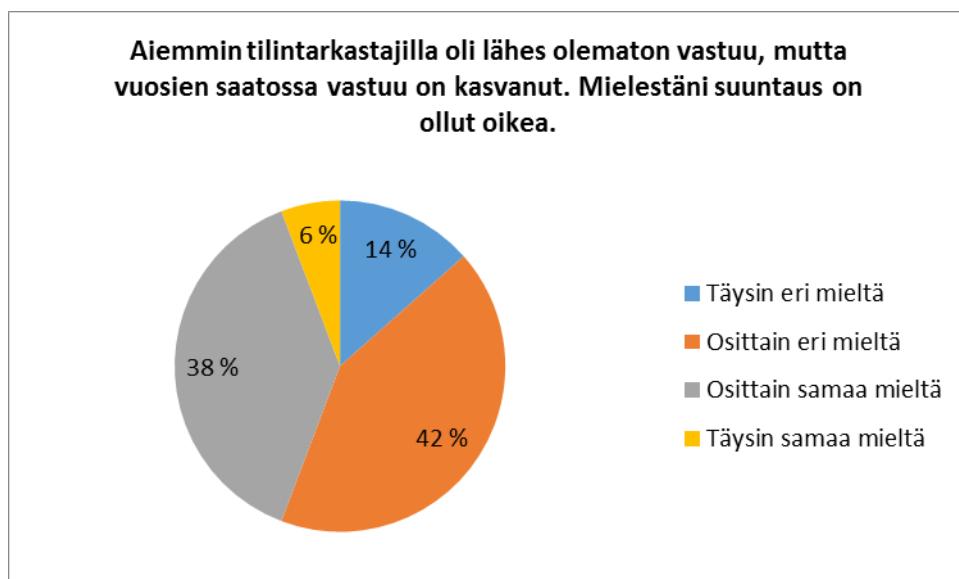
Kuvio 35. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni rikoslaissa määritelty yrityssalaisuuden rikkominen (ts. vaitiolovelvollisuus) on ristiriidassa ilmoitusvelvollisuuden kanssa.”



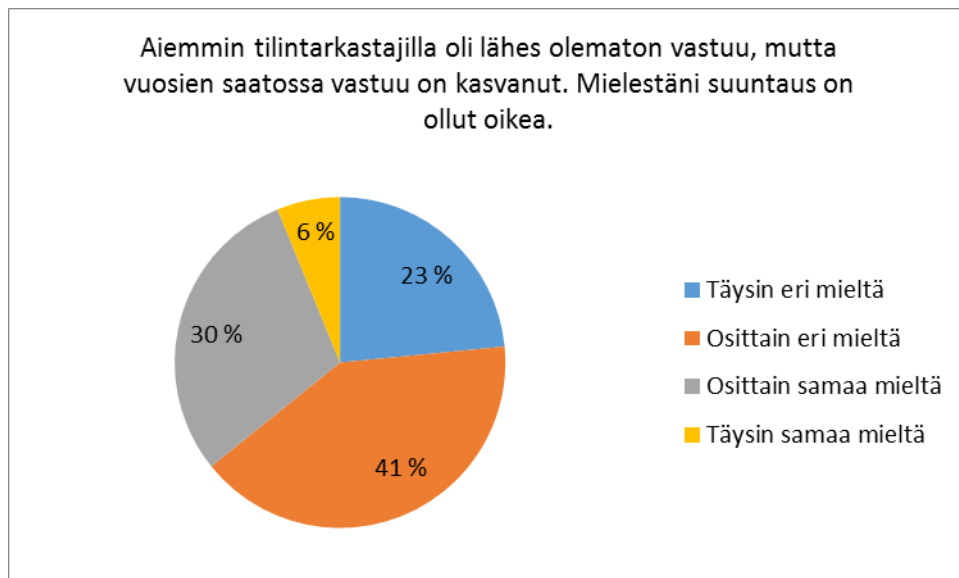
Kuvio 36. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.”



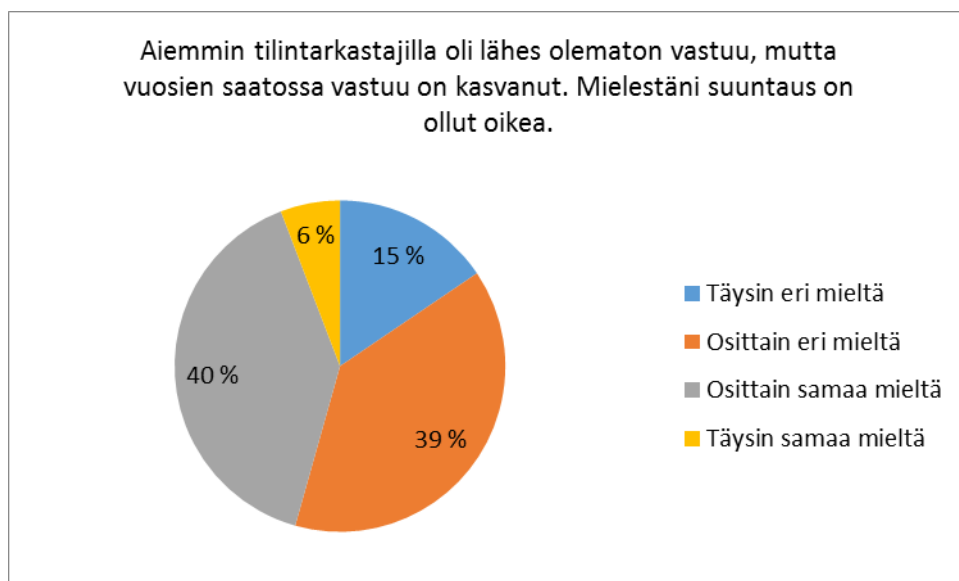
Kuvio 37. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.”



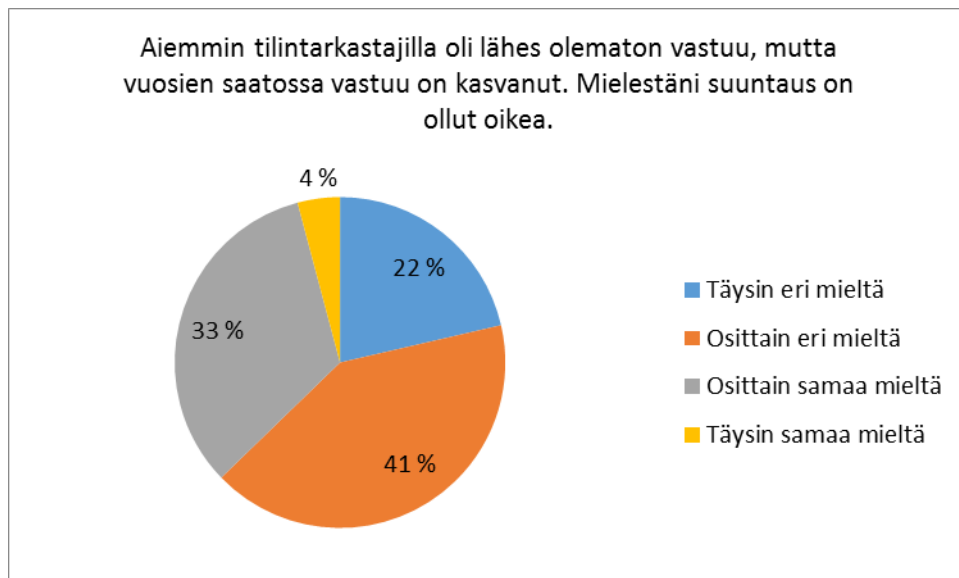
Kuvio 38. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.”



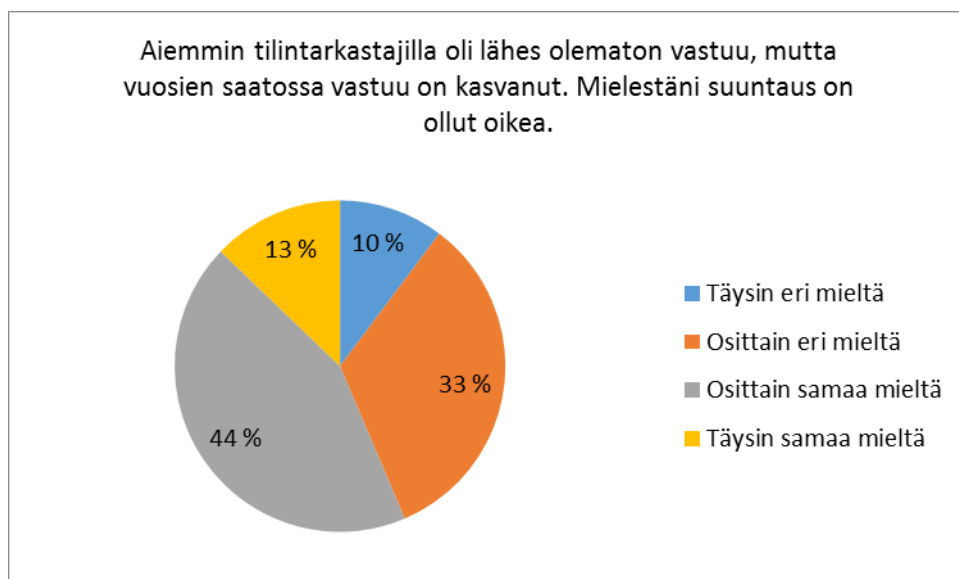
Kuvio 39. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.”



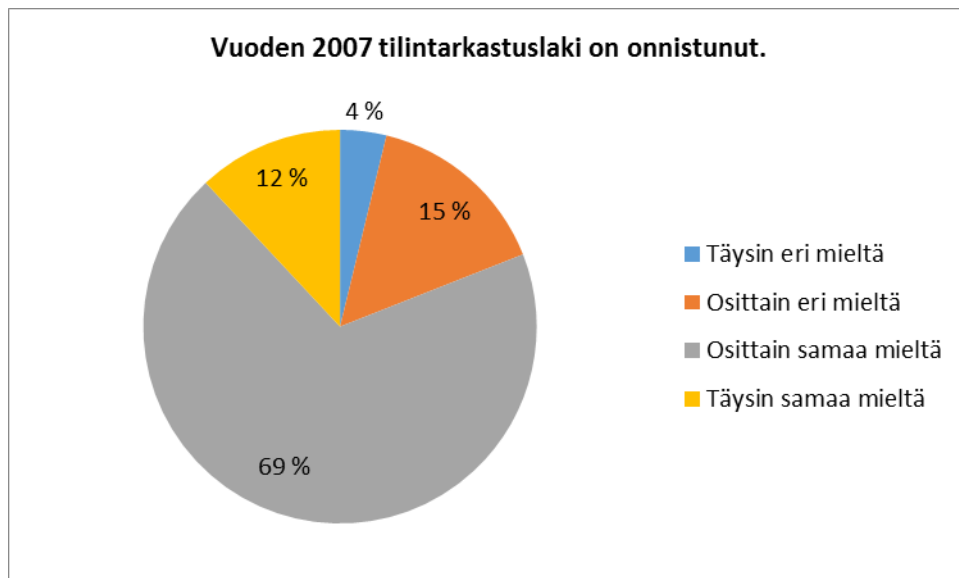
Kuvio 40. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.”



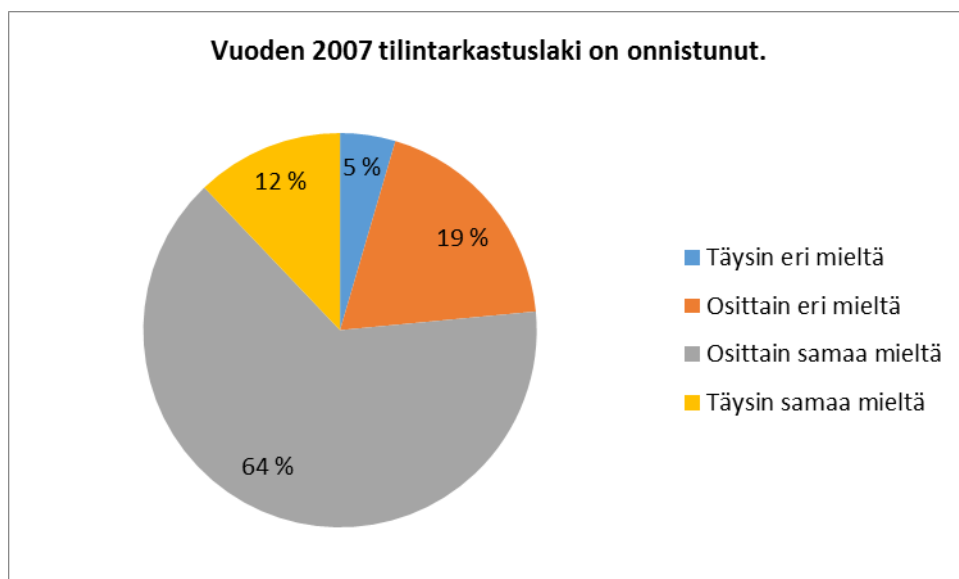
Kuvio 41. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.”



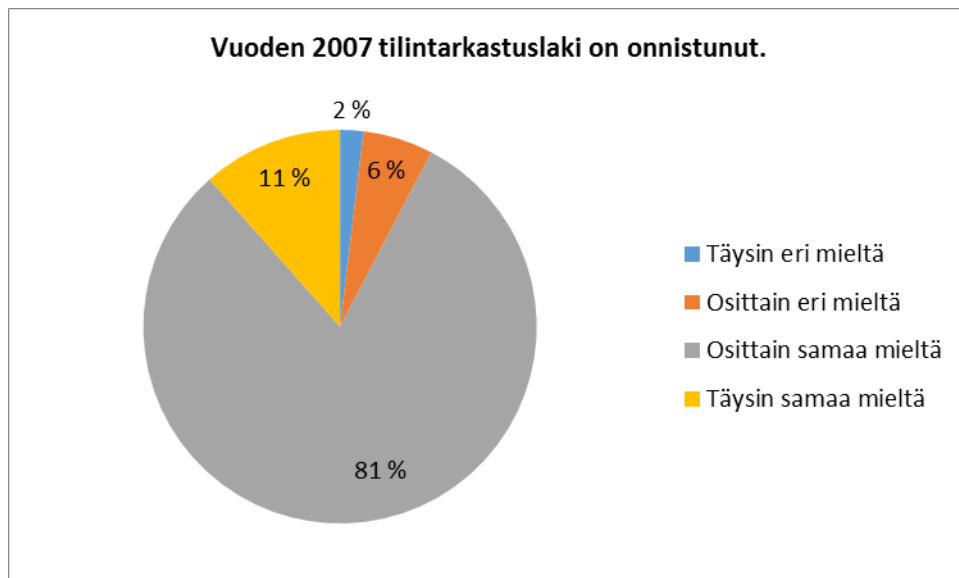
Kuvio 42. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Aiemmin tilintarkastajilla oli lähes olematon vastuu, mutta vuosien saatossa vastuu on kasvanut. Mielestäni suuntaus on ollut oikea.”



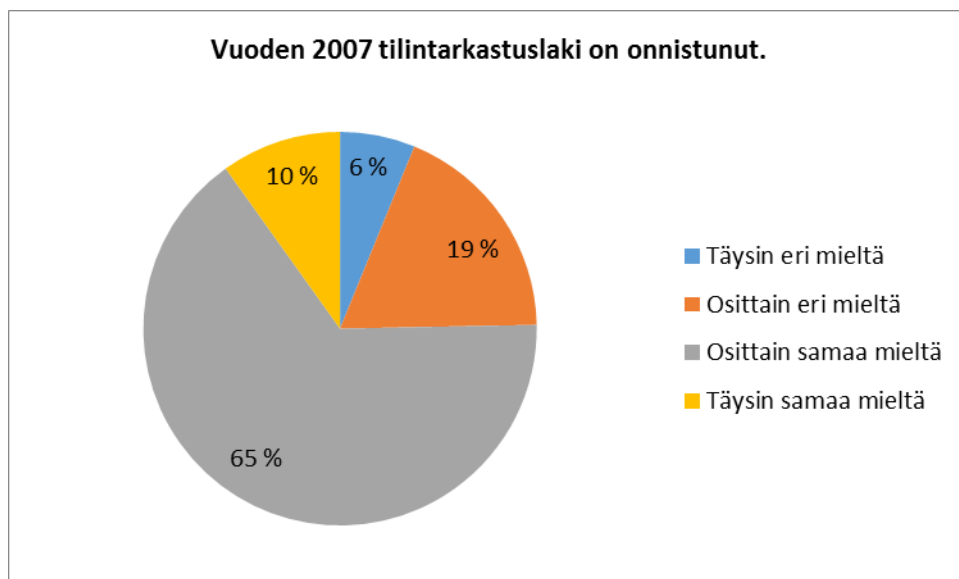
Kuvio 43. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.”



Kuvio 44. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.”

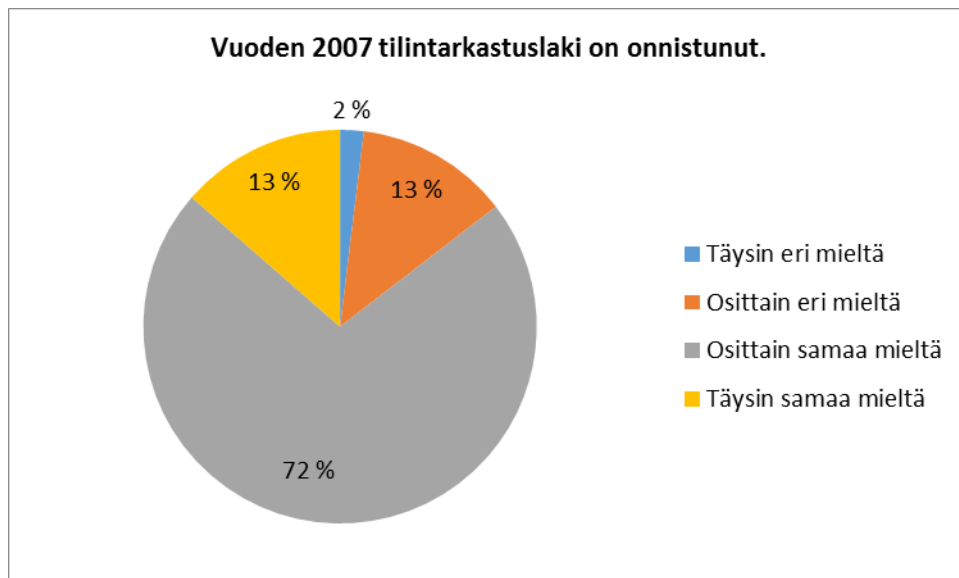


Kuvio 45. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.”

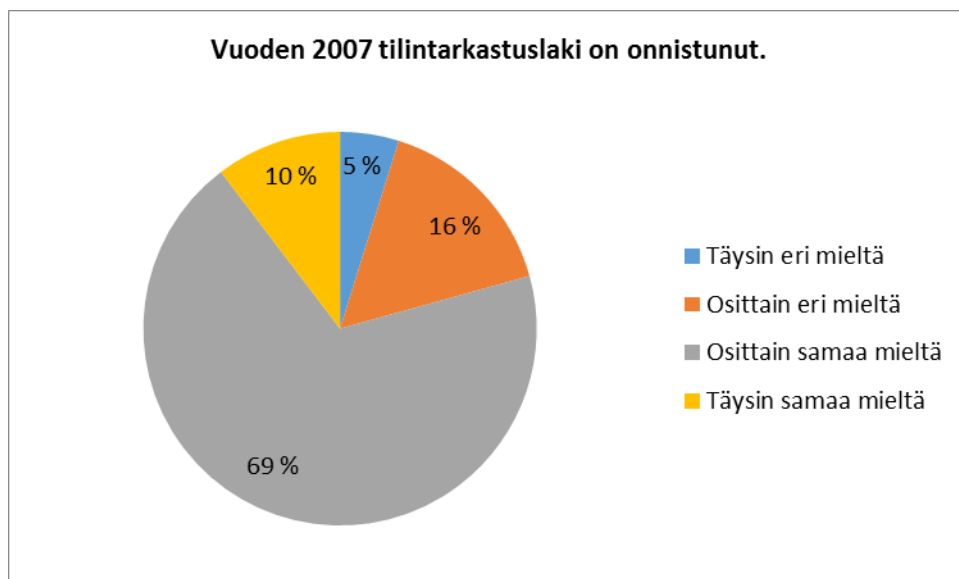


Kuvio 46. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.”

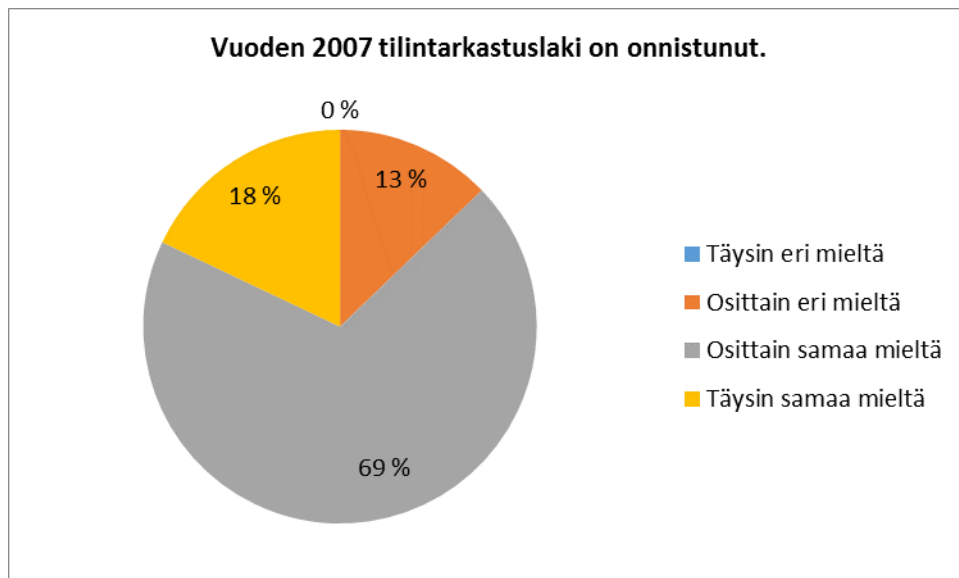




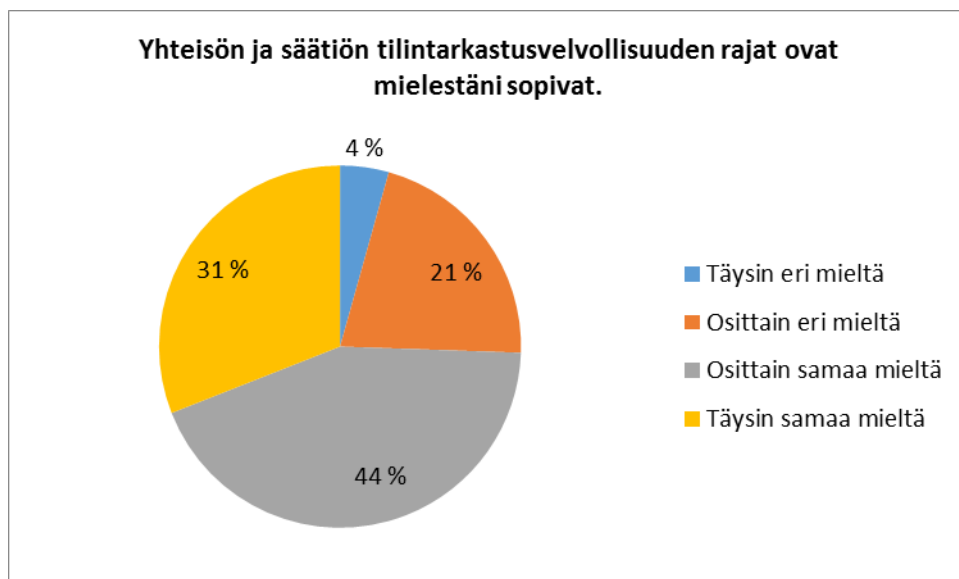
Kuvio 47. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.”



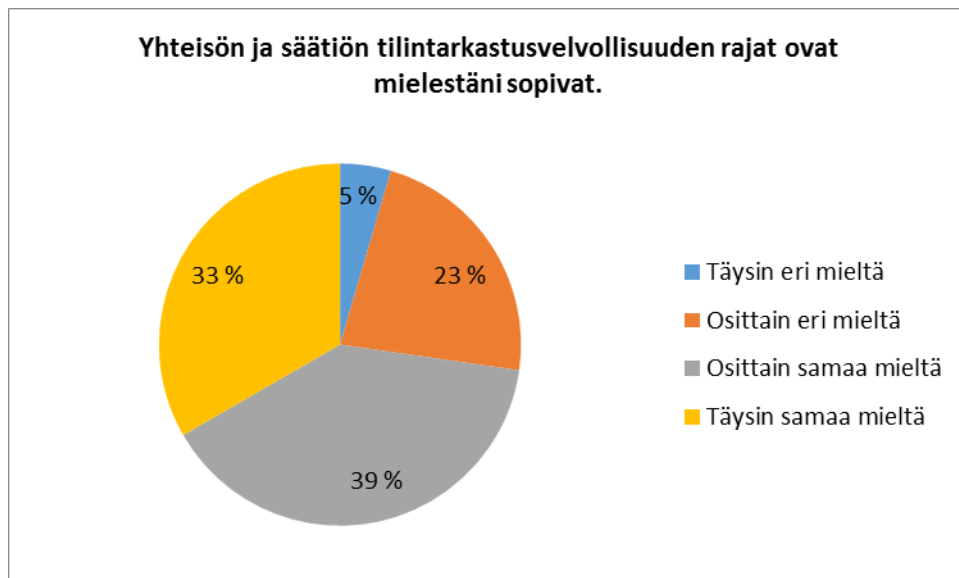
Kuvio 48. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.”



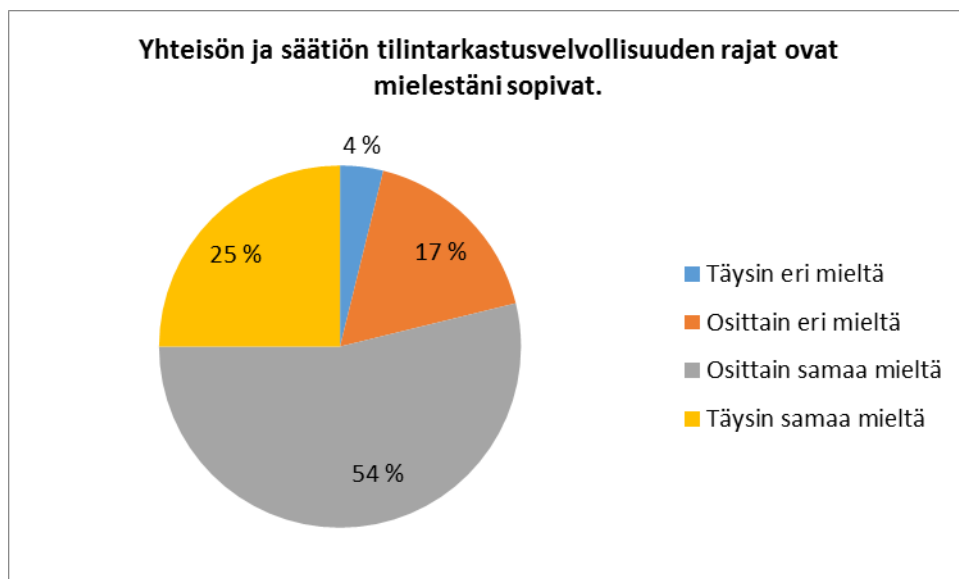
Kuvio 49. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Vuoden 2007 tilintarkastuslaki on onnistunut.”



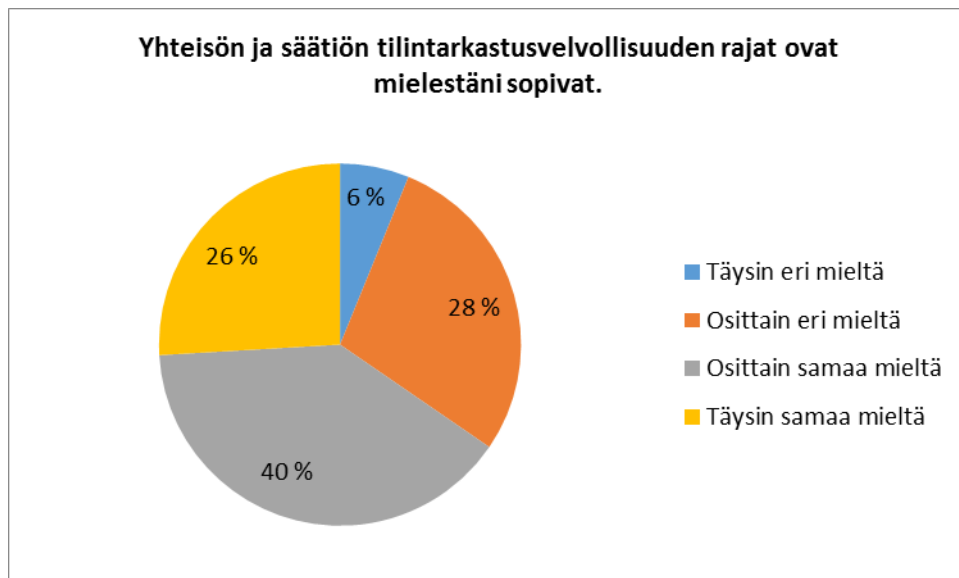
Kuvio 50. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.”



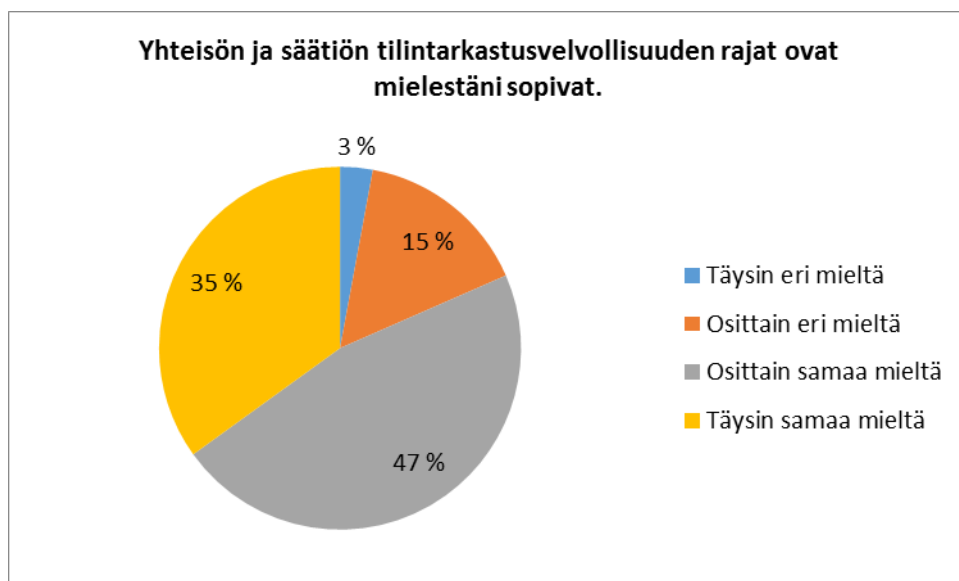
Kuvio 51. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.”



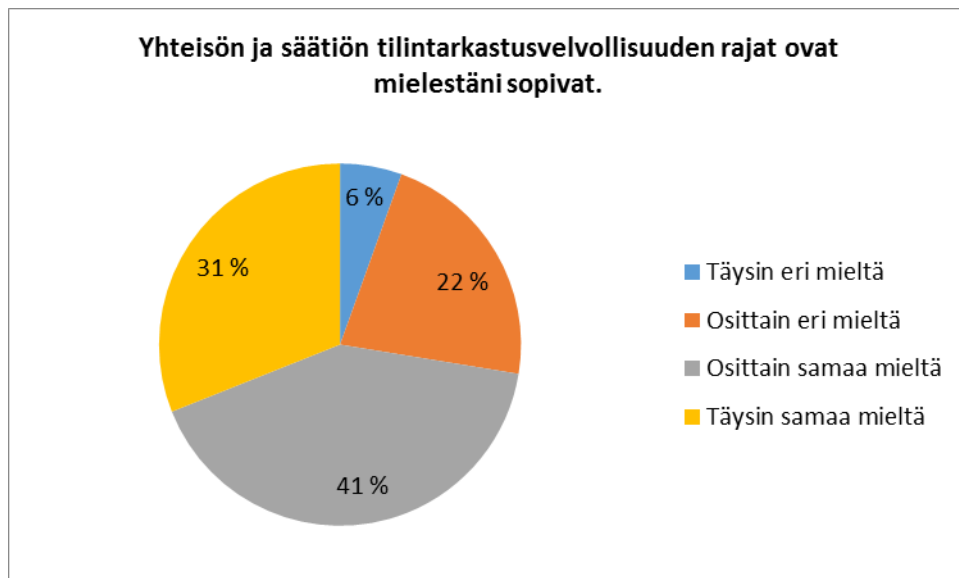
Kuvio 52. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.”



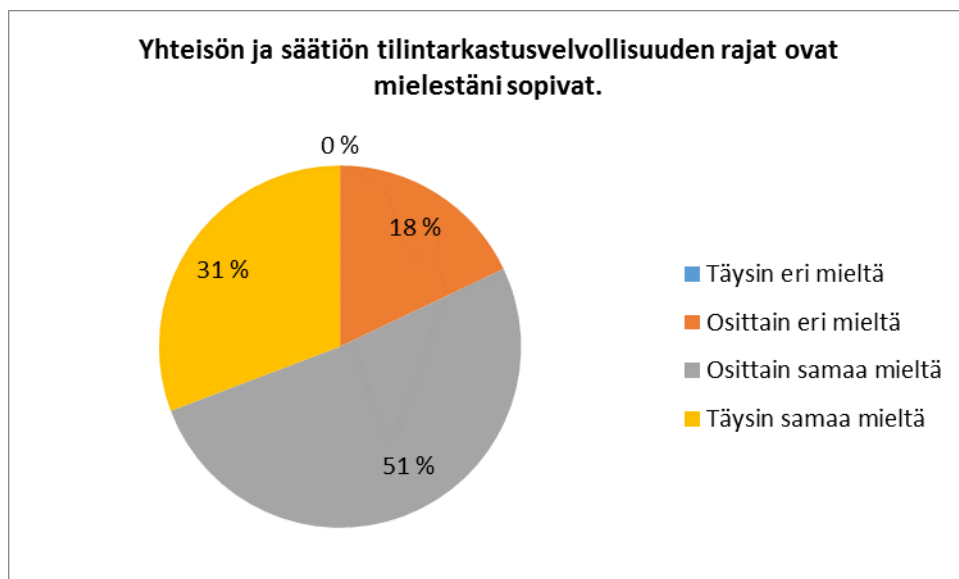
Kuvio 53. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.”



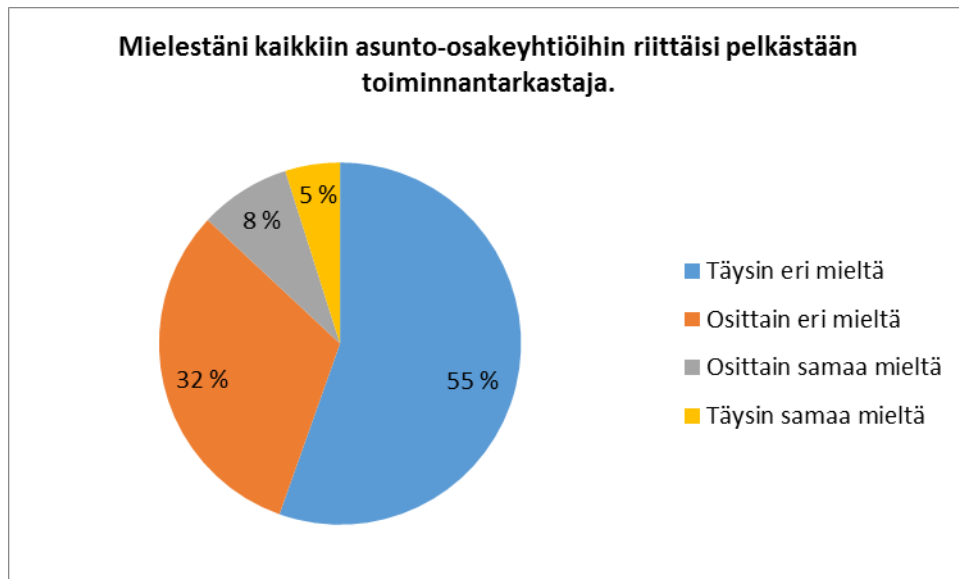
Kuvio 54. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.”



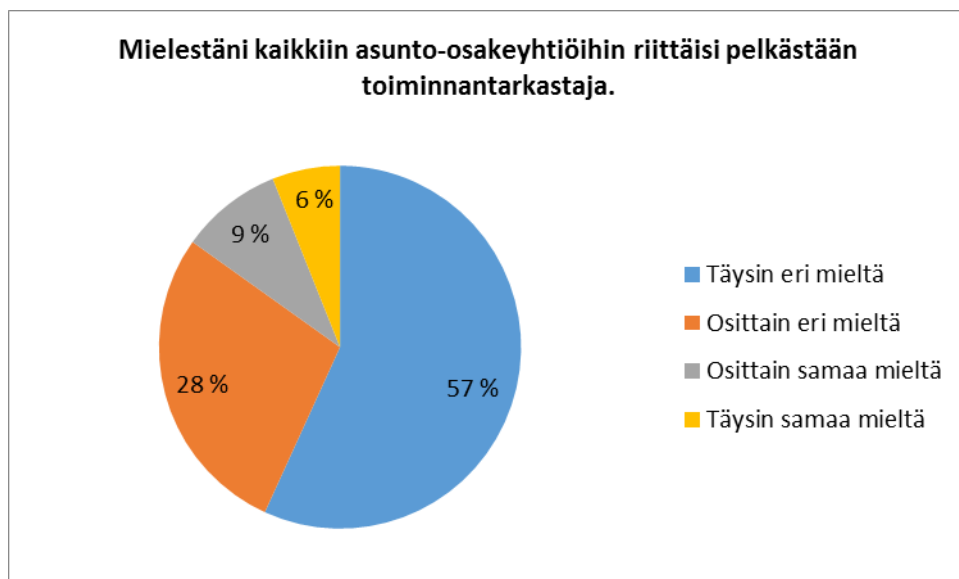
Kuvio 55. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.”



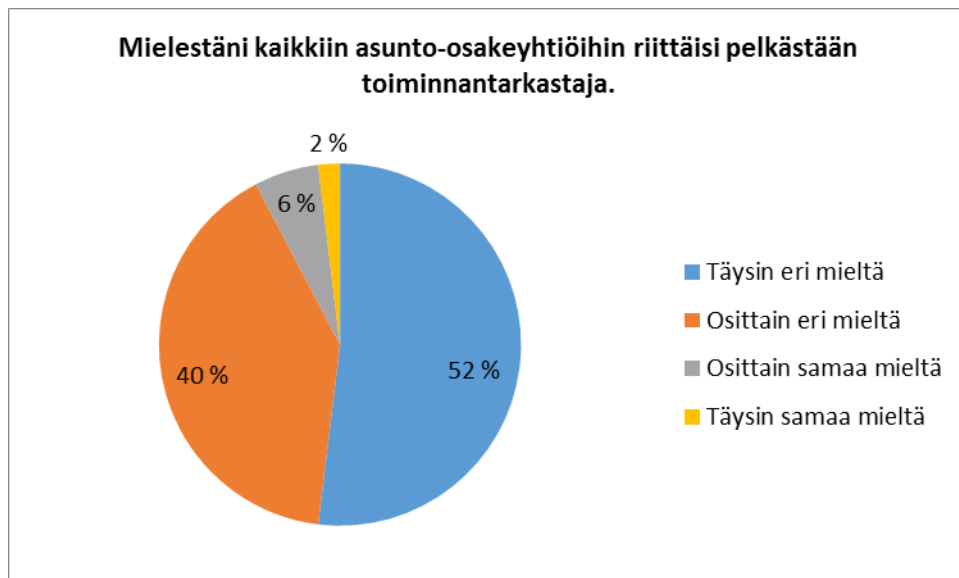
Kuvio 56. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Yhteisön ja säätiön tilintarkastusvelvollisuuden rajat ovat mielestäni sopivat.”



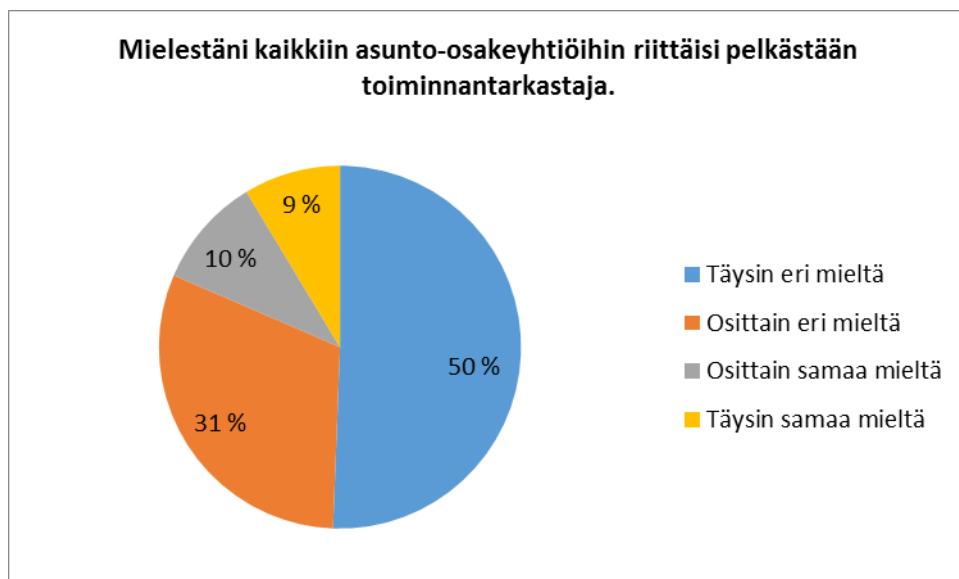
Kuvio 57. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.”



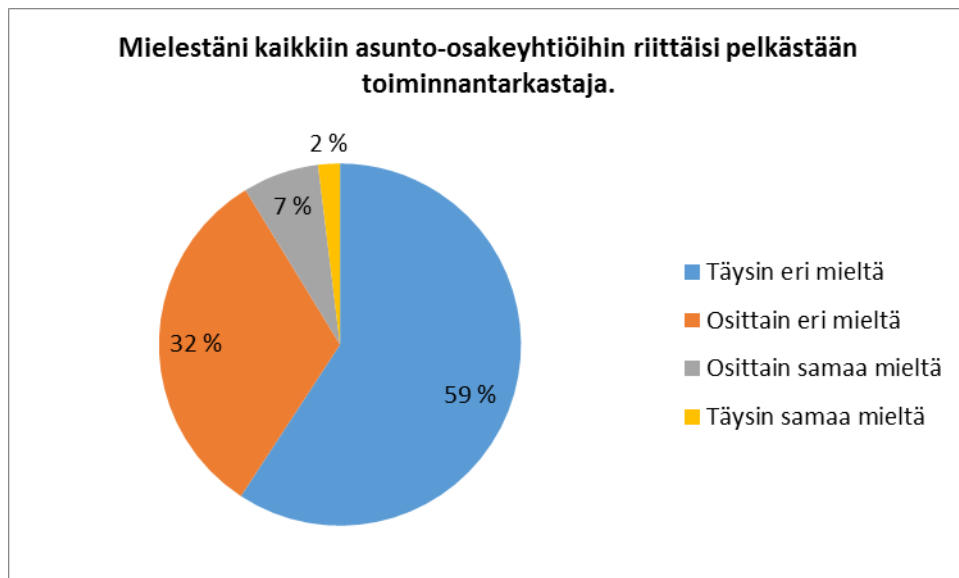
Kuvio 58. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.”



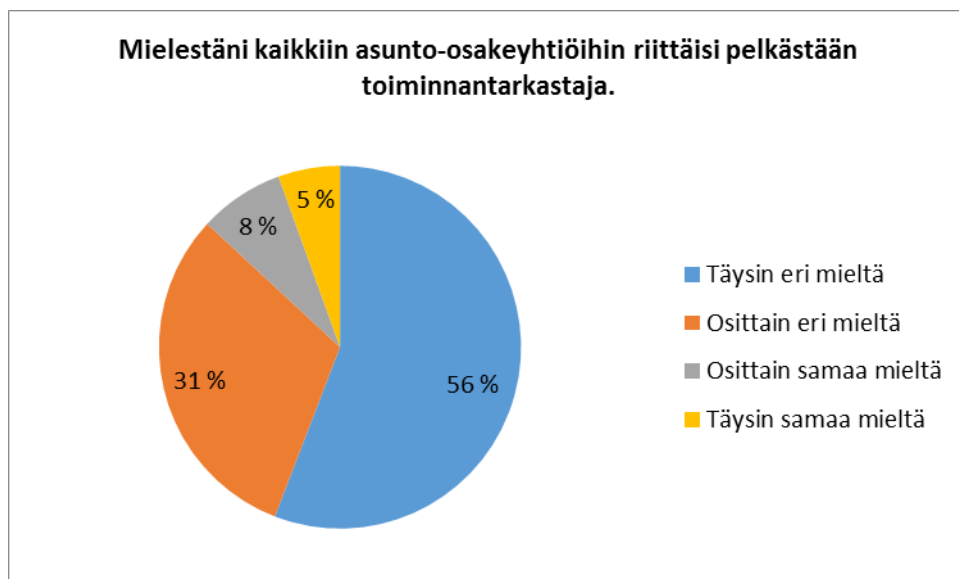
Kuvio 59. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.”



Kuvio 60. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.”

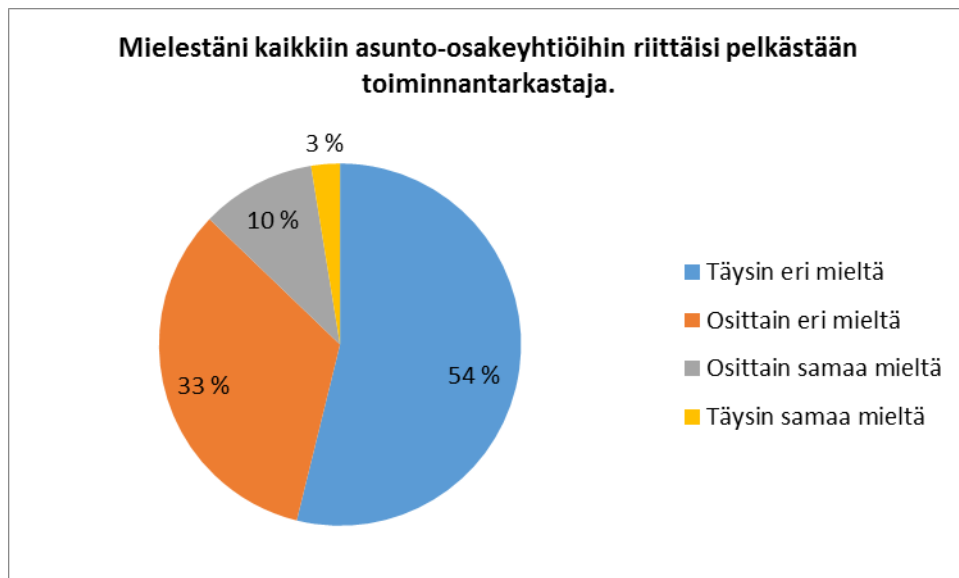


Kuvio 61. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.”

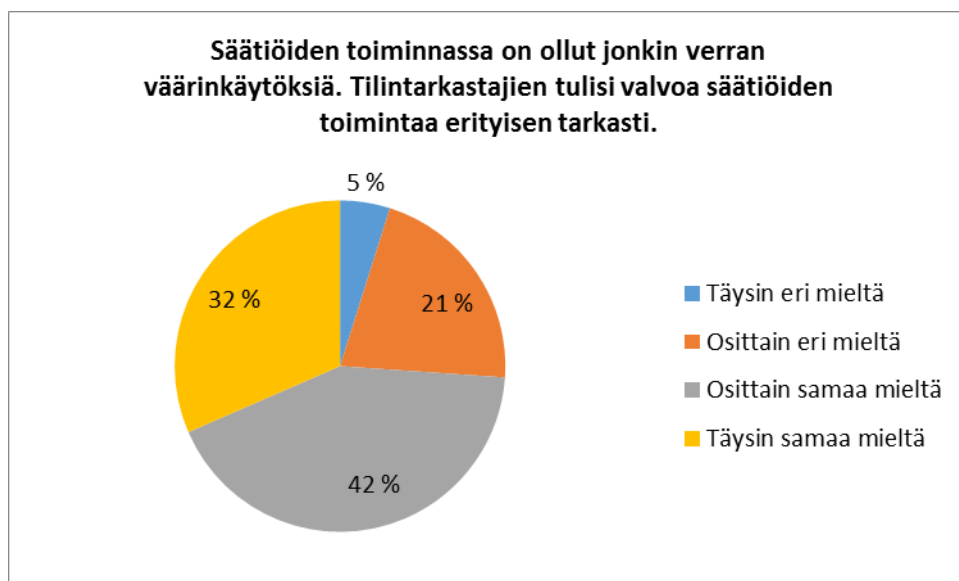


Kuvio 62. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.”

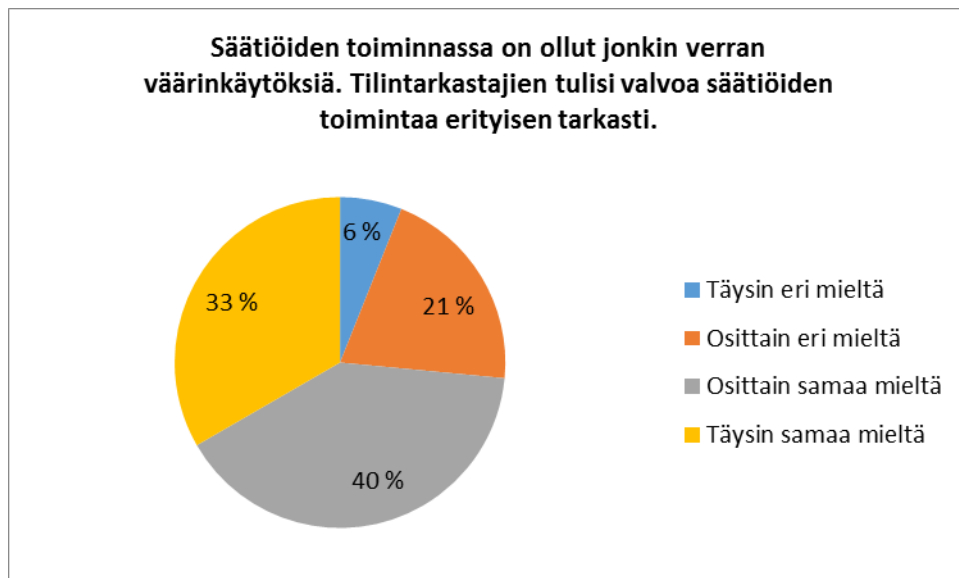




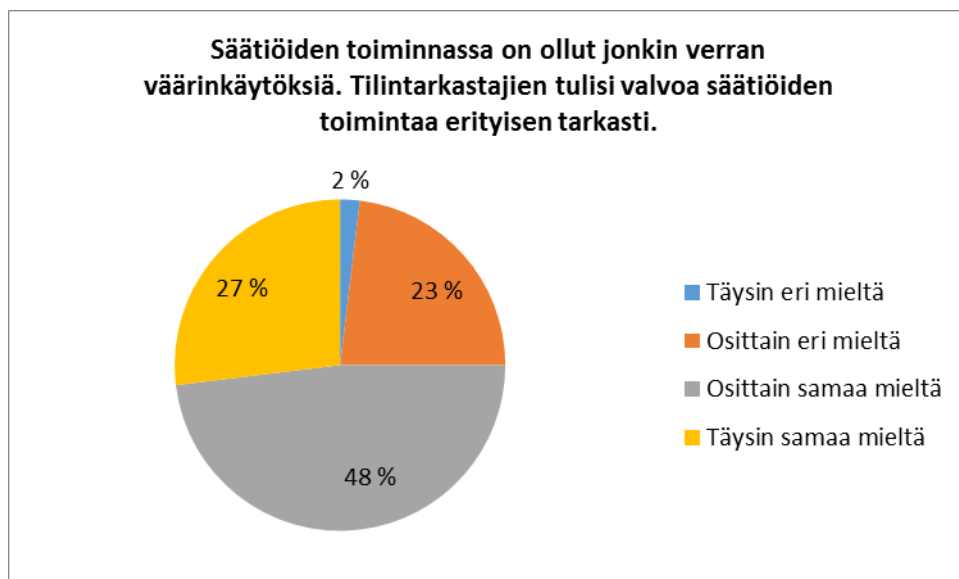
Kuvio 63. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Mielestäni kaikkiin asunto-osakeyhtiöihin riittäisi pelkästään toiminnantarkastaja.”



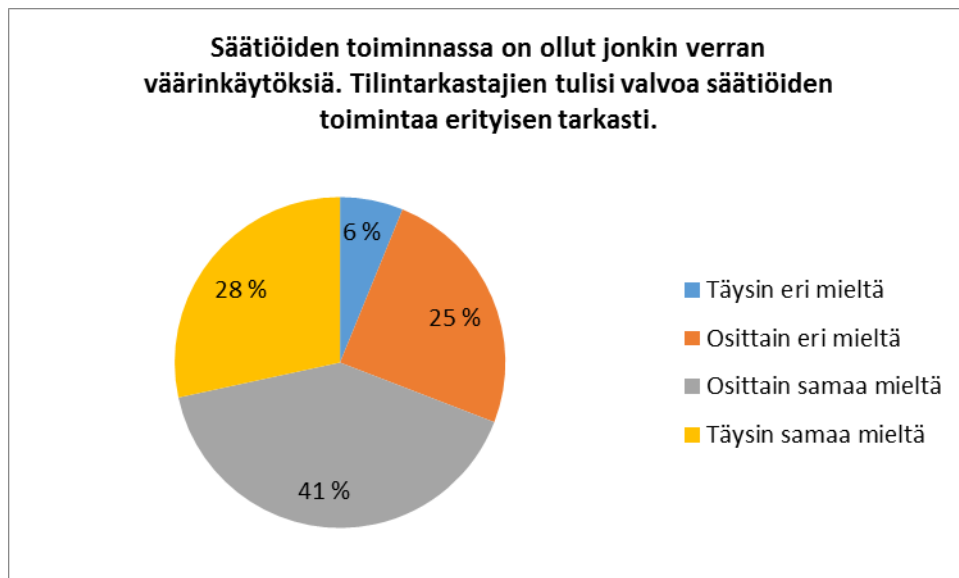
Kuvio 64. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.”



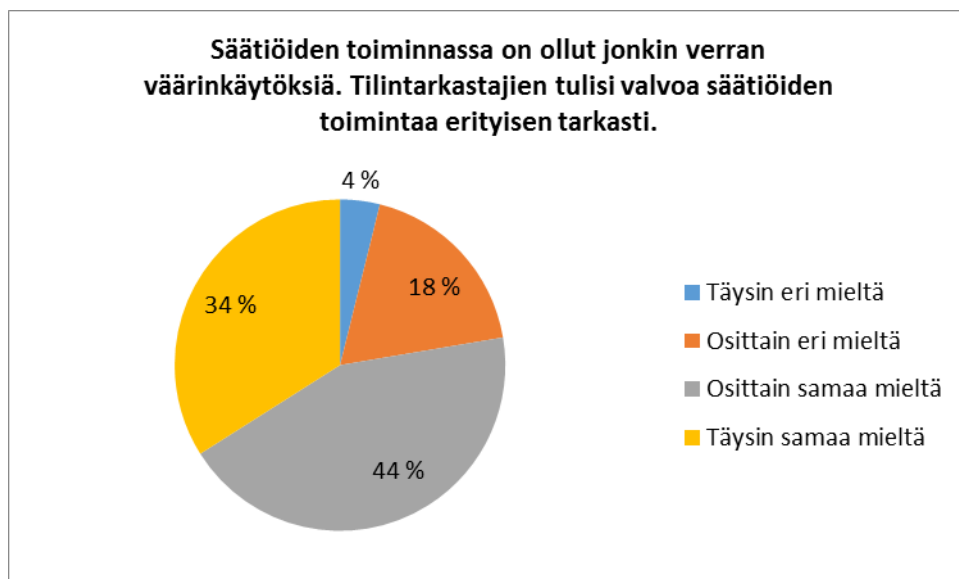
Kuvio 65. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.”



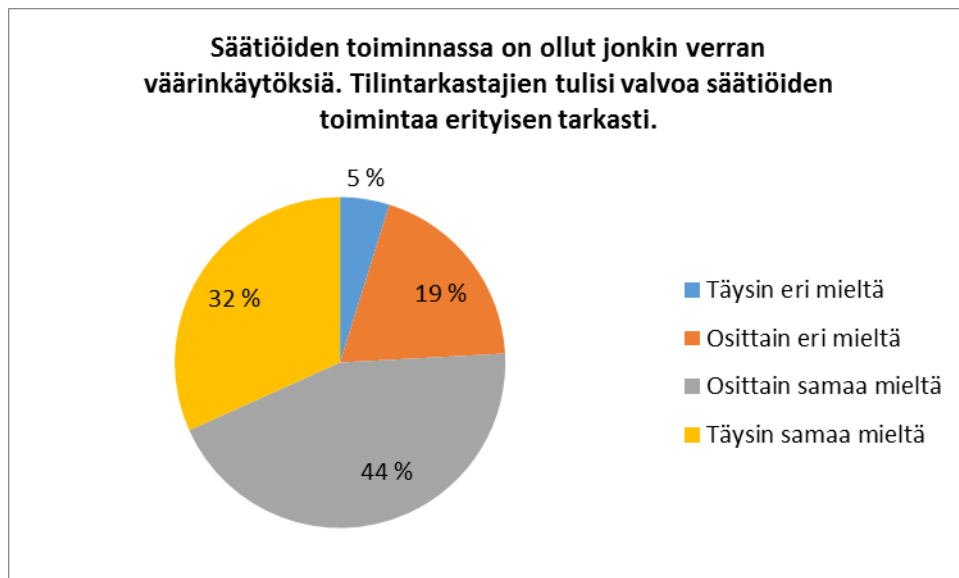
Kuvio 66. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.”



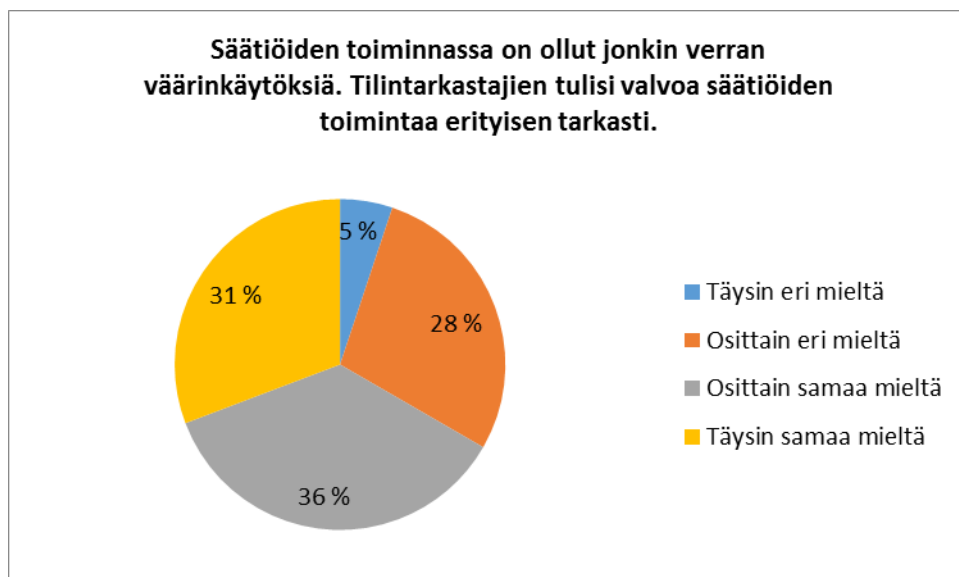
Kuvio 67. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.”



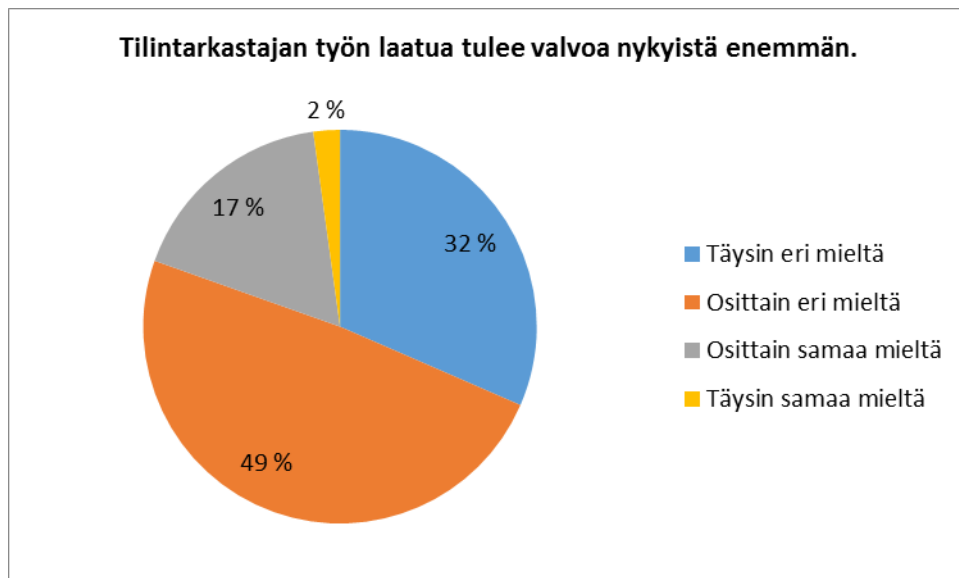
Kuvio 68. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.”



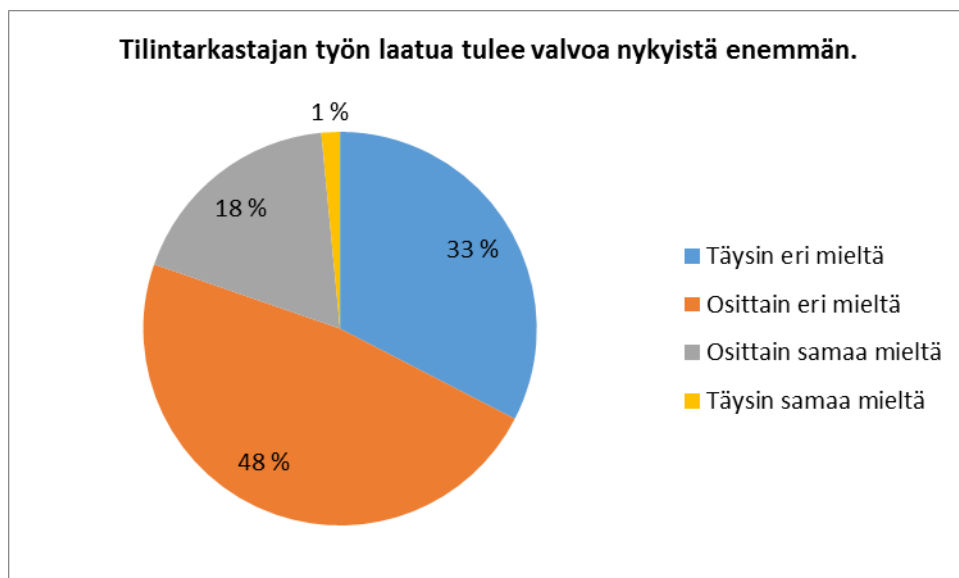
Kuvio 69. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.”



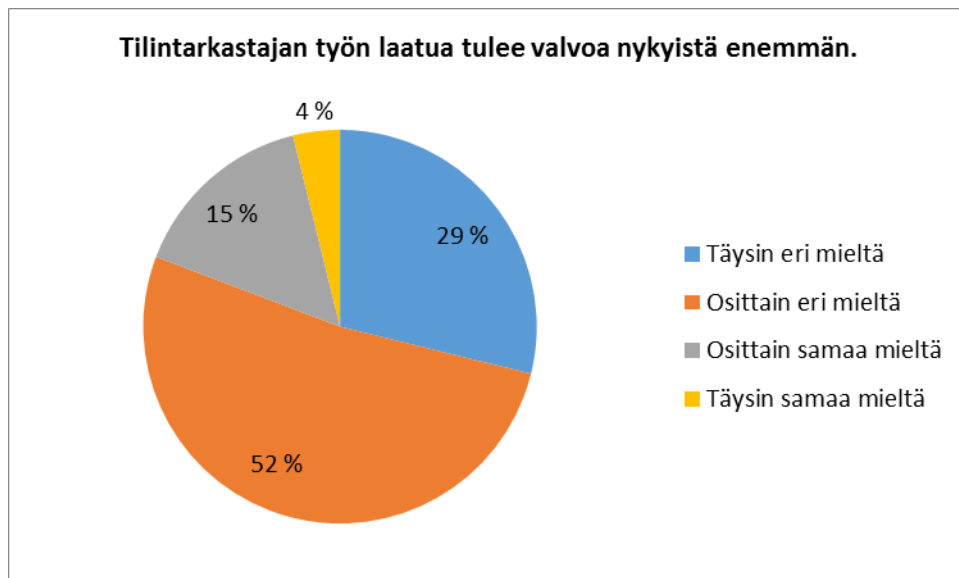
Kuvio 70. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Säätiöiden toiminnassa on ollut jonkin verran väärinkäytöksiä. Tilintarkastajien tulisi valvoa säätiöiden toimintaa erityisen tarkasti.”



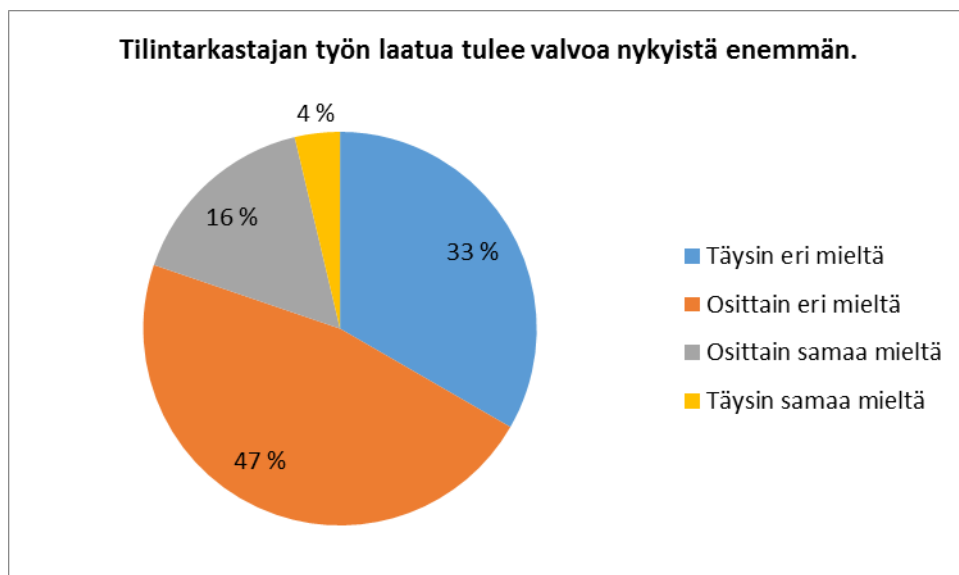
Kuvio 71. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ”Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”



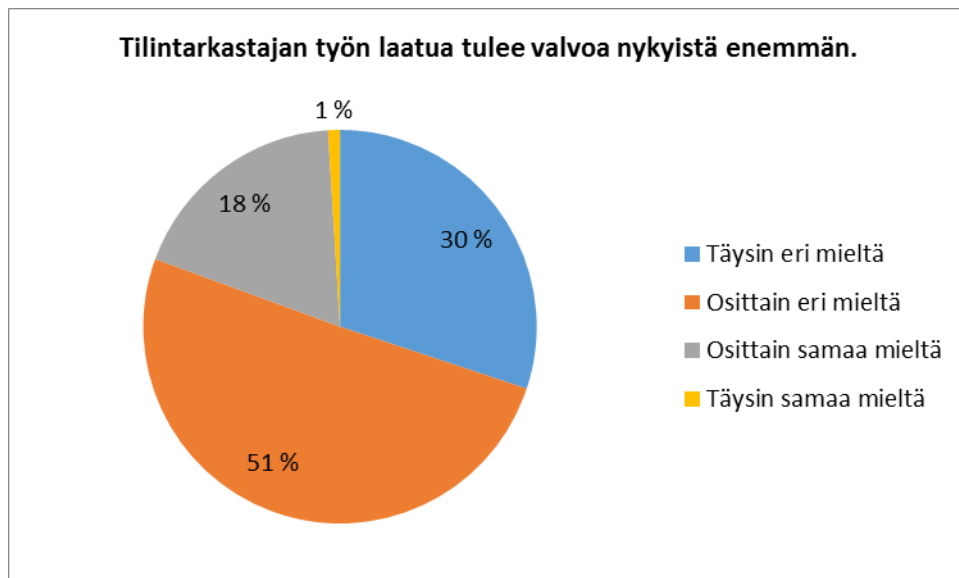
Kuvio 72. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”



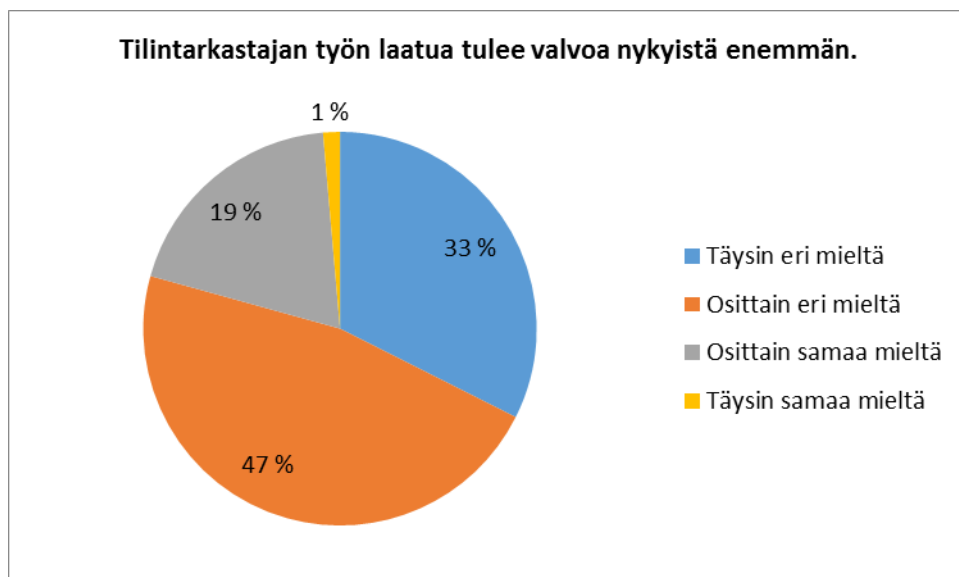
Kuvio 73. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”



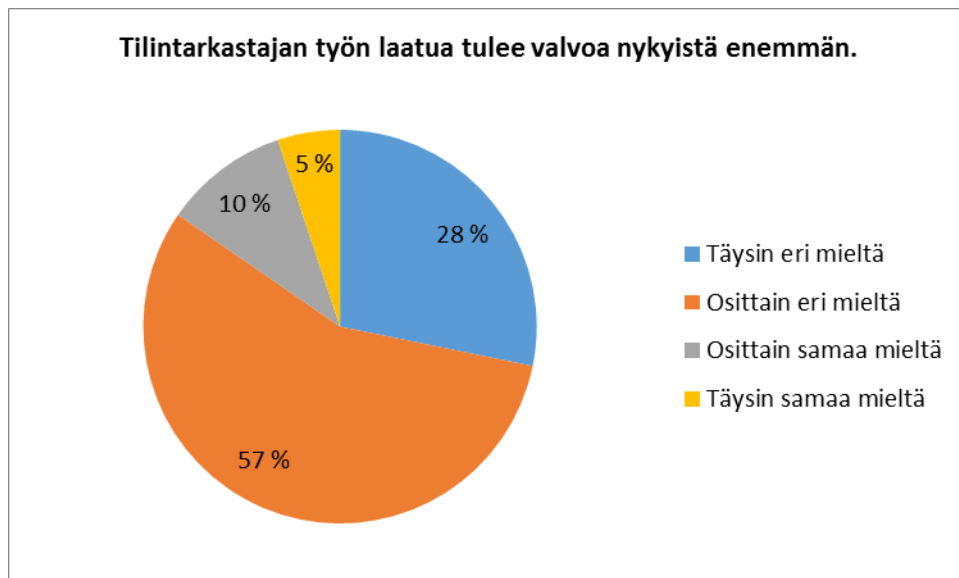
Kuvio 74. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”



Kuvio 75. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”



Kuvio 76. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”



Kuvio 77. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työn laatua tulee valvoa nykyistä enemmän.”



Kuvio 78. Kaikkien tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”





Kuvio 79. Miestilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”



Kuvio 80. Naistilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”



Kuvio 81. KHT -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”



Kuvio 82. HTM -tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”



Kuvio 83. Päätoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”



Kuvio 84. Sivutoimisten tilintarkastajien vastausjakauma väitteeseen: ” Tilintarkastajan työ on paljon muutakin kuin vain tilintarkastusta. Kuinka suuren osan konsultaatio kattaa työajastanne?”